

STRATEGIE CULTURALĂ COMUNĂ

pentru îmbunătățirea ofertei culturale în conformitate cu tendințele actuale

- Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova
- Proiect: Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului

Cinema

CUPRINS

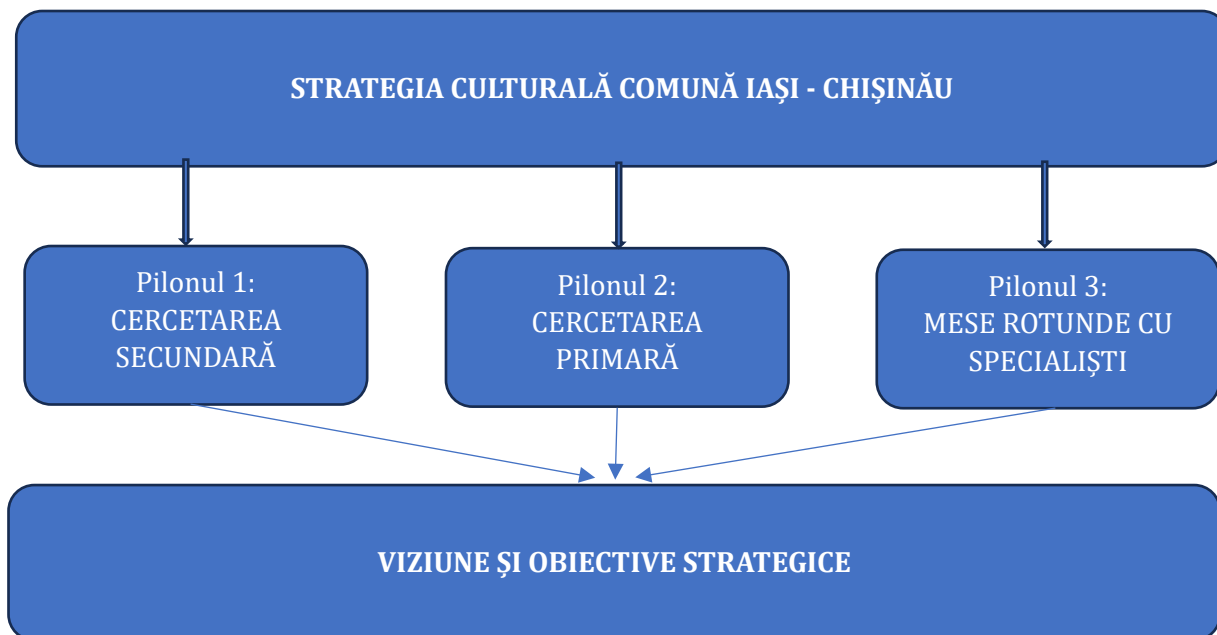
CAPITOLUL 1 – METODOLOGIA DE LUCRU	3
CAPITOLUL 2 – CARTOGRAFIEREA ECOSISTEMULUI STRATEGIC IAȘI-CHIȘINĂU	9
2.1. Contextul general	9
2.2 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău.....	10
2.3 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași	13
CAPITOLUL 3 - PROVOCĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA SECTORULUI CULTURAL ȘI CONSUMUL CULTURAL	15
3.1. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău	15
3.2. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași	18
CAPITOLUL 4 - TENDINȚE ACTUALE ÎN CONSUMUL CULTURAL	20
4.1. Tendințe de consum cultural în Municipiul Chișinău	20
4.1.1. Muze	20
4.1.2. Biblioteci	21
4.1.3. Instituții culturale	22
4.1.4. Cinematografe	24
4.2. Tendințe de consum cultural în Municipiul Iași	25
4.2.1. Muze	25
4.2.2. Biblioteci	27
4.2.3. Cinematografe	27
4.2.4. Instituții de spectacol	28
CAPITOLUL 5 - ANALIZA OFERTEI CULTURALE	30
5.1. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Chișinău	30
5.2. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Iași	34
CAPITOLUL 6 - EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN REVITALIZAREA INFRASTRUCTURII CINEMATOGRAFICE ȘI DEZVOLTAREA PARTICIPĂRII CULTURALE	41
6.1. „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”	41
6.2. „Timișoara – Obiectiv Cinema”	45
CAPITOLUL 7 – PERCEPȚII PRIVIND OFERTA ȘI INIȚIATIVELE CULTURALE LOCALE EXISTENTE ÎN ARIA IAȘI - CHIȘINĂU	48
NOTORIETATEA ȘI PARTICIPAREA LA EVENIMENTE CULTURALE	48
PERCEPȚIA ASUPRA EVENIMENTELOR CULTURALE	51
PARTICIPAREA CULTURALĂ (ultimele 12 luni)	54
CONSUM CINEMATOGRAFIC	58
FAMILIARITATEA CU PRODUCȚIILE CINEMATOGRAFICE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA	59
MOBILITATEA CULTURALĂ	62
REZULTATE -CHEIE	63
CAPITOLUL 8 – STRATEGIE: VIZIUNE ȘI OBIECTIVE	66
CAPITOLUL 9 – PORTOFOLIU DE PROIECTE, PROGRAME DE FUNCȚIONARE ȘI ARHITECTURA FINANȚĂRII 2026–2034	69
CAPITOLUL 10 - ANEXE	83

Cinema

CAPITOLUL 1 – METODOLOGIA DE LUCRU

Metodologia de lucru utilizată pentru fundamentarea strategiei culturale comune Iași-Chișinău se bazează pe o abordare de tip triangulare metodologică, combinând datele cantitative riguroase cu analizele calitative de context și perspectivele strategice ale experților din domeniu.

Iată schema detaliată a celor trei piloni metodologici:

Pilonul 1: CERCETAREA SECUNDARĂ

Scopul analizei secundare

Analiza datelor secundare existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău are ca scop documentarea și evaluarea contextului cultural actual din aria de implementare a proiectului *Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului*, prin inventarierea și analiza ofertei culturale existente, a infrastructurii culturale, a operatorilor culturali relevanți și a principalelor inițiative culturale dezvoltate la nivel local.

Analiza urmărește identificarea principalelor caracteristici ale sectorului cultural din cele două municipii, a mecanismelor de organizare și funcționare a activităților culturale, precum și a tendințelor actuale privind participarea publicului la evenimente culturale și consumul cultural.

Procesul de analiză are în vedere evaluarea informațiilor și datelor existente provenite din documente strategice, rapoarte, studii, baze de date instituționale, statistici oficiale și alte surse relevante pentru sectorul cultural, în vederea conturării unei imagini de ansamblu asupra ecosistemului cultural local și transfrontalier.

Cinema

Rezultatele analizei secundare contribuie la fundamentarea studiului cultural și a strategiei culturale comune prevăzute în cadrul Activității A1.8, oferind un cadru de referință pentru identificarea direcțiilor de dezvoltare culturală, a nevoilor existente la nivelul publicului și al operatorilor culturali, precum și a oportunităților de cooperare culturală între Municipiul Iași și Municipiul Chișinău.

Obiectivele analizei

Obiectivul general al analizei îl reprezintă documentarea și evaluarea contextului cultural existent la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău, în vederea fundamentării strategiei culturale comune elaborate în cadrul proiectului „Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului”.

Obiectivele specifice ale analizei sunt următoarele:

1. analiza cadrului strategic local și a obiectivelor de dezvoltare culturală existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău;
2. evidențierea principalelor nevoi și disfuncționalități de dezvoltare identificate la nivelul sectorului cultural;
3. identificarea și inventarierea infrastructurii culturale existente, precum și a principalilor operatori și actori relevanți din sectorul cultural public;
4. analiza ofertei culturale și a dinamicii activităților și inițiativelor culturale dezvoltate la nivel local;
5. analiza tendințelor actuale privind participarea publicului la evenimente culturale și consumul cultural;
6. identificarea mecanismelor existente de cooperare culturală și a inițiativelor culturale cu caracter transfrontalier;
7. identificarea și descrierea exemplelor de bune practici relevante pentru dezvoltarea sectorului cultural în domeniul evenimentelor cinematografice și al activităților culturale asociate cinematografiei publice;
8. realizarea unui cadru de analiză relevant pentru fundamentarea direcțiilor de dezvoltare culturală propuse în cadrul strategiei culturale comune.

Metodologia cercetării

Analiza datelor secundare existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău a fost realizată prin utilizarea unei metodologii de cercetare bazată pe colectarea, sistematizarea și analiza informațiilor și datelor disponibile din surse documentare relevante pentru sectorul cultural.

Procesul de cercetare s-a bazat pe analiza documentelor strategice, a politicilor publice, a rapoartelor instituționale și a datelor statistice disponibile la nivel local, metropolitan, regional, național și european, relevante pentru domeniul culturii, industriilor creative, dezvoltării urbane și cooperării culturale transfrontaliere.

În cadrul analizei au fost utilizate strategii de dezvoltare locală și metropolitană, strategii culturale, documente programatice, rapoarte de activitate, studii și cercetări sociologice,

Cinema

statistici oficiale, baze de date publice și alte documente relevante pentru evaluarea contextului cultural existent în Municipiul Iași și Municipiul Chișinău.

Metodologia de cercetare a urmărit atât analiza cantitativă a informațiilor disponibile privind infrastructura culturală, operatorii culturali și activitățile culturale existente, cât și analiza calitativă a direcțiilor de dezvoltare culturală, a mecanismelor de organizare și funcționare a sectorului cultural și a tendințelor actuale privind participarea publicului la activități culturale.

Surse analizate

În vederea realizării analizei datelor secundare privind oferta și inițiativele culturale existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău, au fost analizate documente strategice, politici publice, rapoarte instituționale, studii de specialitate și baze de date statistice relevante pentru domeniul culturii:

Strategii și politici publice naționale în domeniul culturii

- Strategia sectorială în domeniul culturii 2023-2030 (România);
- Strategia de dezvoltare a culturii - Cultura 2020 (Republica Moldova);
- Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu pentru anii 2025 - 2035;
- Programul Național pentru Dezvoltarea Industriilor Creative „Moldova Creativă”.

Strategii și programe locale și regionale

- Strategia culturală a Municipiului Iași 2015-2025;
- Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico-socială durabilă a Municipiului Iași;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Iași și a Zonei Metropolitane Iași 2021-2030;
- Strategia de turism a Municipiului Iași și a Zonei Metropolitane Iași;
- Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural 2018-2023;
- Planul Regional de Acțiune pentru Cultură și Turism Nord-Est 2021-2027;
- Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024-2030;
- Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022-2026 „Chișinău - capitală turistică”;
- Transformarea digitală a orașului Chișinău - 2030. Document de Viziune;
- Planul de Acțiuni „Chișinău oraș verde”.

Studii, rapoarte și analize sectoriale

- Evaluarea Sectorului Cultural din Republica Moldova în perspectiva elaborării Strategiei pentru Cultură și Patrimoniu - 2030;
- Barometrul de Consum Cultural - România;
- Anuarul Municipiului Chișinău - ediția 2025.

Surse statistice și baze de date oficiale

- TEMPO - Institutul Național de Statistică (România);
- Banca de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova.

Cinema

Pilonul 2: CERCETAREA PRIMARĂ

Scopul cercetării primare

Evaluarea directă a percepțiilor privind oferta culturală a zonei Iași – Chișinău; notorietatea evenimentelor culturale, a barierelor fizice sau lingvistice; preferințele de vizionare a filmelor (mall, cinema de artă, streaming) și a nivelului de mobilitate culturală transfrontalieră.

Metodologia cercetării

Populația cercetată: rezidenți ai Municipiul Chișinău, Municipiul Iași și a zonei metropolitane limitrofe cu vârsta de 18 ani împliniți;

Volumul eșantionului: Municipiul Chișinău: 401 respondenți; Municipiul Iași și zona metropolitană limitrofă: 403 respondenți;

Marjă de eroare maxim admisibilă: +-4,9% la nivelul municipiului Chișinău; +-4,7% la nivelul municipiului Iași și zonei metropolitane limitrofe;

Nivel de încredere: 95%

Metoda de eșantionare: eșantionare pe cote, după: localitate componentă, categorii de vârstă și sex;

Metoda de culegere a datelor: CAPI, la nivelul municipiului Chișinău; CAWI, la nivelul municipiului Iași și a zonei metropolitane limitrofe;

Perioada colectării datelor: 18–24 mai 2026.

Pilonul 3: MESE ROTUNDE cu specialiști în domeniul cultural

În perioada de implementare a contractului au fost organizate două mese rotunde astfel:

Activitate	Referințe temporale	Locația de desfășurare	Tematica abordată
Masa rotundă 1	30.06.2026, 12.10 – 13.40	Online, platforma zoom	Contextul elaborării strategiei: rezultatele cercetării secundare și rezultatele cercetării primare
Masa rotundă 2	30.06.2026, 14.30 – 16.30	Online, platforma zoom	Conturarea strategiei culturale

Cinema

Participanți:

- Ioana Dragomirescu, Coordonatoare cinematografe - Centrul de Proiecte Timisoara
- Marius Bălănescu - manager Cinema Victoria Cluj Napoca
- Irina-Margareta Nistor - critic de film
- Anca Raicu, echipa Cinema Ateneu
- Andrei Poncu, echipa Cinema Ateneu
- Alin Botez, echipa Cinema Ateneu
- Alexandra Haliga, echipa Cinema Ateneu
- Andrei Giurgia – Șef oficiu film, Ateneul Național din Iași
- Delia Roșu – Șef secția media, coordonator proiect ROMD00550
- Rusu-Persic Gheorghiță – Director artistic Ateneul Național din Iași, coordonator cultural proiect ROMD00550

Obiectiv

Realizarea unui dialog transgenerațional și transfrontalier menit să interpreteze datele cercetării secundare și cercetării primare și să completeze datele contatitive cu realitățile administrative ale managementului cultural de teren.

Mod de lucru

Organizarea unei dezbateri structurate, centrate pe trei teme strategice: integrarea reală Iași-Chișinău, implicarea publicului în produsele culturale și definirea deblocărilor structurale necesare (infrastructură, resurse umane, advocacy legal).

Corelarea bunelor practici: Experții de la Centrul de Proiecte Timișoara (modelul de renovare și management „Timișoara – Obiectiv Cinema”) și Cinema Victoria Cluj-Napoca au oferit soluții administrative concrete de management non-profit și curatoriere de nișă pentru a fi preluate de echipa transfrontalieră a proiectului curent.

DESFĂȘURĂTORUL MESEI ROTUNDE 1 este prezentat în Anexa A.

DESFĂȘURĂTORUL MESEI ROTUNDE 1 este prezentat în Anexa B.

Cinema

CAPITOLUL 2 – CARTOGRAFIEREA ECOSISTEMULUI STRATEGIC IAȘI-CHIȘINĂU

2.1. Contextul general

Municipiul Iași și Municipiul Chișinău reprezintă două centre urbane cu relevanță majoră pentru dezvoltarea cooperării culturale dintre România și Republica Moldova, caracterizate prin existența unui patrimoniu cultural divers, a unei infrastructuri culturale instituționalizate și a unei tradiții consolidate în domeniul artelor spectacolului, cinematografilei și activităților culturale publice.

Relația culturală dintre cele două municipii depășește dimensiunea administrativă a cooperării transfrontaliere și se fundamentează pe existența unor legături istorice, culturale și lingvistice comune.

Transformările produse în sectorul cultural în ultimii ani, generate de modificarea comportamentelor de consum cultural, diversificarea canalelor de acces la produse culturale și schimbarea modalităților de participare la evenimente culturale, determină necesitatea dezvoltării unor instrumente de intervenție și planificare culturală adaptate contextului actual. În paralel, infrastructura culturală publică și programele culturale adresate publicului larg necesită procese de actualizare și re poziționare în raport cu noile tendințe de consum cultural și cu noile forme de participare culturală.

Proiectul *Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului*, implementat în cadrul **Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova**, reprezintă un instrument de cooperare culturală transfrontalieră orientat spre consolidarea relațiilor culturale dintre Municipiul Iași și Municipiul Chișinău și spre revitalizarea rolului cinematografilei publice în cadrul vieții culturale urbane.

Obiectivul general al proiectului îl constituie consolidarea rolului culturii și reafirmarea identității culturale prin dezvoltarea artelor spectacolului, promovarea valorilor artistice locale și creșterea accesului publicului la evenimente culturale.

Intervențiile prevăzute în cadrul proiectului vizează reintegrarea cinematografilei publice în circuitul cultural, dezvoltarea unor producții artistice comune și stimularea cooperării culturale dintre instituțiile partenere.

Proiectul include activități dedicate dezvoltării producției cinematografice și teatrale, organizării de evenimente culturale comune și facilitării accesului publicului la activități culturale și artistice. Un element distinct al intervenției îl reprezintă reintegrarea cinematografului public din Chișinău în circuitul cultural și consolidarea cooperării instituționale dintre partenerii implicați în implementarea proiectului.

Elaborarea unui studiu cultural și a unei strategii culturale comune pentru zona Iași-Chișinău, prevăzută în cadrul Activității A1.8, urmărește analiza contextului cultural existent, a tendințelor actuale privind participarea publicului la activități culturale și a modului de structurare și dezvoltare a ofertei culturale la nivelul celor două municipii.

Prezenta analiză a datelor secundare existente privind oferta și inițiativele culturale locale este realizată ca parte a procesului de documentare aferent elaborării studiului cultural și a strategiei culturale comune. Documentul urmărește inventarierea

Cinema

infrastructurii culturale existente, identificarea principalilor operatori culturali și analiza inițiativelor culturale relevante dezvoltate la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău, în vederea conturării unui cadru de analiză aplicat asupra sectorului cultural din aria de implementare a proiectului.

2.2 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău

Dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Chișinău se realizează în corelație directă cu politicile culturale naționale și cu strategiile generale de dezvoltare urbană ale municipiului.

Deși, la nivel local, nu există o strategie culturală distinctă și autonomă dedicată exclusiv dezvoltării culturii în municipiul Chișinău, numeroase acțiuni și programe implementate de administrația publică locală au avut efecte directe asupra infrastructurii culturale, accesului populației la servicii culturale și modernizării managementului cultural.

Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022–2026 „Chișinău - Capitala Turistică”

Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022–2026 „Chișinău - Capitala Turistică” evidențiază rolul patrimoniului cultural și al industriilor creative în consolidarea atractivității turistice a municipiului. Documentul promovează dezvoltarea unei destinații urbane competitive, bazate pe valorificarea patrimoniului istoric, dezvoltarea infrastructurii culturale și diversificarea experiențelor turistice.

În cadrul Obiectivului general nr. 2 - „Consolidarea și dezvoltarea produsului turistic al municipiului Chișinău”, Obiectivul specific 2.1 - „Diversificarea ofertei turistice și crearea de oportunități pentru dezvoltarea noilor tipuri de turism” vizează: includerea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar în circuitul traseelor turistice municipale; dezvoltarea spațiilor pentru organizarea de evenimente cultural-artistice, festivaluri și târguri tematice; renovarea imobilelor potrivite pentru centre culturale; crearea traseelor tematice de tip gastronomic, vitivinicol, multietnic și eco; implicarea industriilor creative și culturale în restaurarea și dezvoltarea spațiului public; precum și crearea spațiilor destinate artei stradale.

În cadrul Obiectivului specific 2.2 - „Promovarea patrimoniului cultural și istoric din municipiu ca parte componentă a produsului turistic”, strategia urmărește: revizuirea Registrului Monumentelor de importanță locală din municipiu; reabilitarea a trei clădiri istorice în scop turistic; stabilirea și conservarea zonelor de protecție pentru obiectele de patrimoniu. Aceste măsuri urmăresc integrarea patrimoniului cultural în circuitul turistic și creșterea valorii culturale și economice a zonelor istorice ale orașului.

Obiectivul general nr. 3 - „Poziționarea și promovarea destinației, cu impact care ar crește vizibilitatea destinației pe piețele țintă” include măsuri dedicate promovării culturii și patrimoniului urban. În cadrul Obiectivului specific 3.2 - „Asigurarea activităților de promovare și mediatizare a Chișinăului drept o destinație turistică”, se urmărește elaborarea Agendei Culturale anuale a Chișinăului și promovarea acesteia la nivel național

Cinema

și internațional, precum și încurajarea dezvoltării turismului cultural prin promovarea programelor de teatru, concerte, festivaluri și concursuri.

Totodată, Obiectivul specific 3.4 - „Consolidarea serviciilor inovatoare în turism, digitalizarea și asigurarea accesibilității online și offline a ofertei turistice a municipiului” prevede crearea city cardului Chișinău, elaborarea aplicației digitale mobile pentru audio-ghiduri și actualizarea platformei turistice visit.chisinau.md, contribuind astfel la modernizarea modalităților de acces și promovare a patrimoniului cultural și turistic al municipiului.

În cadrul Obiectivului general nr. 4 - „Crearea unui mediu favorabil pentru investitori și mediul de afaceri în domeniul turismului”, Obiectivul specific 4.2 - „Promovarea investițiilor strategice private și publice și atragerea fondurilor externe” propune crearea unui coridor cultural-turistic care să contribuie la dezvoltarea unei mase critice de facilități și obiecte de interes cultural-turistic, realizate prin colaborarea cu comunitățile cultural-artistice și antreprenorii locali.

Programul „Transformarea Digitală a Orașului Chișinău - 2030”

Programul „Transformarea Digitală a Orașului Chișinău - 2030” tratează cultura ca parte a infrastructurii sociale și a procesului de modernizare urbană. Strategia urmărește creșterea accesului populației la servicii culturale și adaptarea instituțiilor de cultură la cerințele societății digitale.

Programul prevede dezvoltarea portalurilor informaționale culturale și sportive, precum și implementarea sistemelor electronice de rezervare și plată pentru serviciile culturale municipale. Aceste măsuri urmăresc facilitarea accesului populației la spectacole, evenimente culturale, instituții de cultură și activități artistice.

Strategia promovează digitalizarea sectorului cultural ca instrument de modernizare a relației dintre instituțiile culturale și public și de creștere a participării culturale la nivel local.

Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024–2030

Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024–2030 contribuie la dezvoltarea domeniului cultural prin integrarea patrimoniului cultural, a infrastructurii culturale și a spațiilor publice în politicile de dezvoltare urbană durabilă și reziliență urbană. Documentul corelează intervențiile urbane cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), în special cu ODD 11 - „Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile”, care vizează inclusiv protejarea patrimoniului cultural și dezvoltarea unor spații urbane accesibile și sustenabile.

Strategia evidențiază faptul că autoritățile publice locale au un rol important în „păstrarea patrimoniului cultural”, gestionarea spațiilor publice și dezvoltarea unei infrastructuri urbane funcționale și reziliente. În acest context, documentul promovează integrarea patrimoniului cultural și a infrastructurii culturale în procesele de planificare urbană, guvernanta locală și dezvoltare sustenabilă a municipiului.

Un element important al Strategiei este alinierea la principiile Cartei de la Leipzig (2020), care promovează „politica urbană pentru binele comun”, „abordarea integrată”, „participarea și co-crearea” și „abordarea bazată pe locul de desfășurare”. Aceste principii susțin indirect domeniul cultural prin încurajarea revitalizării spațiilor urbane,

Cinema

valorificării patrimoniului local și implicării comunității în procesele de dezvoltare urbană și culturală. În special, abordarea integrată și participativă contribuie la dezvoltarea unor politici urbane care includ cultura și patrimoniul ca resurse pentru creșterea calității vieții și consolidarea identității urbane.

Strategia de Reziliență este corelată și cu **Planul de Acțiuni „Chișinău oraș verde”**, unde unul dintre obiectivele relevante pentru cultură este „Abordarea elementelor de patrimoniu cultural degradate, care sunt o sursă de poluare în oraș”. Această direcție recunoaște necesitatea intervențiilor asupra patrimoniului construit degradat și evidențiază relația dintre protejarea patrimoniului cultural, calitatea mediului urban și dezvoltarea sustenabilă a orașului.

2.3 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași

Dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Iași este susținută de existența unui cadru strategic local care integrează cultura, patrimoniul cultural și industriile creative în direcțiile generale de dezvoltare urbană ale municipiului și ale Zonei Metropolitane Iași. La nivel local, cultura este abordată prin documente strategice dedicate, care stabilesc obiective și direcții de acțiune privind valorificarea patrimoniului cultural, dezvoltarea infrastructurii culturale, creșterea participării culturale și consolidarea rolului culturii în dezvoltarea urbană și turistică a orașului.

Comparativ cu Municipiul Chișinău, unde dezvoltarea culturală este integrată în principal în strategiile generale de dezvoltare urbană și în politicile culturale naționale, municipiul Iași dispune de mai multe documente strategice elaborate special pentru sectorul cultural și patrimoniu. Acestea reflectă preocuparea administrației publice locale pentru dezvoltarea culturii ca domeniu strategic și pentru integrarea patrimoniului cultural și a industriilor creative în procesele de dezvoltare locală și metropolitană.

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Zonei Metropolitane Iași pentru perioada 2015-2030

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Zonei Metropolitane Iași pentru perioada 2015–2030 integrează cultura și patrimoniul cultural în cadrul Obiectivului Strategic nr. 6 *Valorificarea elementelor de identitate locală și reabilitarea fondului construit pentru a crește calitatea vieții locuitorilor*. Documentul evidențiază faptul că elementele de identitate locală reprezintă o resursă materială și imaterială importantă pentru consolidarea specificului local și creșterea atractivității municipiului Iași.

În cadrul obiectivelor specifice asociate OS 6 sunt vizate: îmbunătățirea accesibilității către elementele de patrimoniu construit (OS 6.1); dezvoltarea infrastructurii de agrement și loisir și stimularea implicării populației în viața socială și culturală a comunității (OS 6.2); reabilitarea, restaurarea și amenajarea obiectivelor de patrimoniu pentru *prezervarea istoriei și a culturii în Zona Metropolitană Iași* (OS 6.3); precum și regenerarea urbană și îmbunătățirea spațiilor publice (OS 6.4).

Cinema

Strategia urmărește astfel valorificarea patrimoniului construit și integrarea acestuia în dezvoltarea urbană, turistică și culturală a municipiului Iași, prin intervenții orientate spre conservarea identității cultural-istorice și creșterea atractivității spațiului urban.

Strategia - Cadru de Dezvoltare Culturală a Municipiului Iași 2015 - 2025

Strategia-cadru de dezvoltare culturală a municipiului Iași 2015-2025 urmărește consolidarea rolului culturii în dezvoltarea municipiului, prin valorificarea patrimoniului cultural și susținerea sectorului cultural și creativ. Documentul tratează cultura ca factor de dezvoltare urbană, coeziune socială și creștere a atractivității municipiului Iași.

În cadrul strategiei sunt stabilite mai multe direcții de acțiune, printre care: transformarea culturii într-un vector de dezvoltare a orașului și a regiunii; implementarea conceptului de democrație culturală; asumarea de către Iași a rolului de releu regional în domeniul valorilor culturii și democrației europene; precum și promovarea strategiilor de dezvoltare a creativității și a potențialului economic al culturii către orașele partenere Chișinău și Cernăuți.

Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural în Municipiul Iași pentru perioada 2018–2023 și portofoliul de proiecte aferent

Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural în Municipiul Iași pentru perioada 2018–2023 a urmărit valorificarea patrimoniului cultural local prin măsuri orientate spre dezvoltarea urbană, turistică și culturală a municipiului. Documentul a avut la bază viziunea municipiului Iași ca metropolă europeană, cu o identitate construită pe tradiția istorică, culturală și universitară.

În cadrul planului au fost stabilite mai multe obiective strategice, printre care afirmarea municipiului Iași ca metropolă atractivă, susținută de valorificarea patrimoniului antropoc și natural, dezvoltarea unei economii competitive cu identitate distinctă, îmbunătățirea mobilității urbane și a conexiunilor de transport, promovarea cooperării teritoriale la nivel național și internațional, precum și creșterea capacității administrative și a performanței în managementul urban.

Prin aceste direcții de acțiune, planul a urmărit protejarea patrimoniului cultural, creșterea atractivității turistice a municipiului și integrarea culturii în procesul de dezvoltare locală.

Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico - socială durabilă a Municipiului Iași

Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico-socială durabilă a Municipiului Iași evidențiază rolul culturii și al industriilor creative în dezvoltarea municipiului, promovând imaginea *Iași - oraș al inspirației*. Documentul subliniază importanța valorificării patrimoniului cultural și a activităților culturale pentru creșterea atractivității orașului și dezvoltarea turismului cultural.

Strategia prevede, prin obiectivul strategic nr. 3, ca municipiul Iași să fie larg cunoscut precum capitală culturală și turistică a României, prin dezvoltarea festivalurilor, expozițiilor, muzeelor și a altor activități culturale și turistice. Documentul evidențiază faptul că municipiul Iași dispune de un potențial important pentru diferite forme de turism, în special turism cultural, religios și de evenimente speciale.

Cinema

CAPITOLUL 3 - PROVOCĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA SECTORULUI CULTURAL ȘI CONSUMUL CULTURAL

3.1. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău

O provocare importantă în dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Chișinău este absența unei strategii culturale locale distincte și integrate, asumate de administrația publică locală pe termen mediu și lung. În lipsa unui document strategic autonom dedicat exclusiv culturii, politicile culturale sunt dezvoltate fragmentar, în principal prin corelare cu strategiile naționale și cu documentele generale de dezvoltare urbană.

Această situație limitează posibilitatea unei planificări coerente a dezvoltării culturale și îngreunează adaptarea infrastructurii culturale la nevoile comunității și la dinamica sectorului cultural contemporan. Lipsa unui cadru strategic dedicat reduce capacitatea de stabilire a unor obiective clare, a unor priorități de dezvoltare și a unor măsuri eficiente pentru stimularea participării și consumului cultural.

Absența unei strategii culturale autonome reflectă și lipsa unei analize aprofundate a sectorului cultural la nivel local, precum și dificultatea formulării unei viziuni unitare privind rolul culturii și al industriilor creative în dezvoltarea municipiului. În acest context, inițiativele și acțiunile cu impact cultural sunt distribuite în mai multe documente strategice locale, fără a fi integrate într-un cadru coerent care să susțină dezvoltarea coordonată și sustenabilă a sectorului cultural.

Deși administrația publică locală a implementat diverse programe și inițiative cu impact asupra infrastructurii culturale și accesului la servicii culturale, eficiența acestora asupra dezvoltării vieții culturale și a participării publicului a rămas limitată. Strategia națională de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020”, implementată în perioada 2014–2020, a urmărit modernizarea sistemului cultural și apropierea acestuia de standardele europene, prin salvagardarea patrimoniului cultural, susținerea circulației produsului cultural, dezvoltarea industriilor creative și consolidarea rolului culturii în coeziunea socială. Cu toate acestea, evaluările ulterioare au evidențiat existența unor limite structurale și manageriale care au redus impactul politicilor culturale asupra consumului cultural și participării populației.

Un indicator relevant în acest sens este Indicele Vieții Culturale (IVC), care a înregistrat o evoluție descendentă în Republica Moldova, reflectând diminuarea participării culturale și reducerea producției culturale.

Principalele cauze ale scăderii Indicelui Vieții Culturale (IVC) și ale eficienței reduse a implementării Strategiei de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020”, pot fi sintetizate astfel:

1. Menținerea unui sistem de finanțare depășit și neadaptat economiei de piață

Sistemul de finanțare al sectorului cultural a rămas bazat pe modelul administrativ moștenit din perioada socialistă, fiind orientat predominant spre întreținerea instituțiilor și nu spre susținerea activităților și proiectelor culturale. Lipsa mecanismelor concurențiale și a finanțării bazate pe performanță a limitat dezvoltarea și modernizarea instituțiilor culturale.

Cinema

2. Instabilitatea și dependența politică a bugetelor culturale
Bugetele destinate culturii nu beneficiază de un cadru legislativ stabil, iar metodologia de alocare a resurselor financiare depinde în mare măsură de factorul politic. Această situație reduce predictibilitatea investițiilor și afectează planificarea strategică a instituțiilor culturale.
3. Nivelul redus de profesionalizare a managementului cultural
Instituțiile culturale, în special cele teatral-concertistice, se confruntă cu probleme de management, generate de insuficienta pregătire profesională a managerilor, lipsa mecanismelor moderne de evaluare și promovare și absența unui sistem de formare profesională continuă.
4. Finanțarea instituțiilor în detrimentul activităților culturale
Modelul actual de finanțare asigură funcționarea instituțiilor culturale, însă alocarea resurselor nu este corelată în mod direct cu performanța activităților desfășurate, cu numărul beneficiarilor sau cu impactul cultural generat. În acest context, majorarea finanțării nu s-a reflectat automat într-o creștere a participării publicului sau a producției culturale. Cadrul legal existent limitează posibilitatea instituțiilor culturale de a reinvesti eficient veniturile proprii obținute din vânzarea biletelor, suvenirurilor sau a altor servicii culturale în dezvoltarea infrastructurii, diversificarea activităților și îmbunătățirea ofertei culturale.
5. Reducerea producției culturale și a participării publicului
Scăderea Indicelui Vieții Culturale a fost determinată în principal de diminuarea indicatorilor de producție culturală. Această tendință reflectă reducerea numărului de activități culturale, spectacole și evenimente organizate, în special în rândul tinerilor și al grupurilor vulnerabile.
6. Dezinteresul populației față de activitățile culturale
Participarea populației la activitățile culturale a rămas redusă, fiind influențată de nivelul de educație, situația socio-economică și accesibilitatea redusă a serviciilor culturale. Instituțiile culturale nu au reușit să atragă și să fidelizeze publicul larg, în special tinerii și grupurile vulnerabile.
7. Oferta culturală și infrastructura artistică insuficient dezvoltate
Municipiul Chișinău dispune de un număr redus de galerii, săli expoziționale și spații dedicate artei contemporane, ceea ce limitează atractivitatea culturală și capacitatea de atragere a turiștilor interesați de artă și cultură.
8. Implicarea insuficientă a instituțiilor culturale în viața comunității
Instituțiile culturale sunt percepute ca fiind slab orientate spre necesitățile comunităților și participă într-o măsură redusă la soluționarea problemelor sociale și culturale ale societății.
9. Lipsa unei colaborări eficiente cu societatea civilă și mediul cultural independent
Absența unei platforme permanente de dialog și cooperare între autoritățile publice, profesioniștii din domeniul cultural și societatea civilă a limitat participarea actorilor culturali la elaborarea și implementarea politicilor culturale.
10. Promovarea insuficientă a serviciilor culturale și turistice

Cinema

Gradul redus de promovare afectează vizibilitatea produselor și serviciilor culturale atât în rândul turiștilor străini, cât și al populației locale. Posibilitățile de promovare sunt limitate de lipsa accesului instituțiilor culturale la panourile publicitare urbane, de refuzul unor instituții media de a promova gratuit evenimente culturale și de imposibilitatea justificării anumitor cheltuieli de promovare în cadrul instituțiilor publice.

11. Insuficienta dezvoltare a sectorului cultural independent și a industriilor creative
Politicile culturale au fost concentrate în principal asupra sectorului public, în timp ce sectorul independent, organizațiile nonguvernamentale și industriile creative au beneficiat de sprijin limitat și de oportunități reduse de finanțare.
12. Corelarea insuficientă dintre dezvoltarea infrastructurii culturale și consumul cultural
Deși infrastructura culturală a înregistrat o creștere statistică în perioada analizată, această evoluție nu a fost însoțită de o creștere a consumului cultural sau a implicării publicului, ceea ce demonstrează lipsa unei strategii eficiente de valorificare a infrastructurii existente.
13. Interesul redus pentru specializările culturale și migrația forței de muncă
Sectorul cultural se confruntă cu interesul scăzut al tinerilor pentru specializările din domeniul culturii și industriilor creative, precum și cu migrația forței de muncă active și calificate peste hotare. Lipsa atractivității economice și profesionale a domeniului cultural afectează capacitatea instituțiilor de a atrage și menține personal calificat.

3.2. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași

Analiza sectorului cultural din municipiul Iași evidențiază existența unor probleme structurale care afectează dezvoltarea culturii și valorificarea patrimoniului cultural. Aceste provocări influențează atât infrastructura culturală și activitatea instituțiilor de cultură, cât și nivelul participării culturale și atractivitatea turistică a municipiului. Principalele probleme și provocări identificate la nivelul municipiului Iași sunt următoarele:

1. Starea avansată de degradare a patrimoniului construit
Numeroase clădiri și monumente istorice reprezentative pentru municipiul Iași se află într-o stare avansată de degradare, unele fiind expuse riscului de distrugere. Lipsa resurselor financiare pentru restaurare, conservare și punere în valoare limitează valorificarea patrimoniului cultural și afectează atractivitatea culturală și turistică a orașului. Este evidențiată necesitatea atragerii de fonduri pentru reabilitarea și întreținerea clădirilor de patrimoniu și pentru dezvoltarea infrastructurii culturale.
2. Insuficienta valorificare a patrimoniului cultural
Deși municipiul Iași dispune de un patrimoniu cultural important, valorificarea acestuia rămâne limitată. Promovarea patrimoniului antropoc este insuficient dezvoltată, iar promovarea turistică este orientată predominant către patrimoniul religios, în detrimentul altor obiective culturale și istorice. Totodată, patrimoniul

Cinema

cultural imaterial și industriile creative sunt insuficient integrate în procesul de dezvoltare culturală locală.

3. Oferta culturală și de evenimente insuficient diversificată.

Oferta de evenimente culturale este insuficient dezvoltată pentru atragerea unui număr mare de turiști și vizitatori, în special tineri. Lipsa unei palete diversificate de activități culturale și de agrement contribuie la durată redusă a șederii turiștilor în municipiu și limitează capacitatea centrului istoric de a menține interesul publicului pentru perioade mai lungi.

4. Finanțarea insuficientă a infrastructurii și serviciilor culturale

Sectorul cultural se confruntă cu insuficiența fondurilor necesare pentru promovarea infrastructurii și serviciilor culturale. În același timp, există dificultăți privind identificarea și atragerea resurselor financiare nerambursabile pentru restaurarea, reabilitarea și consolidarea clădirilor de patrimoniu cultural.

5. Accesibilitatea redusă către obiectivele culturale și turistice

Problemele de trafic, lipsa parcarilor, infrastructura deficitară de informare și semnalizare și oportunitățile limitate de mobilitate afectează accesibilitatea către obiectivele culturale și turistice ale municipiului. Aceste aspecte reduc atractivitatea orașului și influențează experiența culturală a vizitatorilor.

6. Promovarea culturală și turistică insuficient eficientă

Promovarea culturală și turistică a municipiului este insuficient eficientă, inclusiv în mediul online. Lipsa cercetărilor privind preferințele și comportamentul publicului, precum și absența unor instrumente moderne de marketing cultural și management al destinației limitează dezvoltarea unei oferte culturale adaptate cererii actuale.

7. Diversificarea redusă a infrastructurii culturale

Există un grad redus de diversificare a infrastructurii și serviciilor culturale. În același timp, digitalizarea resurselor culturale și utilizarea tehnologiilor digitale pentru educație culturală și promovare sunt insuficient dezvoltate, ceea ce afectează accesibilitatea și atractivitatea sectorului cultural.

8. Probleme privind resursele umane și sectorul cultural independent

Sectorul cultural se confruntă cu migrația unei părți importante a forței de muncă specializate în domeniul culturii și cu dezvoltarea insuficientă a industriilor creative și a sectorului cultural independent. Colaborarea dintre instituțiile publice, sectorul ONG și mediul cultural independent rămâne limitată.

9. Participarea culturală și consumul cultural limitat

Se evidențiază existența unui număr redus de consumatori ai evenimentelor culturale clasice și necesitatea dezvoltării unor activități culturale capabile să atragă populația și turiștii. Deși locuitorii municipiului manifestă interes pentru viața culturală a orașului, infrastructura și oferta culturală existente nu răspund întotdeauna necesităților și preferințelor publicului actual.

CAPITOLUL 4 - TENDINȚE ACTUALE ÎN CONSUMUL CULTURAL

4.1. Tendințe de consum cultural în Municipiul Chișinău

Cinema

4.1.1. Muzee

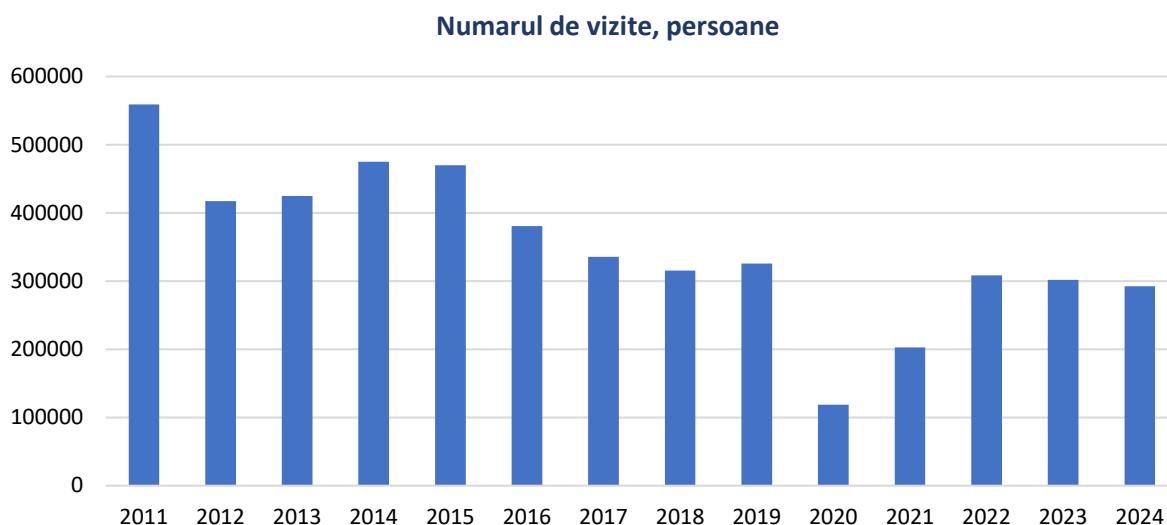
Datele privind activitatea muzeelor din municipiul Chișinău în perioada 2011–2024 (Anexa 1) evidențiază o evoluție contrastantă între dezvoltarea infrastructurii muzeale și nivelul consumului cultural al populației.

Analiza datelor indica faptul că, deși infrastructura și patrimoniul muzeal al capitalei s-au extins constant, participarea publicului la activitățile muzeale a înregistrat fluctuații semnificative și o tendință generală de diminuare comparativ cu începutul perioadei analizate.

Numărul muzeelor din municipiul Chișinău a crescut gradual de la 11 unități în anul 2011 la 13 unități în perioada 2022–2024. Această evoluție reflectă menținerea și extinderea infrastructurii muzeale a capitalei.

În paralel, patrimoniul muzeal a înregistrat o creștere semnificativă. Numărul pieselor de muzeu din fondurile de bază a crescut de la 544.881 unități în anul 2011 la 951.503 unități în anul 2024, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 75%. Această evoluție demonstrează consolidarea patrimoniului cultural muzeal și intensificarea activităților de conservare și valorificare a colecțiilor.

Cu toate acestea, evoluția consumului cultural muzeal, reflectată prin numărul de vizite, indică o tendință descendentă pe termen lung.

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

Deși numărul muzeelor și volumul colecțiilor muzeale au crescut constant, participarea populației la activitățile muzeale a înregistrat o tendință generală de scădere, ceea ce evidențiază existența unor dificultăți în atragerea și fidelizarea publicului.

Anul 2020 reprezintă punctul critic al consumului cultural muzeal, când numărul vizitelor a scăzut la 118.917 persoane. Această diminuare a fost determinată în principal de restricțiile sanitare și suspendarea activităților culturale în contextul pandemiei COVID-19, care a afectat funcționarea instituțiilor culturale și accesul publicului la spațiile muzeale.

Cinema

În perioada post-pandemică se observă o recuperare graduală a numărului de vizitatori, însă nivelul participării culturale nu a revenit la valorile înregistrate în perioada 2011–2015. Datele arată că procesul de recuperare a consumului cultural este lent, iar interesul populației pentru vizitarea muzeelor rămâne sub nivelul anterior pandemiei.

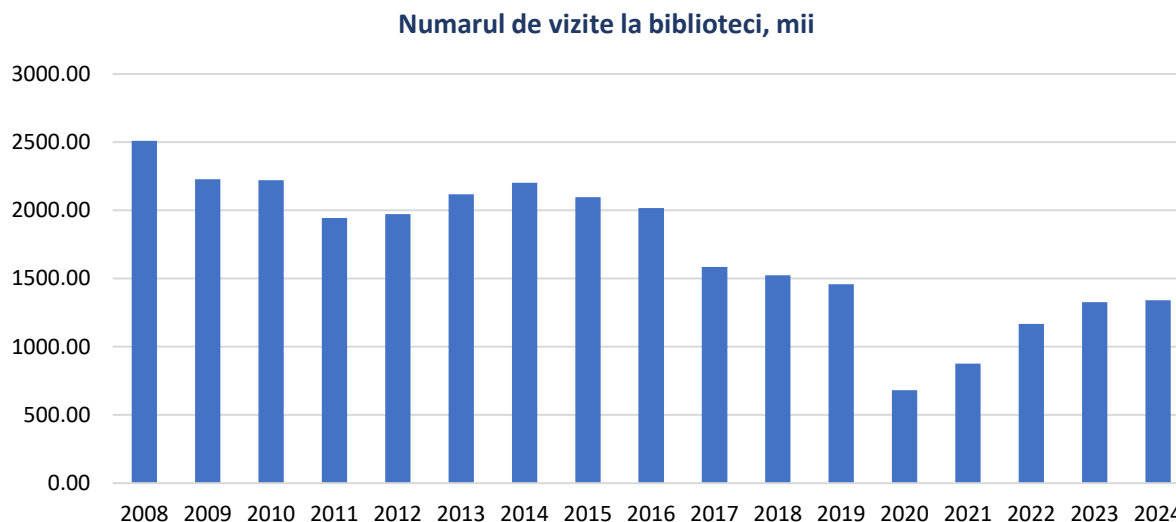
Evoluția numărului de angajați din sectorul muzeal indică o relativă stabilitate instituțională. Numărul lucrătorilor a variat între 391 și 435 persoane pe parcursul perioadei analizate. Cele mai reduse valori au fost înregistrate în anii 2012 și 2020, iar cele mai ridicate în anul 2023, când numărul angajaților a ajuns la 435 persoane. Această stabilitate sugerează menținerea capacității administrative și profesionale a instituțiilor muzeale, chiar și în condițiile reducerii consumului cultural și a fluctuațiilor numărului de vizitatori.

4.1.2. Biblioteci

Datele privind activitatea bibliotecilor din municipiul Chișinău în perioada 2008–2024 (Anexa 1) arată o scădere treptată a consumului cultural prin intermediul bibliotecilor, atât în ceea ce privește numărul de vizite, cât și numărul de cărți și reviste eliberate.

Numărul de vizite în biblioteci s-a redus de la 2,51 milioane în anul 2008 la 1,46 milioane în anul 2019. După anul 2016, scăderea devine mai accentuată, indicatorul coborând sub 1,6 milioane vizite anual. În anul 2020, pe fondul pandemiei COVID-19 și al restricțiilor sanitare, numărul vizitelor a ajuns la cel mai redus nivel din perioada analizată - 682,28 mii vizite.

În anii următori se observă o revenire graduală:

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

Cu toate acestea, nivelul vizitelor rămâne sub valorile înregistrate în perioada 2008-2015. O evoluție similară se observă și în cazul numărului de cărți și reviste eliberate.

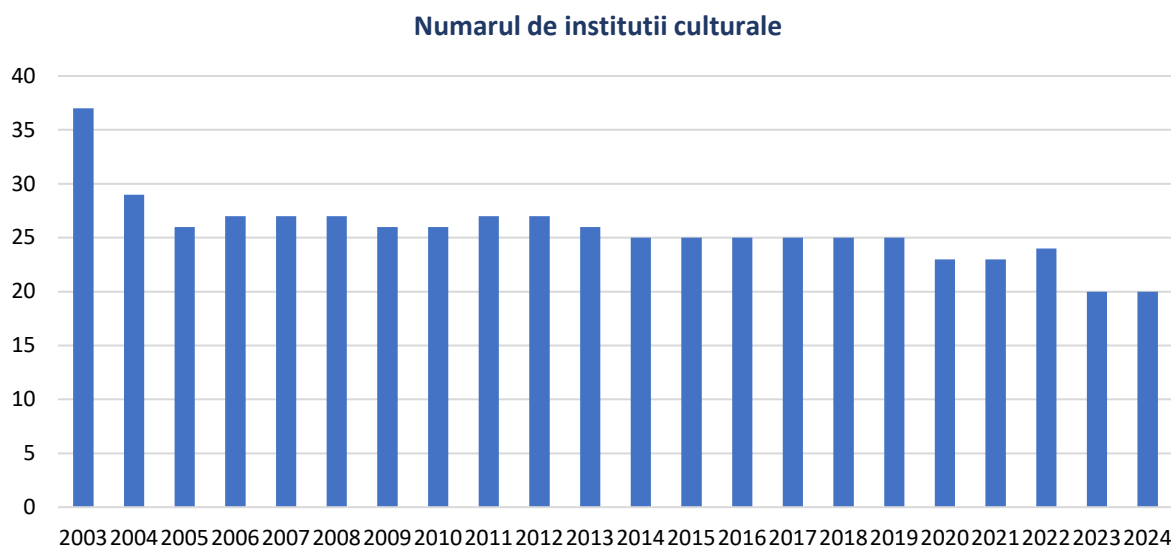
În anul 2020 indicatorul a scăzut la 1,07 milioane publicații eliberate. În perioada post-pandemică se înregistrează o ușoară creștere, ajungând la aproximativ 1,8 milioane în anul 2024, însă fără revenirea la nivelurile anterioare.

Cinema

Scăderea numărului de vizite și a publicațiilor eliberate indică modificări în comportamentul de consum cultural și informațional al populației. Dezvoltarea tehnologiilor digitale și utilizarea surselor online de informare au influențat rolul tradițional al bibliotecilor și frecvența utilizării serviciilor acestora.

4.1.3. Instituții culturale

Datele privind instituțiile culturale din municipiul Chișinău (Anexa 1) arată o reducere treptată a infrastructurii culturale în perioada 2003–2024. Numărul instituțiilor culturale a scăzut în timp, ceea ce indică reorganizarea sau diminuarea rețelei instituțiilor culturale din municipiu.

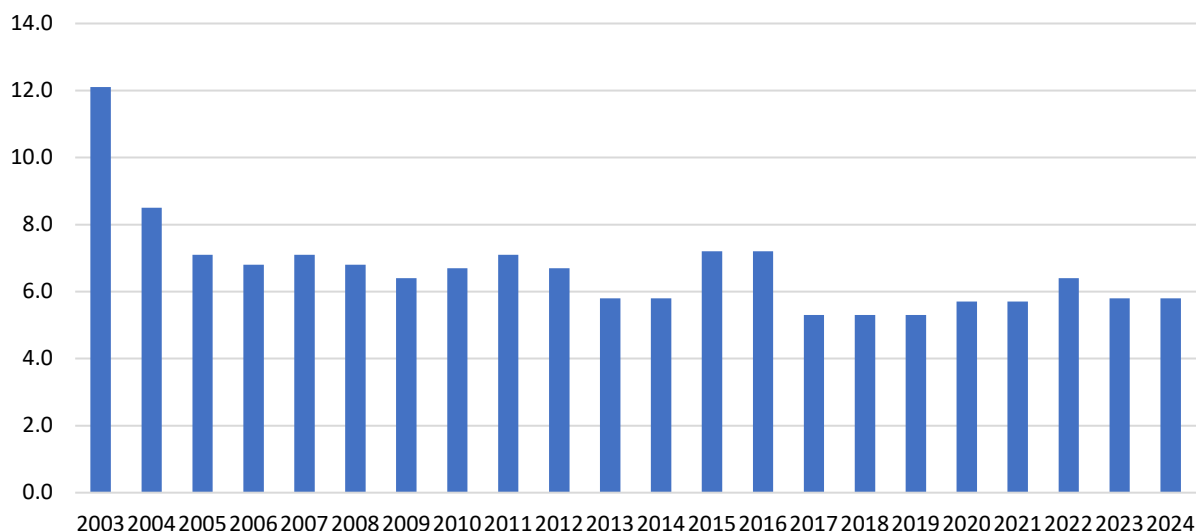

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

O evoluție similară se observă și în cazul capacității sălilor de spectacole. Numărul locurilor disponibile în sălile de spectacole s-a redus comparativ cu începutul perioadei analizate, ceea ce reflectă diminuarea infrastructurii destinate activităților cultural-artistice și evenimentelor publice.

Cinema

Numarul de locuri in salile de spectacole total, mii

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

În ultimii ani, indicatorii se mențin relativ stabili, fără creșteri semnificative. Acest lucru arată că sectorul cultural municipal funcționează în principal pe baza infrastructurii existente, iar dezvoltarea de noi spații culturale este limitată.

Reducerea numărului de instituții culturale și a capacității sălilor poate influența accesul populației la activități culturale, în special în contextul creșterii cererii pentru evenimente culturale moderne și diversificate. Totodată, aceste tendințe evidențiază necesitatea modernizării infrastructurii culturale existente și adaptării acesteia la noile forme de consum cultural și participare publică.

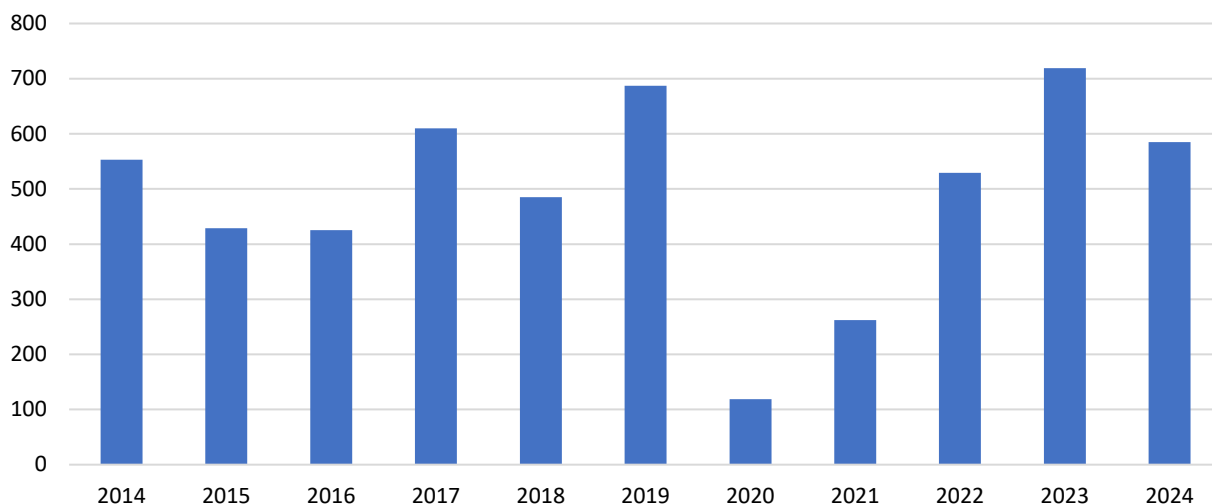
4.1.4. Cinematografe

Datele privind instalațiile cinematografice și numărul spectatorilor (Anexa 1) reflectă tendințele generale ale consumului cultural cinematografic la nivelul Republicii Moldova și oferă un context relevant pentru analiza situației din municipiul Chișinău, care concentrează cea mai mare parte a infrastructurii cinematografice și a publicului consumator de produse cinematografice din țară.

În perioada 2014-2024 se observă o reducere treptată a numărului de instalații cinematografice, de la 14 unități la 10 unități. Această tendință indică restrângerea infrastructurii cinematografice la nivel național și concentrarea activităților cinematografice în centrele urbane mari, în special în municipiul Chișinău.

Cinema

Numarul de spectatori ai reprezentatiilor cinematografice, mii

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

În ceea ce privește consumul cultural, numărul spectatorilor la reprezentațiile cinematografice a avut o evoluție fluctuantă. Până în anul 2019, interesul publicului pentru cinematografie s-a menținut relativ stabil, cu variații anuale ale numărului de spectatori. În anul 2020, activitatea cinematografică a fost puternic afectată de pandemia COVID-19 și de restricțiile sanitare, ceea ce a determinat o scădere semnificativă a numărului de spectatori la nivel național.

În perioada post-pandemică se observă o revenire treptată a consumului cultural cinematografic, odată cu reluarea activităților culturale și redeschiderea cinematografele. Această tendință este relevantă și pentru municipiul Chișinău, unde cinematografele reprezintă unele dintre cele mai importante spații de consum cultural urban și concentrează cea mai mare parte a publicului spectator din Republica Moldova.

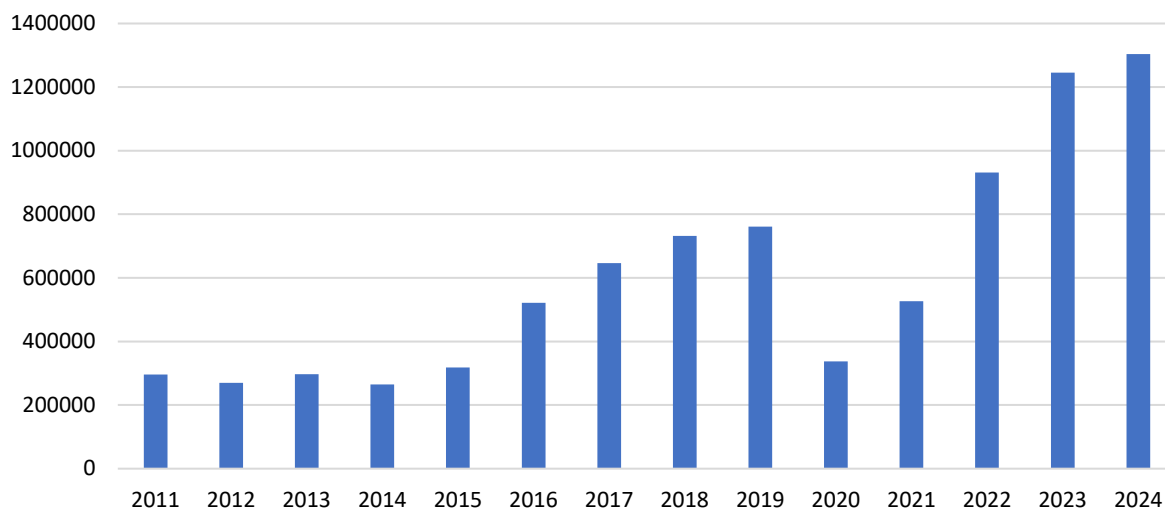
4.2. Tendințe de consum cultural în Municipiul Iași

4.2.1. Muzee

Datele privind activitatea muzeelor și consumul cultural muzeal din municipiul Iași evidențiază o intensificare a consumului cultural muzeal, în special în perioada recentă. Dacă în anii 2011-2015 numărul vizitatorilor s-a menținut la valori relativ moderate, după anul 2016 se observă o creștere constantă a participării publicului la activitățile muzeale.

Cinema

Vizitatori in muzee si colectii publice

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Evoluția cea mai semnificativă este înregistrată după anul 2020. Numărul vizitatorilor crește de la 337.560 persoane în 2020, continuând să avanseze rapid până la 1.304.137 persoane în 2024. Astfel, anul 2024 marchează cel mai ridicat nivel al consumului cultural muzeal din întreaga perioadă analizată.

În aceeași perioadă, rețeaua muzeală a municipiului Iași a rămas relativ stabilă, numărul muzeelor și colecțiilor publice variind între 18 și 20 de unități. Acest aspect indică faptul că majorarea numărului de vizitatori a fost determinată în principal de creșterea interesului publicului pentru activitățile culturale și de valorificarea mai eficientă a infrastructurii muzeale existente.

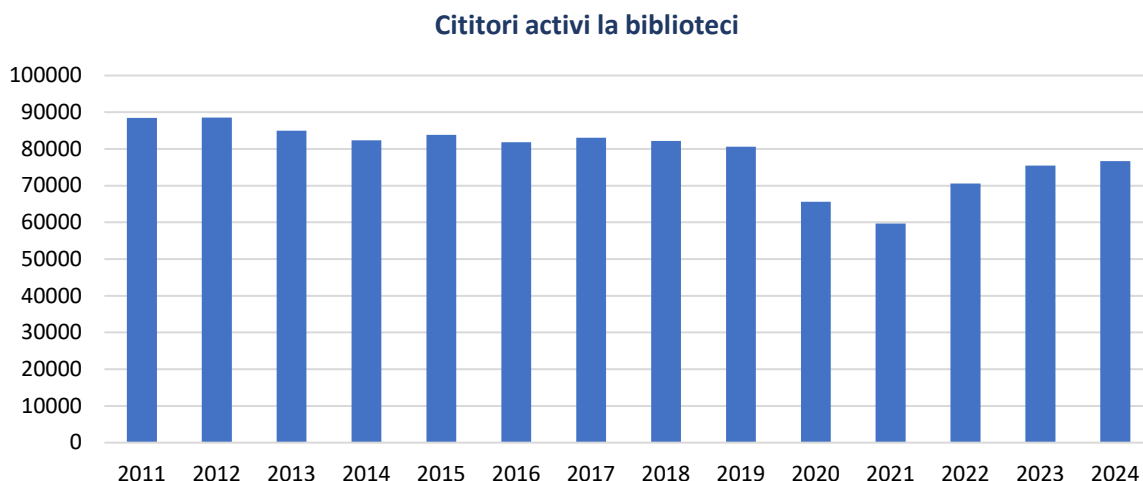
Totodată, personalul angajat în muzee a înregistrat o creștere în ultimii ani, de la 198 persoane în 2020 la 257 persoane în 2024. Evoluția sugerează o extindere a activităților instituțiilor muzeale și o adaptare a capacității administrative și operaționale la nivelul tot mai ridicat al cererii culturale.

Cinema

4.2.2. Biblioteci

Activitatea bibliotecilor din municipiul Iași evidențiază evoluția consumului cultural prin intermediul serviciilor de lectură, informare și împrumut de publicații în perioada 2011-2024 (Anexa 1).

Numărul bibliotecilor a înregistrat o scădere graduală, de la 105 unități în anul 2011 la 94 unități în anul 2024.

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Numărul cititorilor activi a avut o evoluție oscilantă, menținându-se la valori apropiate de 80 de mii de persoane în cea mai mare parte a perioadei analizate. După diminuarea înregistrată în anii 2020–2021, se observă o revenire treptată a interesului pentru serviciile de bibliotecă, numărul cititorilor activi ajungând la 76.676 persoane în anul 2024.

Fondul de carte existent în biblioteci s-a menținut relativ constant pe întreaga perioadă analizată, cu valori de peste 6 milioane de volume.

În ceea ce privește volumele eliberate, se observă o tendință generală de reducere comparativ cu începutul perioadei analizate. Numărul publicațiilor împrumutate a scăzut de la peste 2,6 milioane volume în anul 2011 la aproximativ 1,2 milioane volume în anul 2024. Totuși, perioada recentă indică o creștere progresivă a circulației fondului de carte față de nivelul înregistrat în anul 2020.

Personalul angajat în biblioteci a înregistrat variații moderate, menținându-se relativ stabil pe parcursul perioadei analizate. În anul 2024 sunt înregistrate 385 persoane angajate, nivel apropiat de cel existent la începutul perioadei.

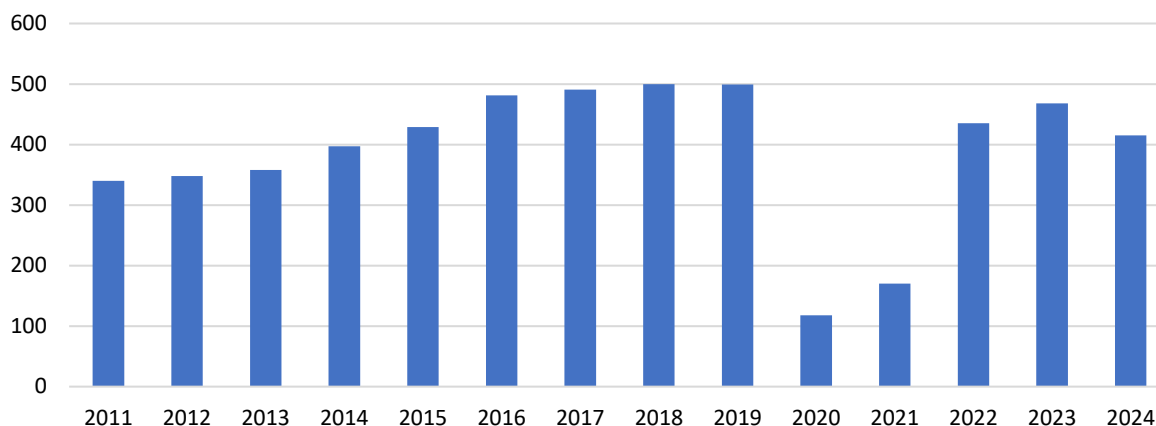
4.2.3. Cinematografe

Activitatea cinematografelor din municipiul Iași reflectă evoluția consumului cultural audiovizual în perioada 2011–2024 (Anexa 1).

Numărul cinematografelor și al instalațiilor cinematografice s-a menținut relativ redus pe întreaga perioadă analizată. După anul 2017 se observă o diminuare a numărului de unități și a capacității sălilor de cinematograf, aspect ce poate fi asociat cu reorganizarea spațiilor culturale, modernizarea infrastructurii sau reducerea activității unor cinematografe tradiționale.

Cinema

Spectatori la cinematografe (Mii)

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

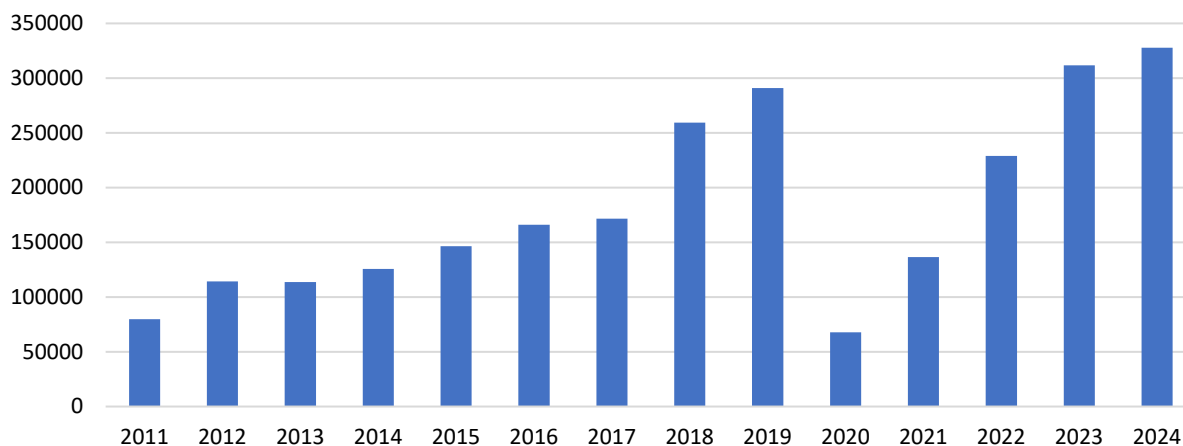
În ceea ce privește participarea publicului, numărul spectatorilor a avut o evoluție ascendentă până în anul 2019, ceea ce indică o creștere a interesului pentru consumul cultural cinematografic și o diversificare a ofertei de filme și evenimente audiovizuale. În anul 2020 se remarcă o reducere accentuată a numărului de spectatori, determinată în principal de restricțiile sanitare și limitarea activităților culturale desfășurate în spații închise.

Începând cu anul 2022 se observă o revenire a publicului în cinematografe, numărul spectatorilor apropiindu-se de valorile înregistrate înainte de anul 2020. Această evoluție sugerează reluarea activităților culturale și menținerea interesului populației pentru consumul cultural audiovizual, în pofida dezvoltării platformelor digitale de streaming și a noilor forme de consum media.

4.2.4. Instituții de spectacol

Activitatea instituțiilor de spectacole și concerte din municipiul Iași evidențiază evoluția consumului cultural în domeniul artelor spectacolului în perioada 2011–2024 (Anexa 1).

Spectatori și auditori la reprezentări artistice (Mii)

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Cinema

Numărul spectatorilor și auditorilor la reprezentațiile artistice a înregistrat o tendință general ascendentă până în anul 2019, ceea ce indică intensificarea participării publicului la activitățile culturale și diversificarea ofertei de spectacole și concerte. În anul 2020 se observă o reducere semnificativă a numărului de spectatori, determinată în principal de restricțiile aplicate activităților culturale desfășurate în spații închise și de limitarea evenimentelor publice.

Începând cu anul 2021, participarea publicului revine pe un trend ascendent, iar în anii 2023–2024 numărul spectatorilor depășește nivelurile înregistrate înainte de anul 2020. Evoluția sugerează reluarea activităților culturale și menținerea interesului populației pentru spectacole, concerte și alte manifestări artistice organizate la nivel local.

Capacitatea sălilor de spectacole și concerte a înregistrat o creștere comparativ cu începutul perioadei analizate, ceea ce poate indica modernizarea unor spații culturale sau extinderea infrastructurii destinate evenimentelor artistice.

Personalul angajat în instituțiile și companiile de spectacole a avut o evoluție relativ stabilă, cu o ușoară tendință de creștere în ultimii ani, aspect ce reflectă continuitatea activității culturale în acest sector.

Cinema

CAPITOLUL 5 - ANALIZA OFERTEI CULTURALE

5.1. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Chișinău

Municipiul Chișinău concentrează cea mai mare parte a patrimoniului cultural, muzeal și artistic al Republicii Moldova, fiind principalul centru cultural al țării. Activitățile culturale din municipiu sunt susținute de existența unui patrimoniu construit valoros, a instituțiilor muzeale, teatrale și concertistice, precum și de numeroase spații urbane cu potențial cultural și turistic.

Patrimoniul imobil din Centrul Vechi (Nucleul Istoric) al Chișinăului reprezintă una dintre cele mai importante resurse culturale ale municipiului. Registrul monumentelor municipiului Chișinău include 236 obiective cu statut de monument protejat de stat, din totalul de peste 950 de monumente ale arhitecturii existente în municipiu. Cu toate acestea, patrimoniul construit se confruntă cu multiple probleme generate de degradarea continuă a clădirilor istorice, demolarea unor monumente de arhitectură și intervențiile structurale ilicite care afectează autenticitatea și integritatea zonelor de protecție.

Intervențiile haotice din perimetrul Nucleului Istoric (str. A. Mateevici - M. Viteazul - I. Zaikin - Albișoara - Cheiului - Ismail - Ștefan cel Mare și Sfânt - Ciuflea) au contribuit la aglomerarea spațiului urban, congestionarea traficului și reducerea capacității infrastructurii existente de a răspunde nevoilor populației.

O problemă importantă este reprezentată de existența unor clădiri-monument abandonate sau insuficient întreținute, aflate într-o stare avansată de deteriorare. Printre exemplele relevante se numără: Muzeul Zemstvei, Casa Herța, Cafeneaua „Guguță”, Moara Roșie, Baia Publică de pe str. Cosmescu și vilele urbane de pe străzile Sfatul Țării, A. Mateevici și M. Eminescu. Lipsa unui sistem funcțional de protecție a patrimoniului construit, precum și insuficiența mecanismelor legale de responsabilizare a proprietarilor contribuie la degradarea continuă a acestor obiective.

Un exemplu pozitiv de valorificare culturală și turistică a spațiului urban este strada pietonală „Eugen Doga”, care concentrează restaurante, cafenele, galerii, monumente și spații pentru activități culturale și comerciale. Strada este conectată cu Covorul Moldovenesc și Parcul Catedralei și funcționează ca spațiu pentru concerte în aer liber, expoziții, festivaluri și alte evenimente culturale. Tot aici au fost amenajate spații pentru comercializarea obiectelor meșteșugărești și a suvenirelor, integrate în identitatea vizuală a brandului de țară „Pomul Vieții”.

Activitățile culturale ale municipiului sunt susținute și de rețeaua muzeală existentă. În Chișinău funcționează 10 muzee accesibile publicului larg, dintre care cinci sunt muzee naționale: Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul Național de Artă, Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” și Muzeul Cărții din incinta Bibliotecii Naționale. La acestea se adaugă muzee de importanță locală precum Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău, Muzeul de Istorie a Căii Ferate din Moldova, Casa-muzeu „Alexandr Pușkin”, Casa memorială „Alexei Șciusev”, Muzeul Satului și „Muzeul Gloriei de Muncă, RTEC”. De asemenea, există și alte muzee care

Cinema

pot fi vizitate prin programare prealabilă, cum sunt Muzeul Științelor Naturii din USM, Muzeul Cosmonautului și Muzeul Tehnicii de calcul.

În domeniul artelor vizuale, municipiul dispune de spații expoziționale precum Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Galeria de artă OU și Galeria de Artă „Alexander”. Cu toate acestea, orașul nu beneficiază de o rețea extinsă de spații muzeale și expoziționale accesibile turiștilor, iar accesibilitatea culturală pentru vizitatorii străini rămâne limitată. Multe instituții muzeale nu oferă servicii de ghidaj în limbi străine, nu dispun de materiale informative multilingve și nu permit achiziționarea online a biletelor.

Patrimoniul cultural al municipiului este completat de numeroase instituții concertistice și teatrale, printre care Sala cu Orgă, Palatul Național „Nicolae Sulac”, Palatul Republicii, Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Teatrul Republican „Luceafărul”, Teatrul Național „Eugene Ionesco”, Teatrul Dramatic Rus de Stat „A.P. Cehov”, Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, Teatrul „Alexei Mateevici”, Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”, Teatrul „Spălătorie”, Teatrul Geneza Art și Teatrul Național Satiricus „I.L.Caragiale”.

Aceste instituții oferă o varietate de spectacole și evenimente culturale care pot constitui motivații importante pentru turismul urban și cultural.

Cu toate acestea, promovarea insuficientă a programelor culturale, lipsa instrumentelor de marketing cultural și imposibilitatea utilizării infrastructurii publicitare urbane pentru promovarea evenimentelor limitează vizibilitatea ofertei culturale a municipiului. Un element cu potențial ridicat pentru dezvoltarea activităților culturale și a turismului de evenimente este Teatrul Verde din Parcul „Valea Morilor”, cu o capacitate de aproximativ 7500 de persoane. Spațiul este adecvat pentru organizarea festivalurilor și concertelor internaționale, însă necesită lucrări urgente de reabilitare și modernizare.

Cinematografele și spațiile culturale multifuncționale reprezintă o componentă importantă a infrastructurii culturale din Municipiul Chișinău, contribuind la diversificarea ofertei culturale și la dezvoltarea activităților recreative, artistice și turistice. Aceste spații găzduiesc atât proiecții cinematografice comerciale, cât și festivaluri de film, proiecții tematice, evenimente multimedia și activități culturale alternative.

În prezent, oferta cinematografică a municipiului este concentrată în principal în cadrul cinematografelor moderne de tip multiplex, precum Cineplex Loteanu și cinematografele din cadrul centrelor comerciale MallDova și Shopping MallDova, care asigură proiecții digitale contemporane și premiere internaționale.

Pe lângă infrastructura cinematografică comercială, municipiul dispune și de spații culturale cu funcții artistice și cinematografice alternative. Un rol important îl are Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”, care găzduiește spectacole teatrale, concerte, proiecții cinematografice, festivaluri și evenimente culturale interdisciplinare. Instituția contribuie la promovarea culturii contemporane și la susținerea sectorului artistic independent.

În cadrul Centrului de Cultură și Artă „Ginta Latină” își desfășoară activitatea și Teatrul fără Nume, unul dintre spațiile culturale independente importante ale municipiului. Acesta promovează producții teatrale contemporane, proiecte experimentale și activități culturale adresate în special publicului tânăr. Prin specificul său alternativ și independent,

Cinema

Teatrul fără Nume contribuie la diversificarea vieții culturale a Chișinăului și la dezvoltarea industriilor creative locale.

Evenimente culturale

Municipiul Chișinău se remarcă printr-o ofertă diversificată de evenimente culturale, artistice, educaționale și recreative, care contribuie la dinamizarea vieții culturale urbane și la consolidarea atractivității turistice a capitalei. Activitățile culturale organizate în municipiu includ concerte, festivaluri, spectacole teatrale, expoziții, ateliere creative, evenimente sportive și manifestări culturale interdisciplinare, desfășurate atât în spații culturale consacrate, cât și în spații publice urbane.

Calendarul cultural al municipiului include evenimente adresate unor categorii variate de public și reflectă diversitatea formelor de expresie artistică și culturală. În domeniul muzical sunt organizate concerte simfonice, recitaluri instrumentale și vocale, spectacole de operă, concerte rock, jazz, folk, pop sau muzică alternativă, desfășurate în locații precum Sala cu Orgă, Palatul Republicii, Palatul Național „Nicolae Sulac”, Teatrul „A.P. Cehov”, Teatrul Fără Nume, Artcor, Arena Chișinău, Teatrul Verde sau în spații publice urbane.

Municipiul găzduiește, numeroase festivaluri culturale și tematice, printre care festivaluri de muzică, evenimente gastronomice și vitivinicole, festivaluri dedicate familiei, artei contemporane sau industriilor creative. Exemple relevante sunt Wine Park Festival, JAZZ’n Chișinău International Festival, MADE IN MOLDOVA, DroneFest Moldova, Festivalul „Bate toba, Lăutare”, Art Labyrinth sau diverse festivaluri organizate în spații urbane și periurbane precum Piața Marii Adunări Naționale, Parcul „Ștefan cel Mare”, Parcul „Valea Trandafirilor”, Orheiul Vechi sau Grădina Botanică.

Un rol important în dezvoltarea evenimentelor culturale contemporane îl au spațiile culturale alternative și creative, precum Artcor, Centrul Cultural Casa Zemstvei sau Teatrul Fără Nume, care găzduiesc expoziții, dezbateri, ateliere creative, conferințe și evenimente dedicate scenei culturale independente.

Activitatea expozițională este susținută de instituțiile muzeale și galerii, care organizează expoziții permanente și temporare, expoziții de fotografie, artă contemporană, patrimoniu istoric și etnografic. Printre cele mai active spații expoziționale se numără Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul Național al Literaturii Române, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” și Artcor.

Pe lângă dimensiunea culturală propriu-zisă, municipiul găzduiește și numeroase evenimente sportive și de divertisment cu impact asupra imaginii urbane și asupra turismului de evenimente, precum maratoane urbane, festivaluri sportive și competiții desfășurate în spațiile publice ale orașului.

Un spațiu cultural și de evenimente cu importanță strategică pentru municipiu este Arena Chișinău, complex multifuncțional amplasat în Stăuceni, municipiul Chișinău. Arena Chișinău reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte recente de infrastructură culturală, sportivă și de divertisment din Republica Moldova, realizat în cadrul parteneriatului public-privat inițiat de Guvernul Republicii Moldova în anul 2018, având drept scop dezvoltarea infrastructurii sportive, culturale și de divertisment la nivel

Cinema

național. Proiectul a avut drept obiectiv crearea unui complex multifuncțional modern, destinat organizării competițiilor sportive internaționale, concertelor, expozițiilor, conferințelor și altor evenimente culturale de amploare.

Complexul dispune de o arenă polivalentă cu o capacitate de aproximativ 5.000 de locuri pentru concerte și include infrastructuri moderne precum centru acvatic, patinoar, terenuri sportive, săli pentru conferințe și spații dedicate evenimentelor. Arena Chișinău contribuie semnificativ la dezvoltarea turismului de evenimente și la consolidarea capacității municipiului de a atrage manifestări culturale și artistice de nivel național și internațional. Complexul găzduiește concerte, festivaluri, spectacole, competiții sportive și alte evenimente de mari dimensiuni, devenind unul dintre cele mai importante centre contemporane de evenimente din Republica Moldova.

O parte importantă a evenimentelor culturale organizate în municipiu sunt promovate și accesibile online pentru publicul larg, prin intermediul platformelor digitale de promovare și ticketing. Informațiile despre concerte, festivaluri, spectacole, expoziții și alte activități culturale pot fi consultate pe platforme precum iTicket (iticket.md), Afisha.md, Enter Events (events.enter.online), Fest.md, Visit Chișinău (visit.chisinau.md), precum și pe paginile oficiale ale instituțiilor culturale, teatrelor, muzeelor și centrelor culturale. Aceste platforme oferă calendare actualizate ale evenimentelor, posibilitatea procurării biletelor online și informații privind locațiile, programul și organizatorii evenimentelor, contribuind la creșterea accesibilității și vizibilității ofertei culturale a municipiului Chișinău.

5.2. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Iași

Municipiul Iași se remarcă printr-o identitate culturală distinctă, construită în jurul a două elemente definitorii: deschiderea transfrontalieră către Chișinău și Cernăuți și cel mai important pelerinaj spiritual ortodox din spațiul românesc, generat de prezența moaștelor Sfintei Cuvioase Parascheva. În jurul acestui eveniment religios s-au dezvoltat Sărbătorile Iașului, care reunesc anual peste 300.000 de participanți și vizitatori.

Prin specificul său cultural și spiritual, municipiul Iași are capacitatea de a conecta regiunea Moldovei, atât la nivel național, cât și transfrontalier, la valorile culturale și democratice europene.

Evoluția istorică și particularitățile urbane ale municipiului evidențiază trei componente majore care individualizează orașul:

- Relieful - amplasarea într-o zonă colinară conferă Iașului identitatea orașului construit pe șapte coline, aspect care influențează structura și imaginea urbană;
- Dimensiunea istorică și socială - Iașul este considerat un promotor al formării statului român modern;
- Dimensiunea culturală - orașul este perceput drept un „muzeu în aer liber”, un important centru cultural și istoric, supranumit „orașul cronicarilor”, datorită faptului că numeroși reprezentanți ai culturii române s-au născut sau au activat aici. Totodată, municipiul este recunoscut și ca „capitală spirituală” a României.

Cinema

În vederea consolidării și promovării identității culturale, municipiul Iași găzduiește și susține numeroase activități și proiecte culturale de interes local, regional, național și internațional.

Casa de Cultură „Mihai Ursachi” desfășoară proiecte internaționale dedicate poeziei, literaturii și artelor vizuale, colaborând constant cu artiști și oameni de cultură din Republica Moldova, Ucraina, Franța, Germania, Spania, Serbia, Italia, Israel, China, Canada, precum și din America Centrală și de Sud.

Printre proiectele culturale organizate anual se numără manifestări literare precum „Eminescu, Măria Ta”, Festivalul Internațional „Poezia la Iași” și Gala „Scriitorii Anului”, evenimente de arte vizuale precum „Artiști internaționali la Iași”, dar și spectacole și festivaluri precum „Serile Teiului - Festival de muzică folk” sau „Hai să dăm mână cu mână”.

Municipiul Iași găzduiește, de asemenea, proiectul „Noaptea Albă a Galeriilor”, organizat de Asociația Culturală AltIași, eveniment care contribuie la promovarea artei contemporane și a spațiilor culturale alternative.

Ateneul Național din Iași are un rol important în dezvoltarea și promovarea vieții culturale prin organizarea unor festivaluri dedicate teatrului, muzicii, literaturii, cinematografiei și revitalizării urbane. Dintre acestea se remarcă Festivalul Teatrelor Independente, Festivalul Operelor Independente, Festivalul Internațional de Literatură Umoristică și Grafică Satirică „Scârț Umor”, Festivalul Străzii Lăpușneanu și Festivalul „Serile Filmului Românesc”.

În contextul pandemiei SARS-CoV-2, o parte dintre spectacolele și evenimentele culturale organizate în anul 2020 au fost anulate sau amânate, iar în anul 2021 desfășurarea acestora s-a realizat cu respectarea restricțiilor sanitare impuse de autorități.

Un alt actor cultural relevant este Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași, care organizează proiecte de interes cultural precum Conferința anuală „Oameni, locuri, fapte”, Simpozionul Internațional „Monumentul. Tradiție și viitor” și numeroase expoziții temporare.

Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași (FILIT), organizat anual de Muzeul Național al Literaturii Române Iași și finanțat de Consiliul Județean Iași, reprezintă unul dintre cele mai importante evenimente culturale internaționale ale orașului. Ediția desfășurată în perioada 20-24 octombrie 2021 a reunit invitați din 10 țări și a inclus o varietate de activități culturale dedicate promovării creativității, originalității și colaborării dintre operatorii culturali și organizațiile neguvernamentale.

De asemenea, Concursul Coral Internațional pentru Tineret de Muzică Sacră „Gavriil Muzicescu”, organizat anual de Asociația „Iubire și Încredere” cu sprijinul Mitropoliei Moldovei și al autorităților locale, contribuie la promovarea spiritualității răsăritene și la implicarea comunității în viața culturală și religioasă a orașului. Prin valorificarea patrimoniului cultural și a artei religioase, acest eveniment susține dezvoltarea turismului ecumenic și cultural în municipiul Iași.

Resurse turistice și culturale

Cinema

Distribuția resurselor antropice evidențiază, la nivelul Zonei Metropolitane Iași, o concentrare semnificativă a patrimoniului cultural în partea estică și în zona centrală a municipiului.

Nucleul istoric al Iașului reprezintă aria cu cea mai mare densitate de elemente specifice unei foste capitale, reunind monumente istorice, muzee și instituții de cultură și artă. În calitate de important centru al culturii, științei și artei, municipiul Iași ocupă primul loc în regiunea Moldovei și locul al treilea la nivel național, după București și Cluj-Napoca.

Lăcașe de cult

Patrimoniul cultural și artistic al Iașului a fost puternic influențat, în perioada medievală, de relația dintre cult și cultură, mănăstirile având un rol esențial în conservarea culturii scrise, dezvoltarea educației și apariția primelor tipărituri în limba română. Aceste ansambluri religioase au reprezentat totodată spații fortificate capabile să ofere protecție în perioadele de conflict militar.

Cele mai reprezentative monumente religioase ale municipiului sunt:

- Biserica Sf. Nicolae Domnesc (1491) - considerată cea mai veche biserică ortodoxă din Iași, conform documentelor istorice. Ctitoria lui Ștefan cel Mare a avut un rol important în conservarea și dezvoltarea limbii și culturii românești, fiind utilizată pentru înscăunarea domnitorilor Moldovei.
- Mănăstirea Golia (1546) - ansamblu monumental care combină influențe arhitecturale moldovenești, rusești și renascentiste. Turnul Goliei, cu o înălțime de aproximativ 30 de metri, oferă o perspectivă panoramică asupra orașului. Proiectul de restaurare și valorificare turistică a ansamblului a fost premiat în anul 2012 cu Premiul Europa Nostra pentru patrimoniu cultural, la categoria conservare.
- Mănăstirea Galata (1577) - monument reprezentativ pentru sinteza dintre arhitectura tradițională moldovenească și influențele bizantino-munteneste. Ansamblul găzduiește în prezent ateliere de croitorie liturgică și broderie.
- Mănăstirea Frumoasa (1584) - fost loc de odihnă al domnitorilor Moldovei, remarcă prin valoarea arhitecturală și acustica deosebită a bisericii. Ansamblul a fost restaurat și inclus într-un circuit turistic cultural-istoric și religios al regiunii Nord-Est.
- Mănăstirea Bârnova (1626) - parte a marilor ctitorii arhitecturale moldovenești, remarcată prin turnul-clopotniță integrat în structura de fortificație. Comunitatea monahală păstrează activități tradiționale precum pictura de icoane și realizarea produselor religioase.
- Mănăstirea Trei Ierarhi (1639) - monument emblematic al Iașului, cunoscut pentru decorațiile exterioare sculptate în piatră. În cadrul mănăstirii au funcționat prima școală superioară din Moldova și prima tipografie, iar aici se află și mormintele unor importante personalități istorice, precum Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir și Alexandru Ioan Cuza.
- Mănăstirea Cetățuia (1672) - edificiu construit după modelul Mănăstirii Trei Ierarhi, amplasat pe una dintre colinele orașului și integrat armonios în peisajul urban și natural al municipiului.

Cinema

Dotări culturale

Statutul de fostă capitală a Principatului Moldovei a favorizat dezvoltarea unui sistem cultural complex și diversificat. Oferta culturală actuală se bazează atât pe patrimoniul istoric, cât și pe prestigiul personalităților culturale asociate orașului.

Din punct de vedere instituțional, municipiul Iași ocupă locul al doilea la nivel național, după București, în ceea ce privește numărul instituțiilor și al personalului din domeniul cultural.

Principalele instituții culturale sunt structurate în trei categorii:

- Instituții de interes național, aflate în subordinea Ministerului Culturii, precum Complexul Muzeal Național Moldova, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” și Opera Națională Română Iași;
- Instituții de interes județean, coordonate de Consiliul Județean Iași, printre care Muzeul Literaturii Române Iași, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi”, Filarmonica „Moldova”, Teatrul pentru Copii și Tineret „Luceafărul”, Școala Populară de Arte „Titel Popovici” și Ansamblul Artistic Profesionist „Constantin Arvinte”;
- Instituții și organizații culturale locale, alături de peste 2000 de fundații, asociații și organizații neguvernamentale cu activitate în domeniul cultural.

În ultimii ani, mai multe clădiri de patrimoniu au fost restaurate și reintegrate în circuitul cultural al orașului, printre acestea numărându-se:

- Palatul Braunstein;
- Baia Turcească, reconvertită în Centru Internațional de Artă Contemporană;
- Muzeul de Istorie Naturală, primul muzeu de profil înființat în Principatele Române.

Printre alte instituții culturale relevante pentru municipiul Iași se regăsesc Ateneul Național din Iași, Muzeul Municipal „Regina Maria”, Casa de Cultură „Mihai Ursachi”, Filarmonica de Stat „Moldova”, Teatrul „Luceafărul”, Asociația Culturală Vector, Asociația Română de Film Independent și Fundația Culturală TIMPUL.

Patrimoniul industrial

Patrimoniul industrial reprezintă o componentă importantă a identității culturale a municipiului Iași. Chiar dacă o parte semnificativă a clădirilor industriale și-a pierdut funcționalitatea inițială, acestea continuă să aibă valoare istorică și simbolică pentru memoria urbană a orașului.

Evoluția patrimoniului industrial ieșean poate fi asociată cu două etape importante: procesul de industrializare accelerată care a modificat profilul predominant universitar și cultural al orașului din perioada interbelică, transformându-l într-un important centru muncitoresc și industrial, precum și dezvoltarea marilor platforme industriale în perioada comunistă, prin extinderea structurilor deja existente.

Statutul de capitală culturală a determinat implementarea unor procese succesive de modernizare urbană și industrială, multe dintre acestea având astăzi o valoare semnificativă pentru patrimoniul industrial național. Printre cele mai reprezentative obiective se numără:

- Atelierele CFR Nicolina (1892) - cunoscute inițial sub denumirea de Atelierele CFR Frumoasa, acestea reprezentau singura întreprindere de profil din regiune la

Cinema

momentul înființării. Atelierul de locomotive și vagoane a avut un rol important în dezvoltarea infrastructurii feroviare și în distribuția materialului rulant la nivel național. Începând cu anul 2007, activele fabricii au intrat în proprietatea Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului și a companiei SC Concept Invest SRL Brașov, iar ulterior o parte dintre hale și terenuri au fost achiziționate de investitori privați. În urma intervenției administrației locale, au fost păstrate două construcții reprezentative: stația compresoarelor și vechiul castel de apă. Cu toate acestea, numeroase clădiri industriale nu au fost clasate ca monumente istorice, ceea ce a favorizat demolarea parțială a ansamblului. În prezent, activitatea industrială a încetat.

- Fabrica de Cărămizi de la Ciurea (1891) - una dintre cele mai vechi unități industriale din Iași, care păstrează încă elemente originale ale clădirilor, utilajelor și procesului tehnologic. Fabrica a fost construită odată cu dezvoltarea liniei ferate Iași-Huși, iar cărămida produsă aici a fost utilizată pentru numeroase construcții feroviare și civile din regiune, inclusiv de pe traseul București-Constanța. Specificul tehnologic al fabricii a rămas aproape neschimbat de-a lungul timpului, iar în cadrul ansamblului funcționa inclusiv un atelier de olărit. În prezent, fabrica nu mai este funcțională și se află într-o stare avansată de degradare.

Zona industrială a municipiului este considerată un sit autentic de arheologie industrială, cu potențial de valorificare muzeală, turistică și comunitară. Din vechea infrastructură industrială a orașului s-au păstrat doar câteva elemente reprezentative: clădirea compresoarelor de la Nicolina, corpul central al Fabricii de Cărămizi de la Ciurea și o clădire aparținând fostei Fabrici de Țigarete.

Un pas important pentru conservarea patrimoniului industrial l-a reprezentat proiectul „Memoria patrimoniului industrial”, prin intermediul căruia a fost realizată platforma online „Muzeul Virtual de Arheologie Industrială” (MAIV), dedicată conservării digitale a patrimoniului tehnic și industrial, material și imaterial.

Resurse creative

Sectorul industriilor culturale și creative reprezintă una dintre direcțiile emergente ale dezvoltării culturale din municipiul Iași. Una dintre cele mai reprezentative inițiative locale în acest domeniu este Romanian Creative Week, eveniment cu caracter multidisciplinar dedicat industriilor creative, care reunește domenii precum moda, artele vizuale, arhitectura, filmul, muzica, dansul, designul, tehnologia și noile media. Festivalul este considerat unul dintre cele mai ample evenimente dedicate industriilor creative din Europa și funcționează ca o platformă integrată de promovare a creativității contemporane. Organizat la Iași, evenimentul a ajuns în prezent la cea de-a VI-a ediție, contribuind la consolidarea profilului cultural și creativ al orașului.

În domeniul industriilor creative activează și organizații precum Asociația Industriilor Creative și Asociația The Grape, care susțin dezvoltarea sectorului cultural independent prin organizarea de evenimente, programe de consultanță și inițiative dedicate start-up-urilor creative.

Evenimente culturale

Cinema

Zona Metropolitană Iași se remarcă printr-o activitate culturală intensă, concentrată în principal la nivelul municipiului. Orașul promovează un model cultural orientat spre educație și excelență artistică, adresându-se unui public cultivat și susținând evenimente culturale de amploare regională, națională și internațională.

Printre cele mai importante manifestări culturale se regăsesc: Festivalul Florilor de Tei, Festivalul Internațional de Folclor pentru Tineret „Cătălina”, Festivalul Internațional de Cultură și Civilizație Românească „Românașul”, Cucuteni 5000 - Târg Național de Ceramică Tradițională, Cireșe la Bojdeucă și Cupa Moldovei la Gastronomie. În domeniul teatrului și cinematografilei se remarcă Festivalul Internațional al Filmelor de Foarte Scurt Metraj, Festivalul de Film Rusesk KINO+, Festivalul Internațional de Teatru EuroArt Iași, Festivalul Internațional de Teatru pentru Publicul Tânăr și Serile Filmului Românesc.

Identitatea culturală și literară a orașului este consolidată prin evenimente precum Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Zilele Revistei „Convorbiri literare” și Zilele Eminescu.

Dintre manifestările culturale cu cea mai mare vizibilitate internațională se disting Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași (FILIT) și Festivalul Internațional de Teatru pentru Publicul Tânăr (FITPT), organizat anual de Teatrul „Luceafărul”. FITPT reunește creatori și companii artistice din Europa, America de Nord și de Sud, Asia, Australia și Noua Zeelandă și reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte culturale dedicate publicului tânăr din România.

Programul cultural dezvoltă o axă de cooperare între Iași, Chișinău și Cernăuți, consolidând dimensiunea internațională și transfrontalieră a vieții culturale locale. Specificitatea culturală este valorificată și în localitățile din zona metropolitană, prin evenimente precum Festivalul Național de Poezie „Ioanid Romanescu” din Aroneanu, „Creangă povestind copiilor” din Bârnova sau „Teatrul muzical Veronica se întoarce” din Ciurea.

Pe lângă organizarea de evenimente, municipiul Iași susține formarea și educarea publicului cultural prin intermediul instituțiilor culturale locale. Ateneul Național din Iași, Casa de Cultură a Municipiului și bibliotecile publice dezvoltă programe dedicate promovării educației culturale și formării unui public capabil să valorifice produsele culturale autentice.

Municipiul este recunoscut și pentru tradiția publicațiilor culturale, prin reviste precum *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Cronica*, *Cronica Veche*, *Zona Literară*, *Timpul* și *Suplimentul de cultură*, dar și prin activitatea editurilor Junimea și Polirom.

Sectorul cultural independent este reprezentat de peste 500 de organizații neguvernamentale, asociații și structuri culturale active în municipiu, contribuind la diversificarea și dinamizarea vieții culturale locale.

CAPITOLUL 6 - EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN REVITALIZAREA INFRASTRUCTURII CINEMATOGRAFICE ȘI DEZVOLTAREA PARTICIPĂRII CULTURALE

6.1. „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”

Cinema

Experiența unor orașe europene care au investit în revitalizarea infrastructurii cinematografice și în dezvoltarea unor programe culturale dedicate filmului oferă exemple relevante privind modul în care cinematografia poate deveni un instrument strategic de dezvoltare culturală urbană, regenerare comunitară și creștere a participării culturale.

În acest context, Programul „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii” a reprezentat unul dintre cele mai ample procese de dezvoltare culturală urbană implementate în România în ultimii ani, fiind conceput nu doar ca un program de evenimente culturale, ci ca un instrument de transformare urbană, socială și culturală pe termen lung.

Programul a urmărit consolidarea rolului culturii în dezvoltarea orașului, creșterea participării culturale, dezvoltarea infrastructurii culturale și întărirea profilului european al Timișoarei.

Conceptul programului a fost construit în jurul ideii de transformare a orașului prin cultură, incluziune și participare civică, Timișoara fiind abordată ca un „laborator urban” în care cultura devine un instrument de regenerare urbană și de consolidare a coeziunii comunitare.

Structura conceptuală a programului a fost organizată în jurul a trei direcții principale: „Oameni”, „Locuri” și „Conexiuni”, completate de componenta transversală „Power Station”, dedicată dezvoltării ecosistemului cultural local și creșterii capacității operatorilor culturali.

Direcția „Oameni” a urmărit stimularea participării culturale și implicarea activă a comunității în viața culturală a orașului, cu accent pe incluziune socială și accesibilitate. Componenta „Locuri” a vizat revitalizarea infrastructurilor culturale și transformarea unor spații urbane neutilizate sau degradate în spații culturale active.

Direcția „Conexiuni” a urmărit dezvoltarea colaborărilor europene și internaționale și consolidarea profilului european al Timișoarei prin cooperare culturală și mobilitate artistică.

Componenta „Power Station” a avut rolul de a sprijini dezvoltarea competențelor profesionale și consolidarea sectorului cultural independent.

Programul a avut și o importantă dimensiune de regenerare urbană și dezvoltare comunitară. Cultura a fost utilizată ca instrument de reactivare a spațiilor publice, de revitalizare a infrastructurii existente și de dezvoltare a unei noi relații între comunitate și oraș. În acest context, infrastructura culturală a fost tratată ca o componentă strategică a dezvoltării urbane și culturale pe termen lung.

Dimensiunea programului a fost considerabilă. În anul 2023 au fost organizate 2.331 de evenimente culturale unice, care au atras peste 1,5 milioane de participanți. Cele mai reprezentate domenii au fost artele spectacolului, artele vizuale, educația prin cultură și patrimoniul cultural. Programul a inclus 496 de expoziții, 447 de concerte, 303 spectacole de teatru, 276 de proiecții de film, 160 de instalații artistice, 148 de dezbateri, 147 de conferințe, 138 de festivaluri și peste 435 de ateliere culturale și educaționale. Participarea publicului a fost una diversificată, cu o prezență importantă a tinerilor și a

Cinema

grupurilor vulnerabile. Aproximativ 69% dintre locuitorii orașului au participat la cel puțin un eveniment organizat în cadrul programului.

Una dintre cele mai importante componente ale programului a fost reprezentată de investițiile în infrastructura culturală, realizate prin bugetele locale ale Municipiului Timișoara și ale Județului Timiș, transferuri de la bugetul de stat prin Ministerul Culturii și prin fonduri europene. Investițiile au urmărit modernizarea infrastructurii culturale existente, creșterea capacității orașului de a găzdui evenimente culturale și dezvoltarea unor spații accesibile pentru toate categoriile de public.

În acest context, revitalizarea infrastructurii cinematografice a reprezentat una dintre cele mai vizibile și relevante componente ale moștenirii programului.

Înainte de implementarea Programului Timișoara 2023, orașul se confrunta cu o degradare accentuată a infrastructurii cinematografice. Mai multe cinematografe istorice erau închise de aproape zece ani și nu mai erau utilizate pentru activități culturale. Lipsa unor săli moderne și funcționale limita organizarea festivalurilor de film, a proiecțiilor cinematografice contemporane și a programelor dedicate educației cinematografice.

Administrația locală a integrat revitalizarea cinematografelor în strategia de dezvoltare culturală asociată Programului Timișoara 2023. Intervențiile au urmărit nu doar renovarea clădirilor, ci transformarea cinematografelor în spații culturale multifuncționale și reintegrarea lor în viața culturală a orașului.

Primele cinematografe revitalizate au fost Cinema Victoria și Cinema Timiș. Cinema Victoria a fost redeschis în septembrie 2022, iar Cinema Timiș în octombrie 2023. Ulterior, în 2024 și 2025, au fost redeschise și cinematografele Studio și Freidorf (Johnny), fiecare dezvoltând un profil cultural distinct și contribuind la extinderea rețelei culturale cinematografice către mai multe zone ale orașului. Toate aceste spații au fost administrate de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara și integrate într-un model de programare culturală constantă și diversificată.

Reabilitarea cinematografelor a fost realizată prin investiții publice provenite din bugetul local al Municipiului Timișoara, fonduri alocate prin Ministerul Culturii și alte surse complementare. Procesul a inclus restaurarea și modernizarea clădirilor, reconfigurarea sălilor, dotarea cu echipamente tehnice moderne și adaptarea spațiilor pentru utilizări culturale multiple. Investițiile în infrastructură au reprezentat o componentă esențială a implementării Strategiei culturale, asociate Programului „Timișoara 2023 – Capitală Europeană a Culturii”.

Investițiile în infrastructura cinematografică au avut un impact semnificativ asupra dezvoltării ecosistemului cultural local și asupra creșterii participării publicului la activități culturale și cinematografice. Cinematografele revitalizate au devenit spații culturale active, utilizate nu doar pentru proiecții de film, ci și pentru festivaluri, dezbateri, concerte, spectacole, conferințe și programe educaționale.

Cinema Victoria, primul cinematograful de artă renovat și redeschis, și-a construit un profil orientat în special către cinematografia europeană, publicul tânăr și evenimentele comunitare. În anul 2025, cinematograful a înregistrat 27.991 de spectatori la un total de 534 de proiecții și evenimente.

Cinema

Spațiul a găzduit numeroase proiecții dedicate copiilor și familiilor, precum și programe educaționale pentru elevi, atrăgând aproximativ 3.500 de elevi în cadrul proiecțiilor dedicate școlilor. Aproximativ 26% dintre spectatori au fost copii sub 12 ani, ceea ce evidențiază orientarea cinematografului către dezvoltarea publicului tânăr și educația cinematografică.

Programul cultural a inclus și festivaluri dedicate copiilor și adolescenților, precum Minimest, Kinodiseea și Culmea, precum și serii tematice precum Film Therapy și Cinemunte. Cinematograful a dezvoltat și programe dedicate grupurilor vulnerabile, oferind acces gratuit la experiențe cinematografice pentru seniori, persoane cu dizabilități și copii din medii defavorizate. Din anul 2024, Cinema Victoria a devenit parte a rețelei europene Europa Cinemas.

Cinema Timiș s-a consolidat ca cel mai mare și cel mai frecventat cinematograf al orașului. În anul 2025, cinematograful a înregistrat 64.047 de spectatori la 397 de proiecții și evenimente publice.

Programarea culturală a inclus filme americane, europene și românești contemporane, concerte live, proiecții muzicale, spectacole de balet și operă, documentare și proiecții dedicate filmului clasic reunite în seria Timeless Timiș.

Spațiul a găzduit și evenimente de stand-up comedy, conferințe publice și întâlniri cu personalități internaționale și naționale. Capacitatea mare a sălii a permis organizarea unor evenimente culturale de amploare și atragerea unui public numeros, sala de 500 de locuri fiind frecvent ocupată integral. Cinema Timiș este membru al rețelei Europa Cinemas încă din anul 2020.

Cinema Studio și-a dezvoltat profilul ca cinematograf de artă dedicat cinefililor și cinematografiei contemporane de autor. În primul an complet de funcționare după redeschidere, cinematograful a găzduit 16 festivaluri de film, printre care TIFF, Les Films de Cannes sau Ceau, Cinema!, alături de festivaluri dedicate documentarului, scurtmetrajului și cinematografiilor europene.

Programul a inclus retrospective, focusuri tematice și cinecluburi, precum Cinemateca Itinerantă sau Ceau, Cineclub. Un număr important de proiecții au fost urmate de discuții cu regizori, actori și profesioniști din domeniul cinematografiei, completate de masterclass-uri și ateliere dedicate practicilor cinematografice. În total, Cinema Studio a înregistrat 23.230 de spectatori la 477 de proiecții și evenimente și a devenit, la rândul său, membru al rețelei Europa Cinemas.

Cinema Johnny, dezvoltat în cartierul Freidorf și dedicat comunității locale, a funcționat ca un spațiu cultural de proximitate și un centru comunitar multifuncțional. În prima lună de activitate, cinematograful a atras 1.195 de spectatori la 35 de evenimente, care au inclus proiecții de film pentru copii și adulți, spectacole de teatru și circ, ateliere și activități dedicate grupurilor vulnerabile. Programul a fost dezvoltat în colaborare cu organizații locale și a inclus activități dedicate persoanelor fără adăpost, elevilor și persoanelor cu dizabilități. Prin profilul său comunitar și dimensiunea redusă, Cinema Johnny a contribuit la extinderea accesului la cultură și către cartierele orașului.

Conform datelor Centrului Național al Cinematografiei, Cinema Victoria s-a clasat în anul 2023 pe locul al treilea la nivel național, în categoria cinematografelelor cu un singur ecran,

Cinema

după două cinematografe tradiționale din București și Cluj. Frecventarea medie la nivel național a sălilor de cinema a fost de aproximativ 19 spectatori per proiecție, în timp ce Cinema Victoria a înregistrat o medie de 60 de spectatori per proiecție, iar Cinema Timiș aproximativ 170 de spectatori per proiecție.

Pe lângă infrastructura cinematografică, Programul Timișoara 2023 a stimulat utilizarea unor spații culturale alternative și neconvenționale. În lipsa unor infrastructuri de mari dimensiuni, organizatorii au utilizat hale industriale, parcuri, piețe publice, curți interioare și alte spații urbane pentru desfășurarea evenimentelor culturale. Această abordare a contribuit la regenerarea unor zone urbane și la integrarea culturii în viața cotidiană a comunității.

6.2. „Timișoara – Obiectiv Cinema”

Programul „Timișoara - Obiectiv Cinema”, implementat de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara începând cu anul 2025, reprezintă un model coerent de intervenție publică în domeniul cinematografiei culturale și al infrastructurii culturale urbane, fiind dezvoltat în contextul consolidării moștenirii generate de Programul „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”.

Importanța acestui model rezidă în abordarea integrată a cinematografiei în cadrul politicilor culturale și urbane locale. Timișoara a urmărit simultan revitalizarea infrastructurii cinematografice, dezvoltarea programelor culturale dedicate filmului și crearea unor mecanisme de finanțare pentru operatorii culturali activi în domeniu. Programul nu vizează exclusiv organizarea de proiecții sau festivaluri, ci dezvoltarea unui ecosistem cultural cinematografic funcțional, capabil să genereze participare culturală constantă, educație culturală și utilizarea activă a infrastructurilor existente.

Programul a fost construit pornind de la necesitatea reactivării cinematografelor urbane și a reconectării acestora cu viața culturală a orașului. În multe orașe europene, inclusiv în Europa Centrală și de Est, cinematografele istorice au trecut prin procese de degradare, închidere sau marginalizare în raport cu noile forme comerciale de consum cultural. În acest context, administrația locală din Timișoara a urmărit transformarea cinematografelor existente în spații culturale active, multifuncționale și accesibile publicului larg.

Programul este gestionat de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara, responsabilă de finanțarea și coordonarea proiectelor culturale locale. Prin intermediul acestui mecanism au fost create linii dedicate de finanțare pentru operatorii culturali și au fost valorificate cinematografele administrate de municipalitate ca infrastructuri culturale publice.

Viziunea programului este fundamentată pe ideea că cinematografele pot deveni centre culturale contemporane și platforme comunitare capabile să genereze nu doar consum cultural, ci și educație, dialog, incluziune și participare civică. În această abordare, cinematograful este tratat ca infrastructură culturală strategică, integrată în politicile de dezvoltare urbană și culturală ale orașului.

Cinema

Programul urmărește dezvoltarea unei oferte cinematografice diversificate și accesibile, adresate unor categorii variate de public și orientate spre multiple forme de expresie cinematografică. Totodată, acesta susține dezvoltarea publicurilor culturale și consolidarea unei comunități locale de cinefili, prin promovarea cinematografiei contemporane, europene și independente, precum și prin integrarea filmului în programe educaționale și interdisciplinare.

Un element central al programului îl reprezintă reactivarea infrastructurii cinematografice urbane existente. Cinematografele Victoria, Timiș, Studio și Cinema Johnny au fost reintegrate în circuitul cultural al orașului și transformate în spații culturale active, utilizate pentru proiecții de film, festivaluri, dezbateri, programe educaționale și evenimente culturale interdisciplinare. Aceste spații funcționează în prezent ca infrastructuri culturale multifuncționale și ca puncte de activare culturală și comunitară în diferite zone ale orașului.

Modelul Timișoarei se remarcă prin faptul că infrastructura cinematografică nu este utilizată exclusiv pentru consum cultural pasiv, ci pentru dezvoltarea unor experiențe culturale participative și interactive. Cinematografele găzduiesc festivaluri de film, programe dedicate cinematografiei europene și independente, cinecluburi, întâlniri cu regizori și actori, programe de educație cinematografică pentru copii și tineri, precum și evenimente dedicate drepturilor omului, mediului sau culturii contemporane.

Programul funcționează prin apeluri de finanțare nerambursabilă adresate operatorilor culturali, organizațiilor culturale și altor entități active în domeniul cinematografiei și al culturii contemporane. Aceste mecanisme permit susținerea unor proiecte culturale care contribuie la diversificarea ofertei cinematografice și la dezvoltarea participării culturale la nivel local.

În cadrul ediției din anul 2025 au fost finanțate 12 proiecte cinematografice și culturale, care au generat peste 150 de evenimente și activități dedicate publicului. Printre proiectele susținute se regăsesc inițiative relevante precum „Les Films de Cannes à Timișoara”, „TIFF Timișoara”, „TMFF - Timișoara Football Film Festival”, „KINOdiseea - Festivalul Internațional de Film pentru Publicul Tânăr”, „F-SIDES - Către un Cinema Comunitar”, „Ceau, Cineclub!”, „One World Romania - Educație de Film Documentar și Drepturile Omului”, „CULMEA la Timișoara: Film și educație de mediu”, „Minimest Super”, „Caravana Paradiso” sau „Cinemateca de Film Science Fiction și Fantasy”, organizată în cadrul festivalului „The Galactic Imaginarium”.

Aceste inițiative reflectă orientarea programului spre diversificarea conținutului cultural și dezvoltarea unei oferte cinematografice adresate diferitelor categorii de public. Programul susține atât cinematografia europeană și independentă, cât și filmul documentar, educația cinematografică, cinema-ul pentru tineri și programele interdisciplinare care utilizează filmul ca instrument educațional și comunitar.

Impactul programului este relevant și din perspectiva participării culturale și a regenerării urbane. Cinematografele administrate în cadrul programului au atras într-un singur an peste 116.000 de spectatori și au găzduit peste 1.400 de proiecții și evenimente culturale. Aceste rezultate demonstrează faptul că infrastructura cinematografică poate

Cinema

deveni un instrument eficient de activare culturală urbană și de dezvoltare a participării culturale la nivel local.

Programul are și o importantă dimensiune educațională și comunitară. Activitățile organizate contribuie la dezvoltarea educației cinematografice, a gândirii critice și a accesului tinerilor la cultură. Cinematografele funcționează astfel nu doar ca spații de consum cultural, ci și ca platforme de dialog, incluziune și interacțiune comunitară.

Programul a continuat și în anul 2026, fiind lansată ediția a II-a a Programului „Timișoara - Obiectiv Cinema”, fapt care demonstrează continuitatea și consolidarea acestei inițiative culturale la nivel local. Lansarea unei noi ediții reflectă interesul crescut pentru dezvoltarea sectorului cinematografic și necesitatea susținerii pe termen lung a infrastructurii cinematografice și a operatorilor culturali activi în acest domeniu.

Continuarea programului confirmă asumarea cinematografiei și a infrastructurii cinematografice ca direcții strategice ale dezvoltării culturale urbane de către administrația locală. Ediția a II-a evidențiază consolidarea modelului implementat la Timișoara și capacitatea acestuia de a susține formarea unui ecosistem cinematografic activ, construit prin cooperarea dintre instituțiile publice, operatorii culturali independenți și comunitatea locală.

Experiența Timișoarei subliniază rolul esențial al unei coordonări instituționale stabile și al unei perspective culturale asumate pe termen mediu și lung. Rezultatele programului arată că dezvoltarea unui sector cinematografic contemporan depinde atât de modernizarea infrastructurii existente, cât și de existența unor mecanisme de finanțare sustenabile, a unor politici culturale coerente și a unor relații funcționale între administrația publică și sectorul cultural independent.

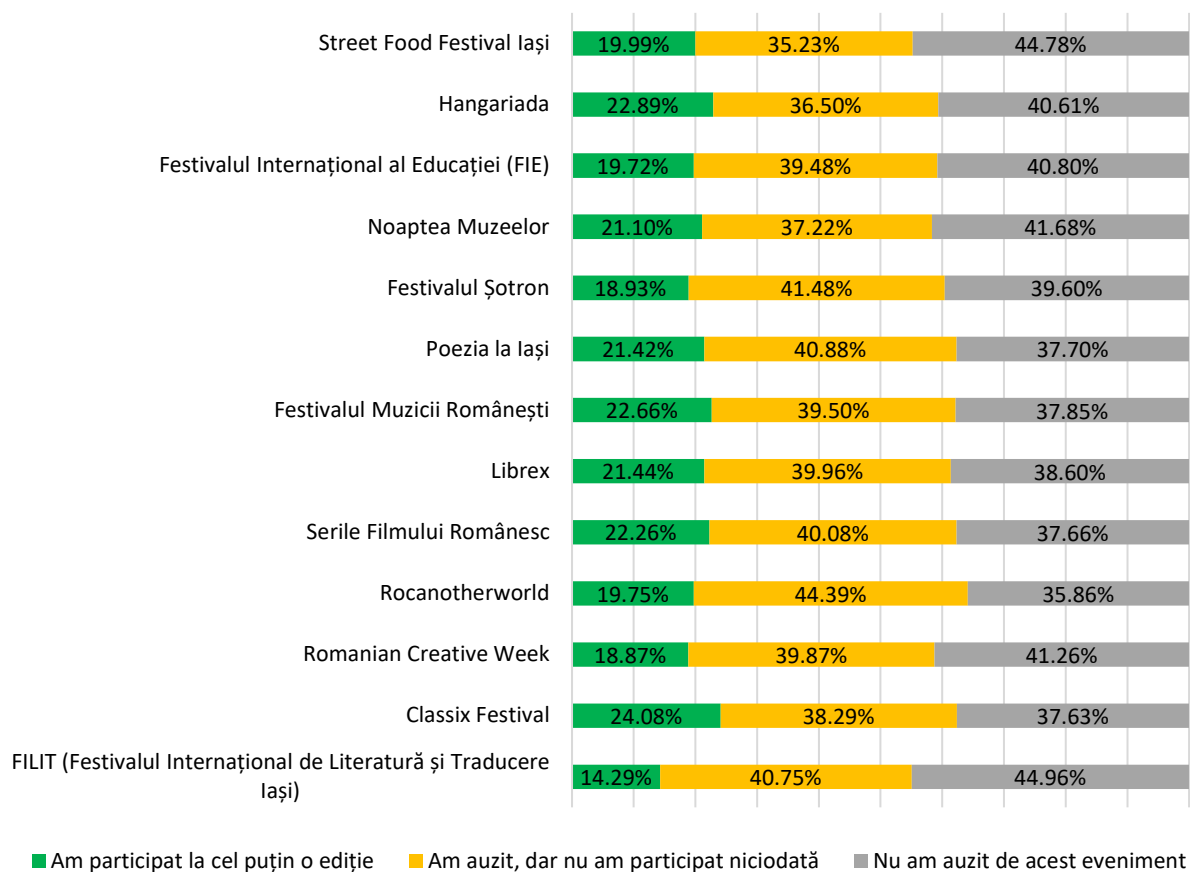
CAPITOLUL 7 – PERCEPȚII PRIVIND OFERTA ȘI INIȚIATIVELE CULTURALE LOCALE EXISTENTE ÎN ARIA IAȘI - CHIȘINĂU

NOTORIETATEA ȘI PARTICIPAREA LA EVENIMENTE CULTURALE

- Municipiul Iași și zona metropolitană

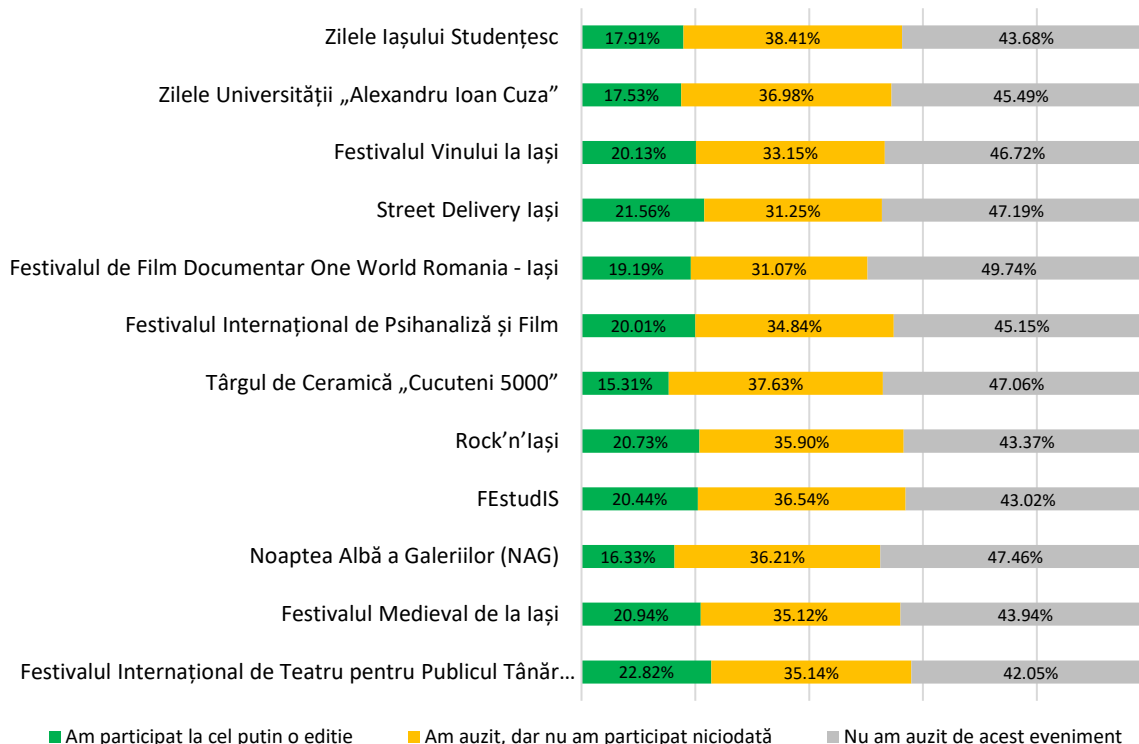
Cinema

În ce măsură cunoașteți sau ați participat la următoarele
evenimente culturale?

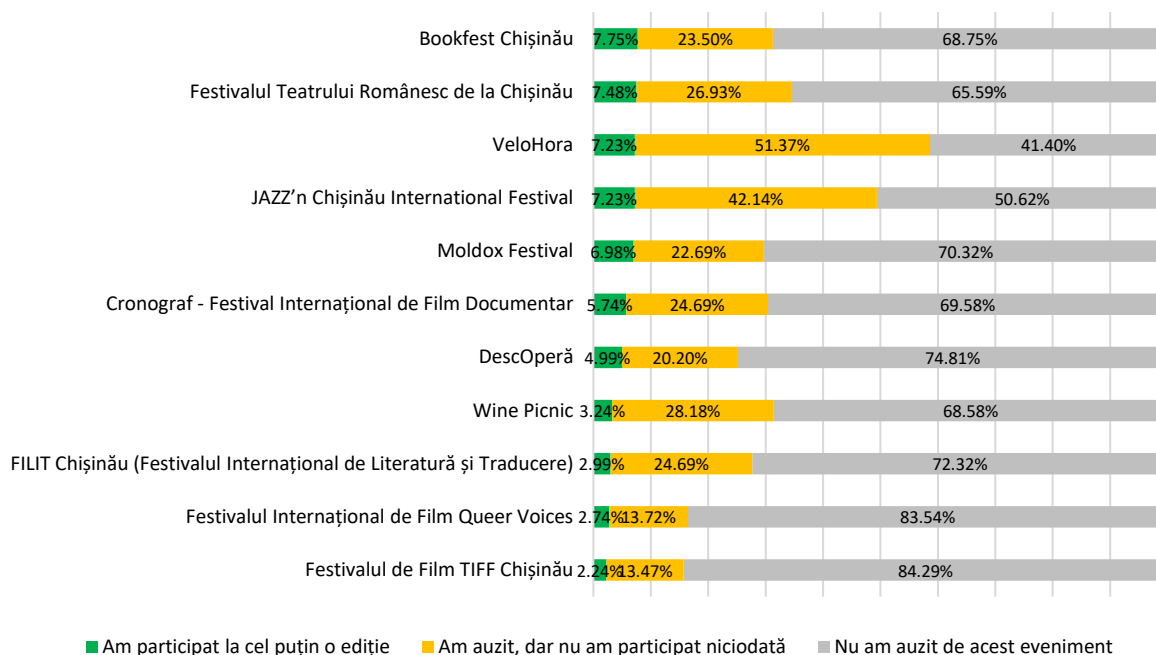
Cinema

În ce măsură cunoașteți sau ați participat la următoarele evenimente culturale?

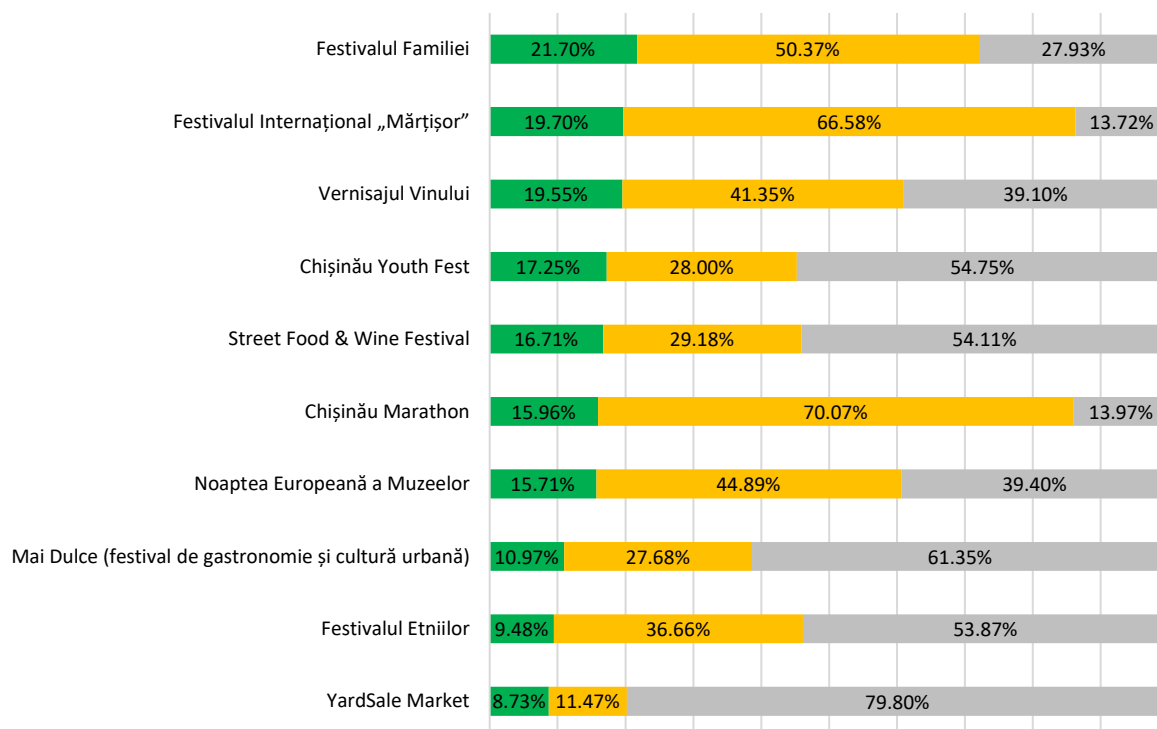
• Municipiul Chișinău

În ce măsură cunoașteți sau ați participat la următoarele evenimente culturale?

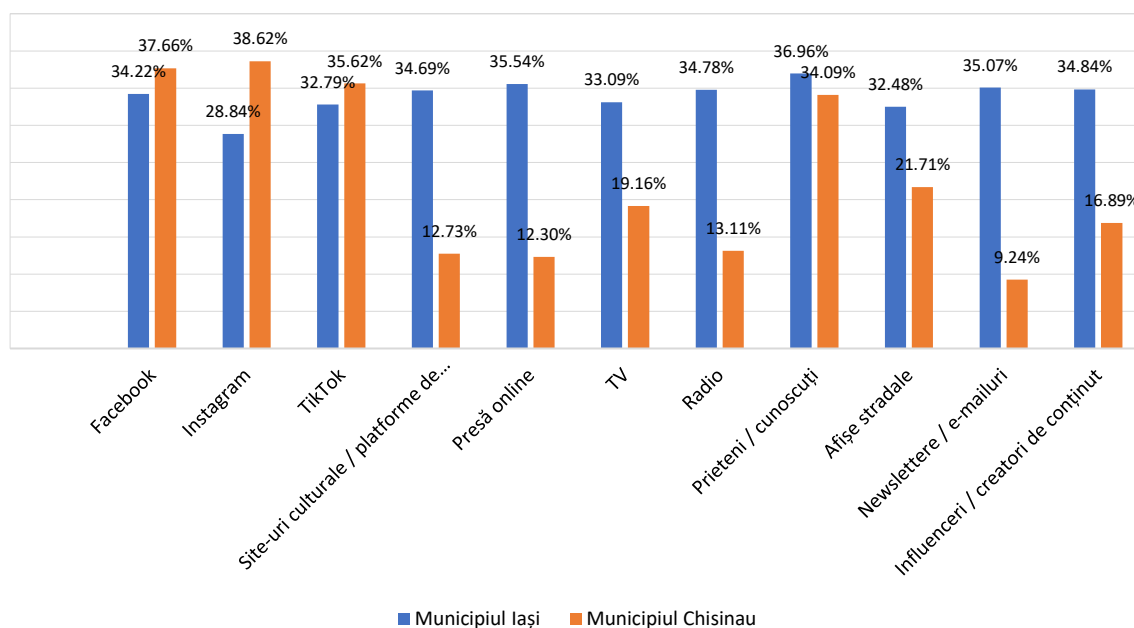
Cinema

În ce măsură cunoașteți sau ați participat la următoarele evenimente culturale?

■ Am participat la cel puțin o ediție ■ Am auzit, dar nu am participat niciodată ■ Nu am auzit de acest eveniment

În ce măsură folosiți următoarele surse pentru a afla despre evenimentele culturale din municipiul

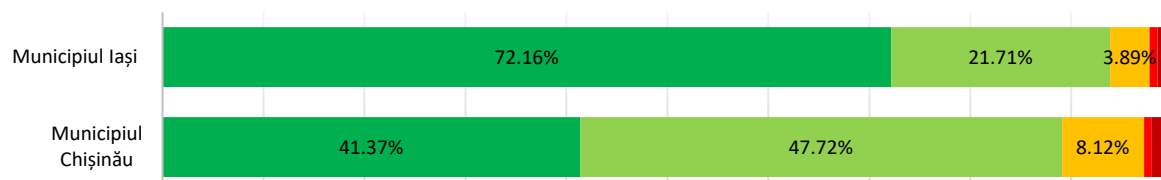

Cinema

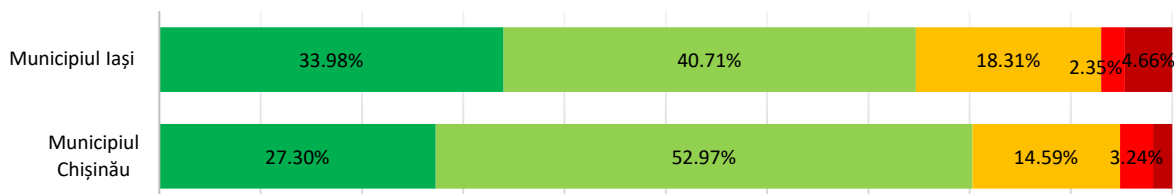
PERCEPȚIA ASUPRA EVENIMENTELOR CULTURALE

Vă rugăm să vă exprimați gradul d-voastră de acord cu privire la următoarele afirmații:

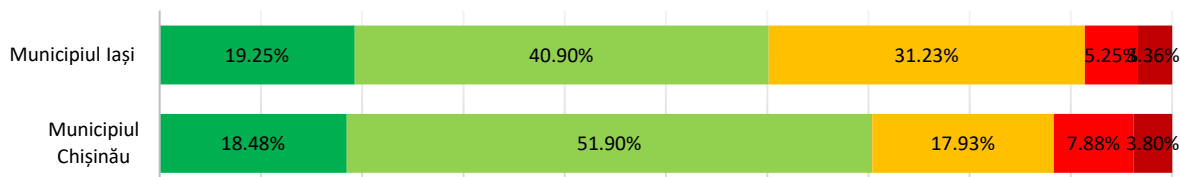
EVENIMENTELE CULTURALE ÎMBUNĂȚĂTESC IMAGINEA ORAȘULUI.

OFERTA CULTURALĂ ACTUALĂ ESTE DIVERSIFICATĂ.

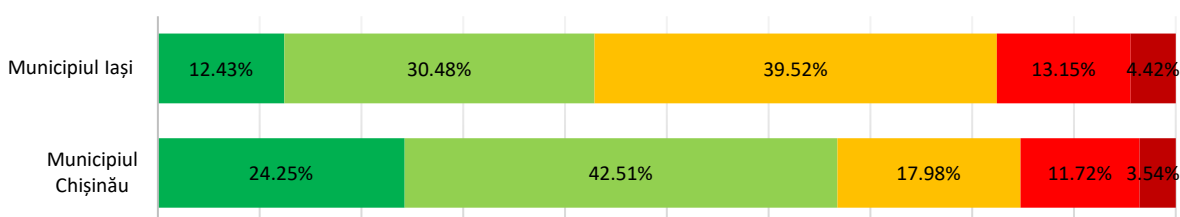

EVENIMENTELE SUNT ACCESIBILE DIN PUNCT DE VEDERE FINANCIAR.

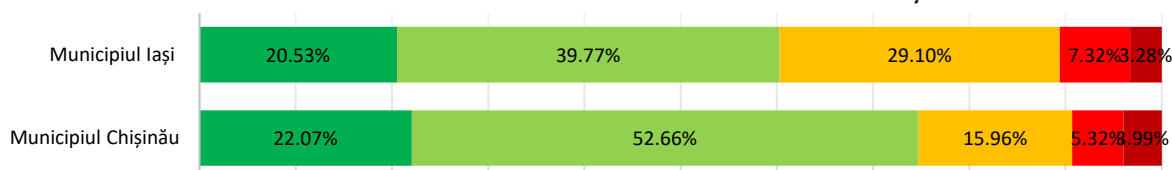
■ Acord total ■ Acord ■ Nici acord-nici deazacord ■ Dezacord ■ Dezacord total

EVENIMENTELE ATRAG ÎN MOD REAL PUBLICUL TÂNĂR (14-18 ANI).

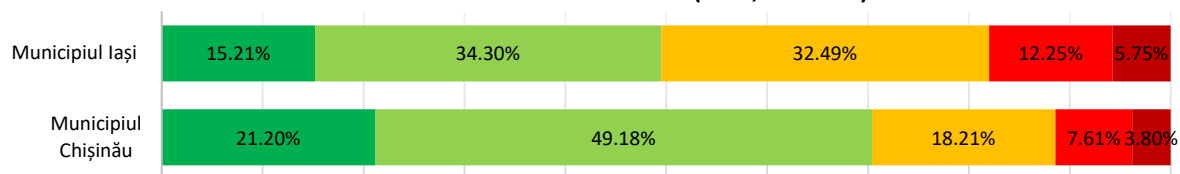
■ Acord total ■ Acord ■ Nici acord-nici deazacord ■ Dezacord ■ Dezacord total

PROMOVAREA EVENIMENTELOR ESTE EFICIENTĂ ȘI VIZIBILĂ.

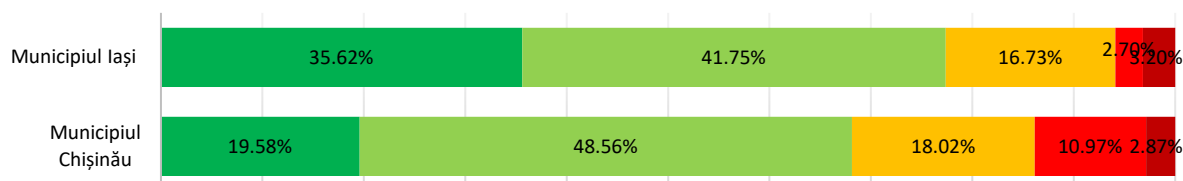

Cinema

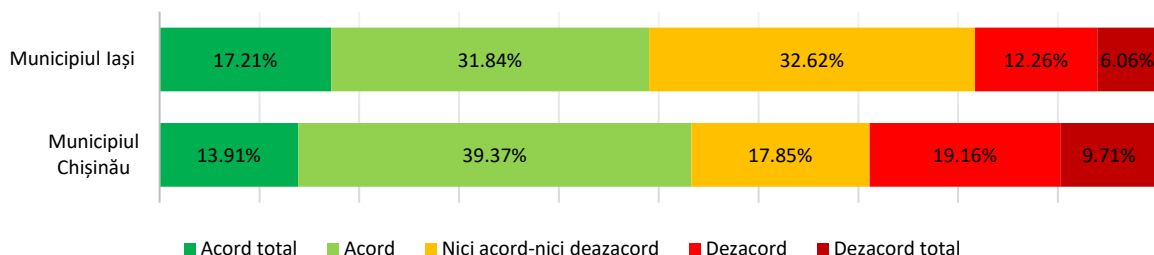
INFRASTRUCTURA CULTURALĂ (SĂLI, CLĂDIRI) ESTE ADECVATĂ.

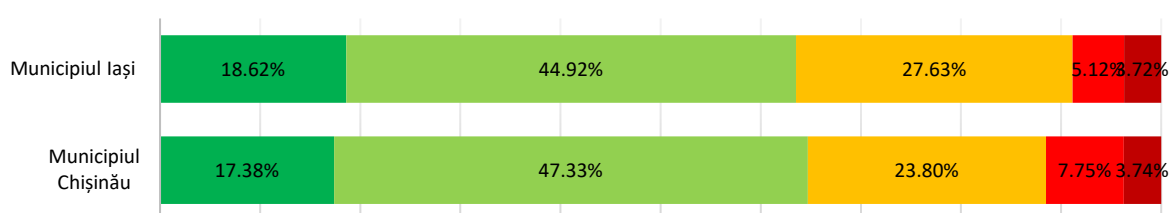
ORAȘUL ARE O IDENTITATE CULTURALĂ PUTERNICĂ.

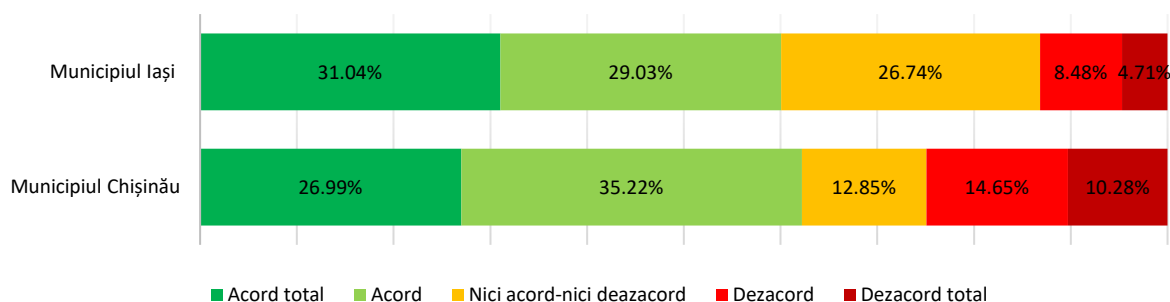
EVENIMENTELE SUNT CONCENTRATE DOAR ÎN CENTRU, FIIND GREU DE ACCESAT DIN CARTIERE.

CALITATEA EXPERIENȚEI CULTURALE ESTE UNA RIDICATĂ.

AGLOMERAȚIA EXCESIVĂ DE LA EVENIMENTE FACE EXPERIENȚA CULTURALĂ NEPLĂCUTĂ.

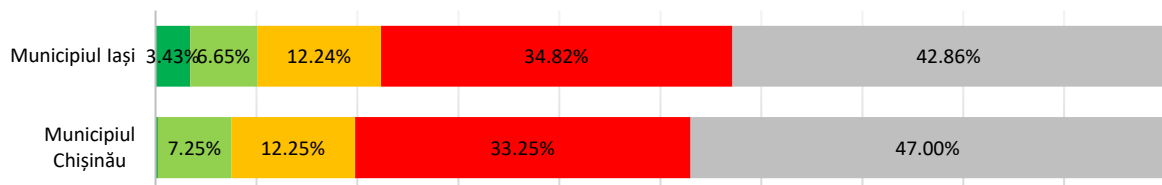
Cinema

LIPSA LOCURILOR DE PARCARE ÎN PRAJMA LOCAȚIILOR DESCURAJEAZĂ PARTICIPAREA.

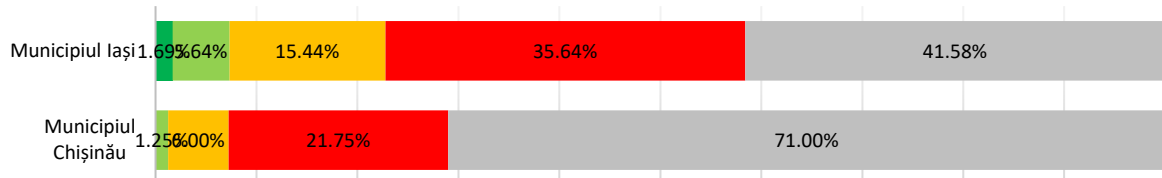

PARTICIPAREA CULTURALĂ (ultimele 12 luni)

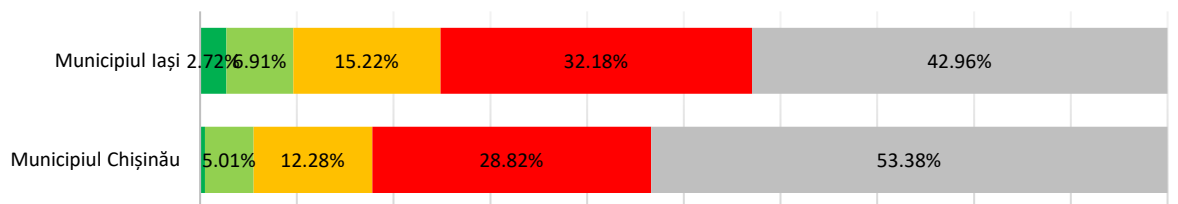
SPECTACOLE DE TEATRU

OPERĂ, BALET SAU FILARMONICĂ

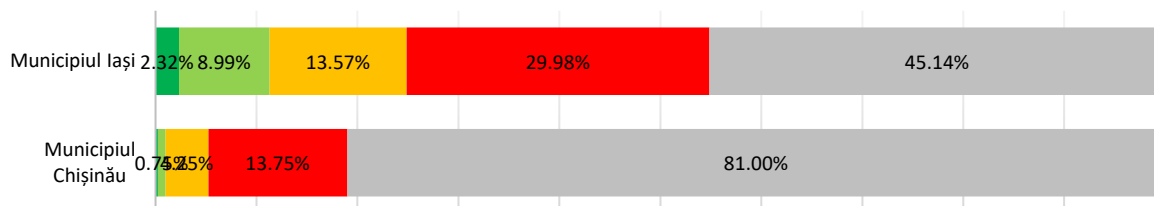
FESTIVALURI CULTURALE (TEMATICE)

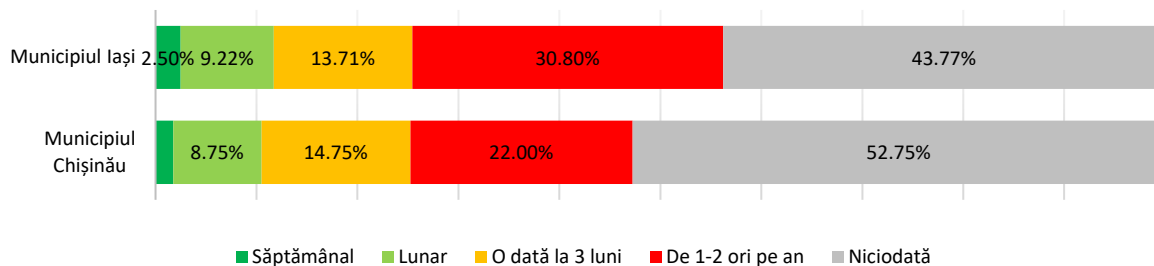
■ Săptămânal ■ Lunar ■ O dată la 3 luni ■ De 1-2 ori pe an ■ Niciodată

Cinema

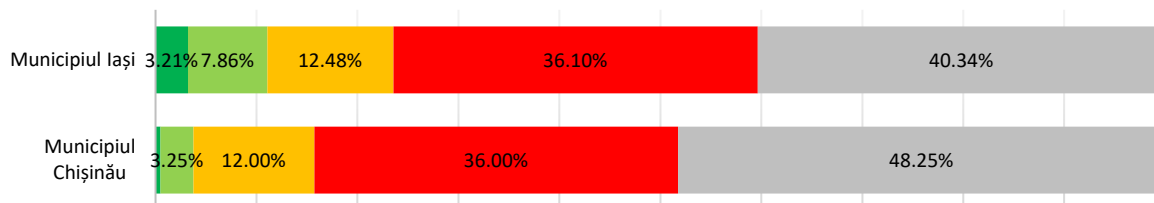
LANSĂRI DE CARTE SAU EVENIMENTE LITERARE

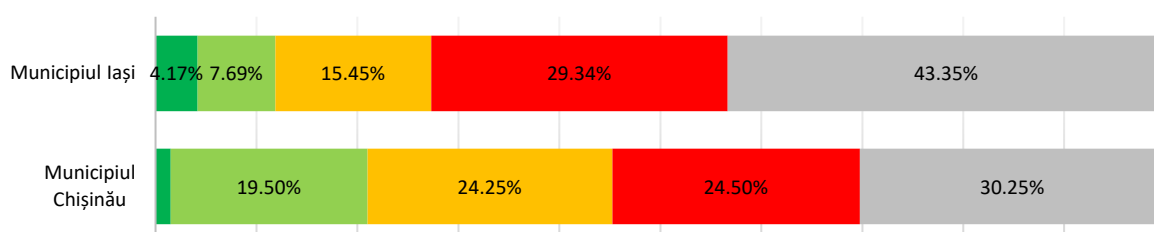
PROIECȚII DE FILM SAU CINEMA

MUZEE SAU EXPOZIȚII DE ARTĂ

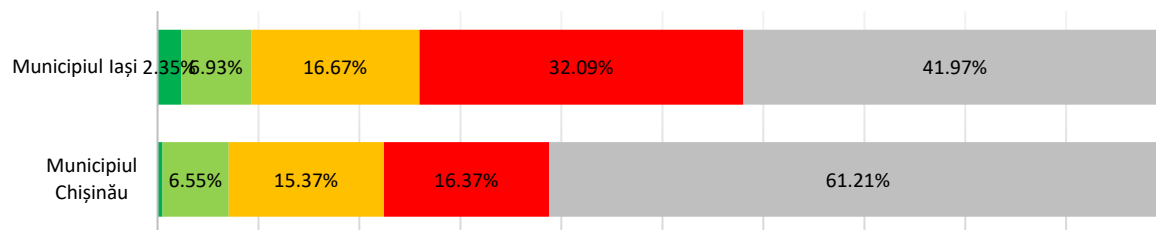

EVENIMENTE URBANE (TÂRGURI, FESTIVALURI STRADALE)

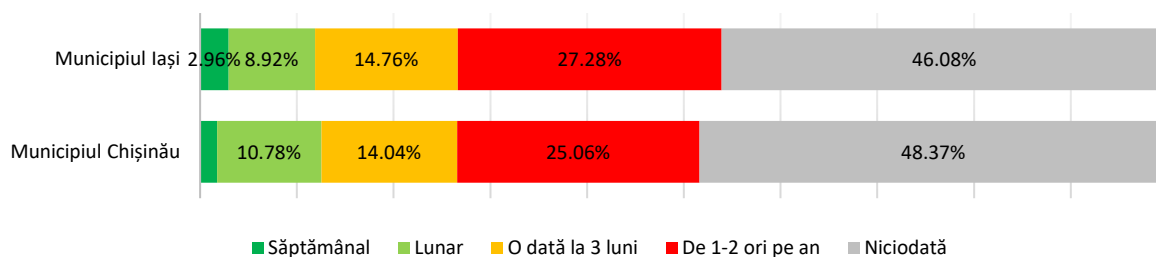

Cinema

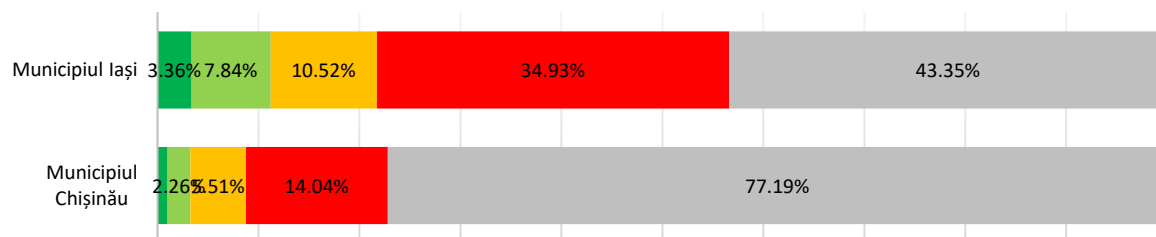
ACTIVITĂȚI TRADIȚIONALE (MEȘTEȘUGURI, RITUALURI)

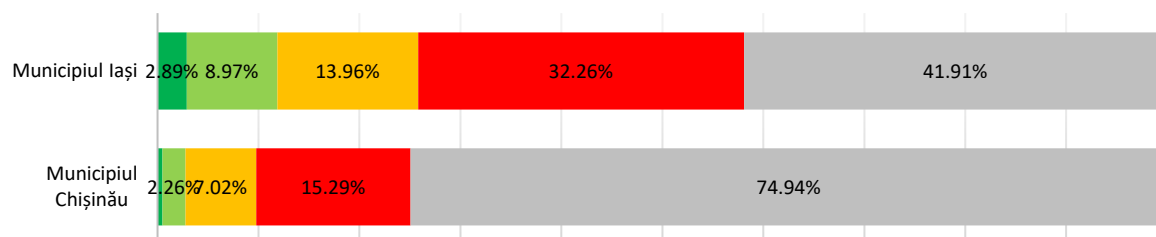
CONCERTE DE MUZICĂ LIVE (ROCK, JAZZ, FOLK, CLASICĂ)

SPECTACOLE DE STAND-UP COMEDY

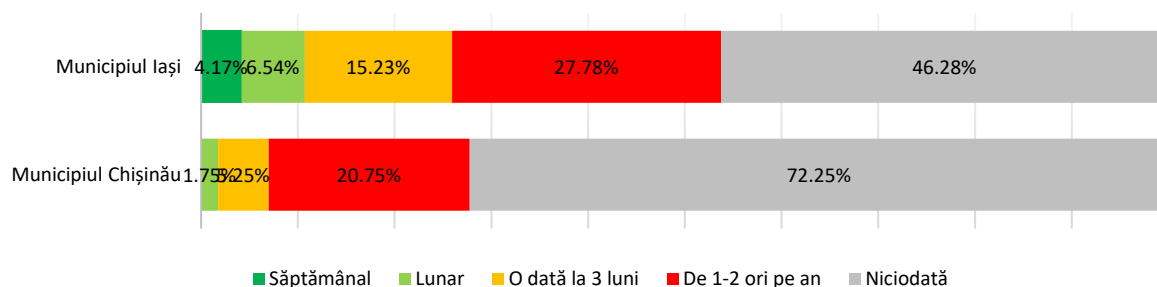

SPECTACOLE DE DANS CONTEMPORAN SAU COREGRAFIE

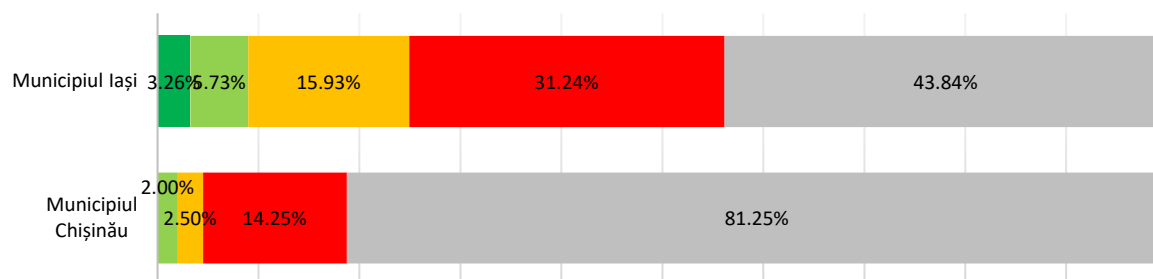

Cinema

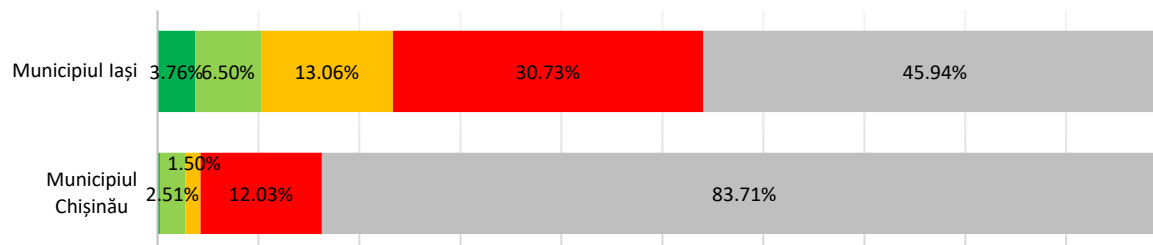
SPECTACOLE DE CIRC SAU ARTĂ STRADALĂ

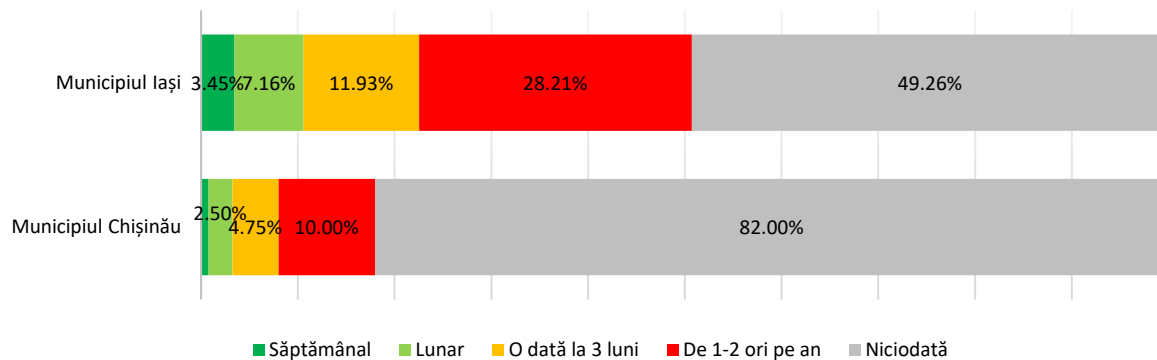
EXPOZIȚII DE FOTOGRAFIE

EXPOZIȚII DE ARTĂ DIGITALĂ SAU INSTALAȚII INTERACTIVE

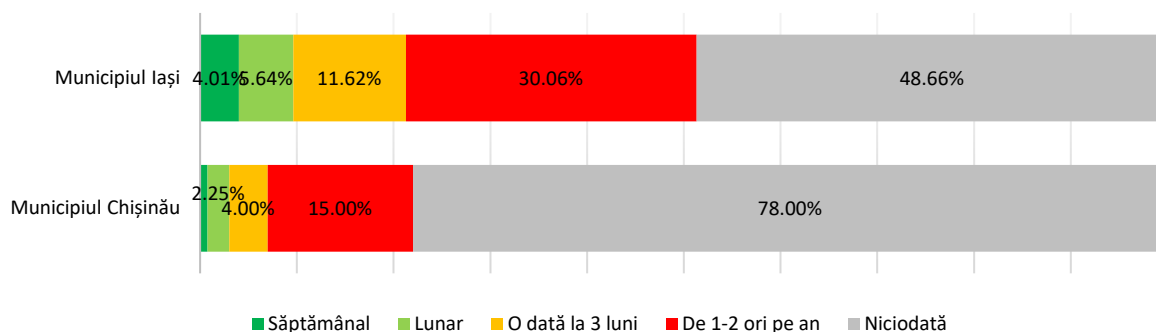

CONFERINȚE SAU DEZBATERI PUBLICE PE TEME CULTURALE

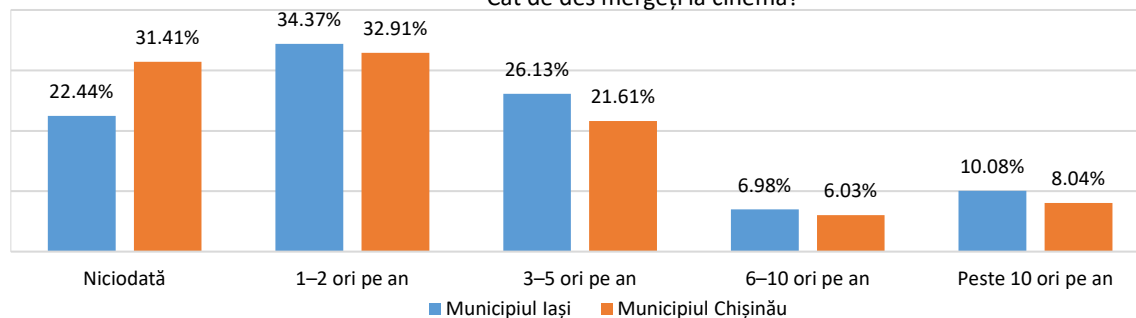
Cinema

ATELIERE CREATIVE ȘI WORKSHOP-URI ARTISTICE

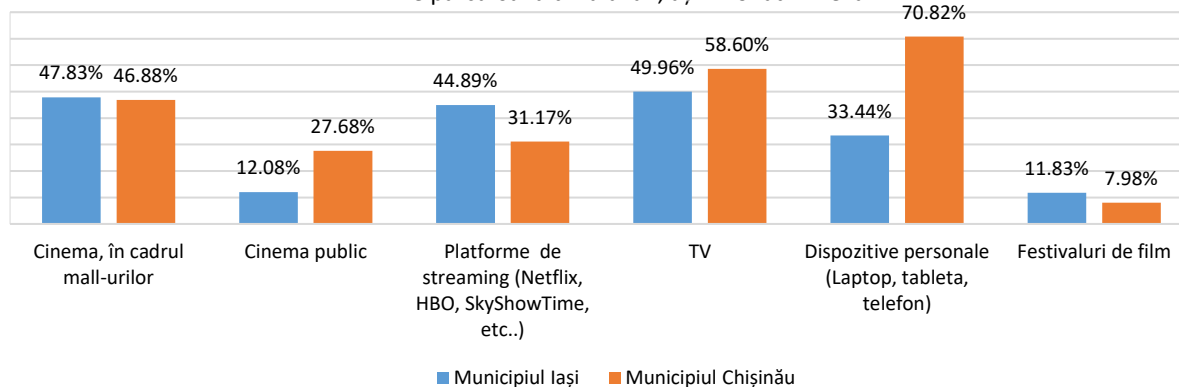

CONSUM CINEMATOGRAFIC

Cât de des mergeți la cinema?

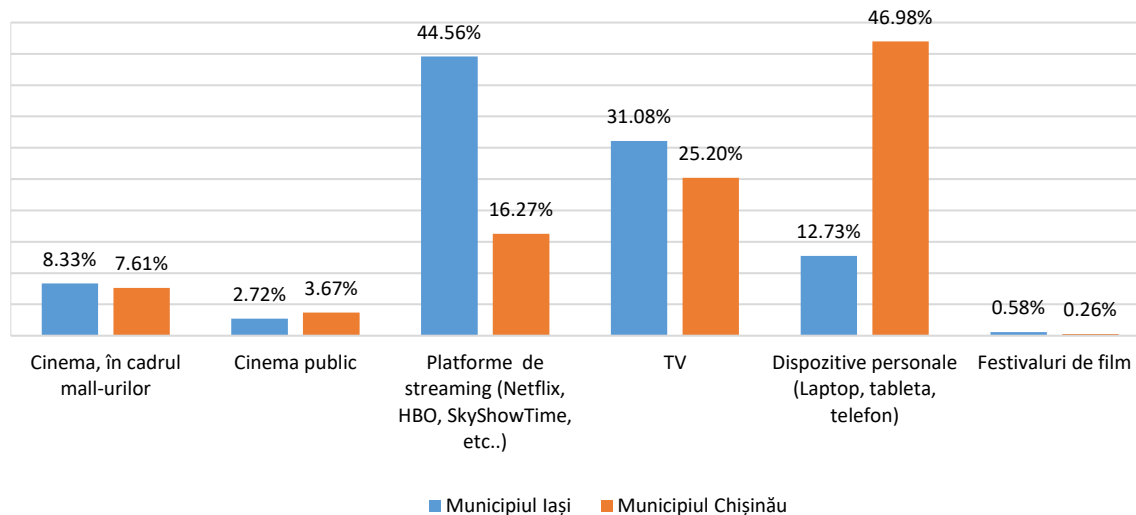

Pe parcursul ultimului an, ați vizionat filme la:

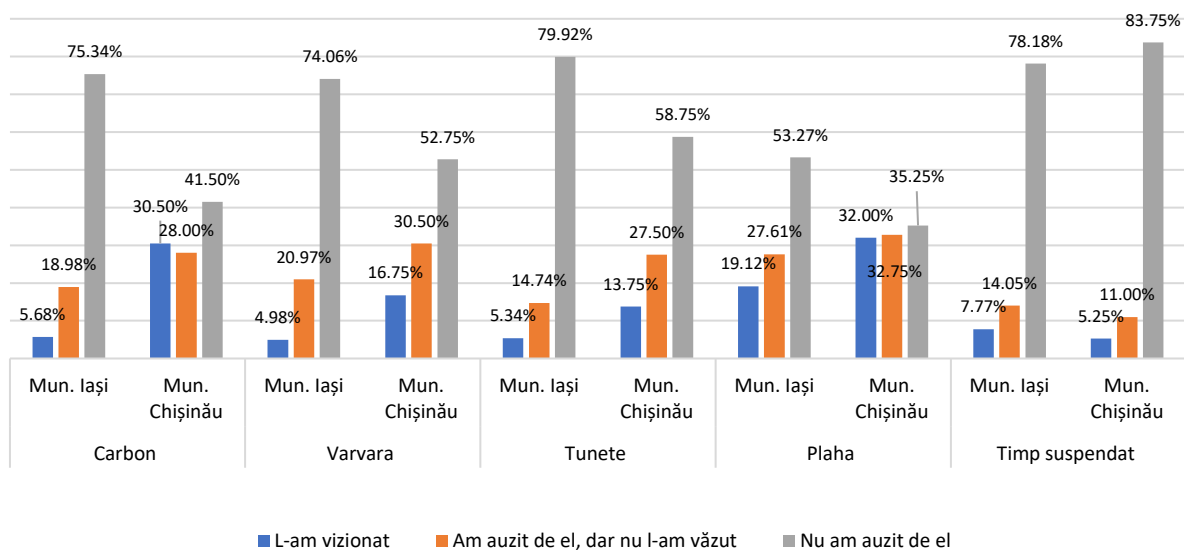

Cinema

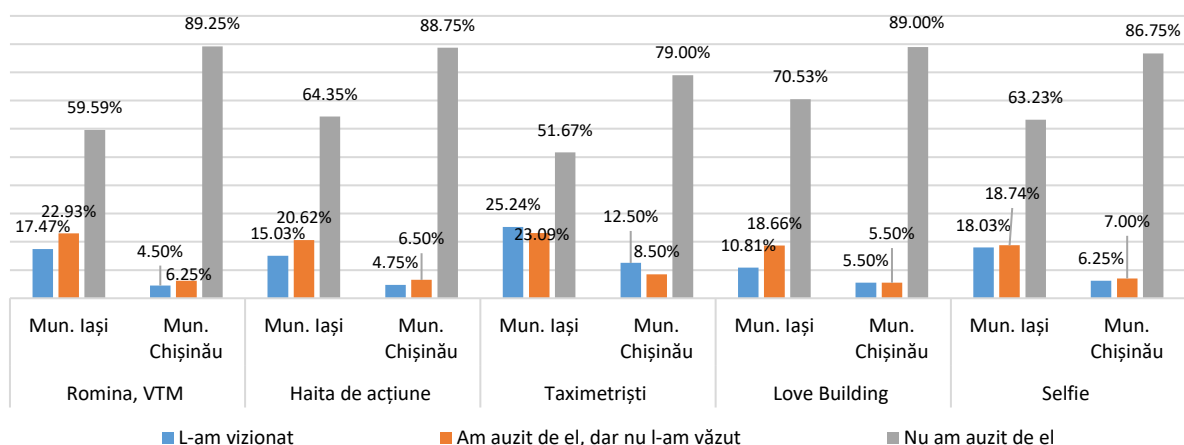
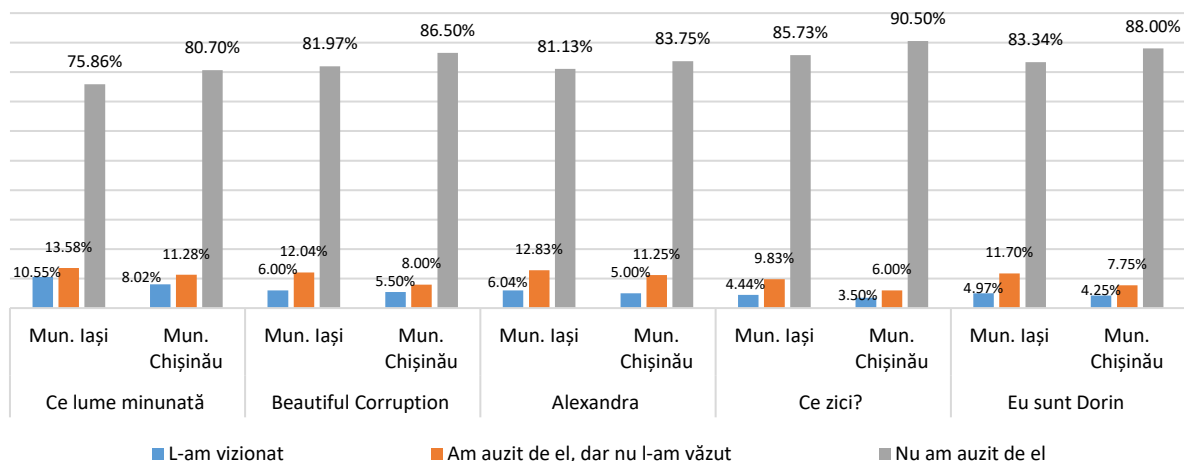
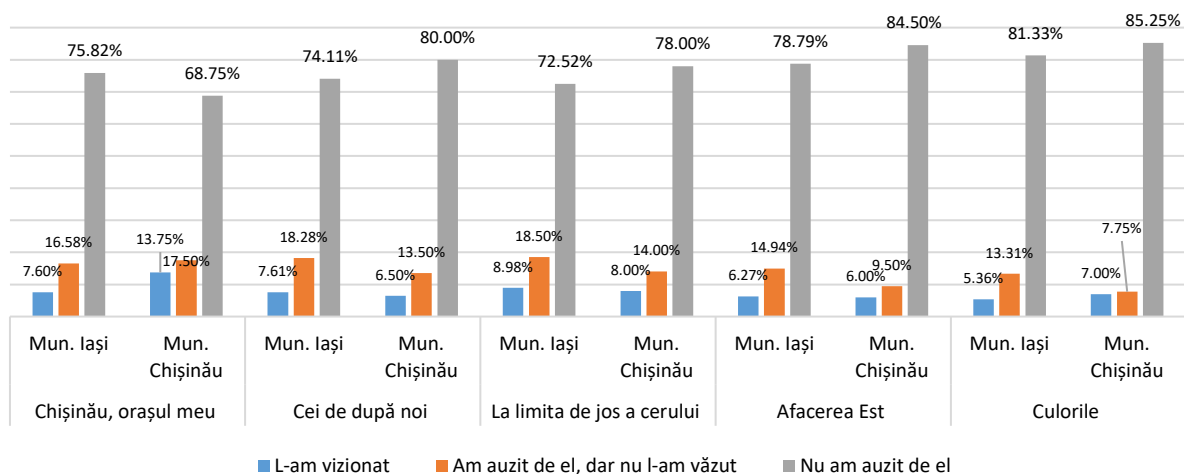
Care este opțiunea utilizată cel mai des pentru vizionarea filmelor?

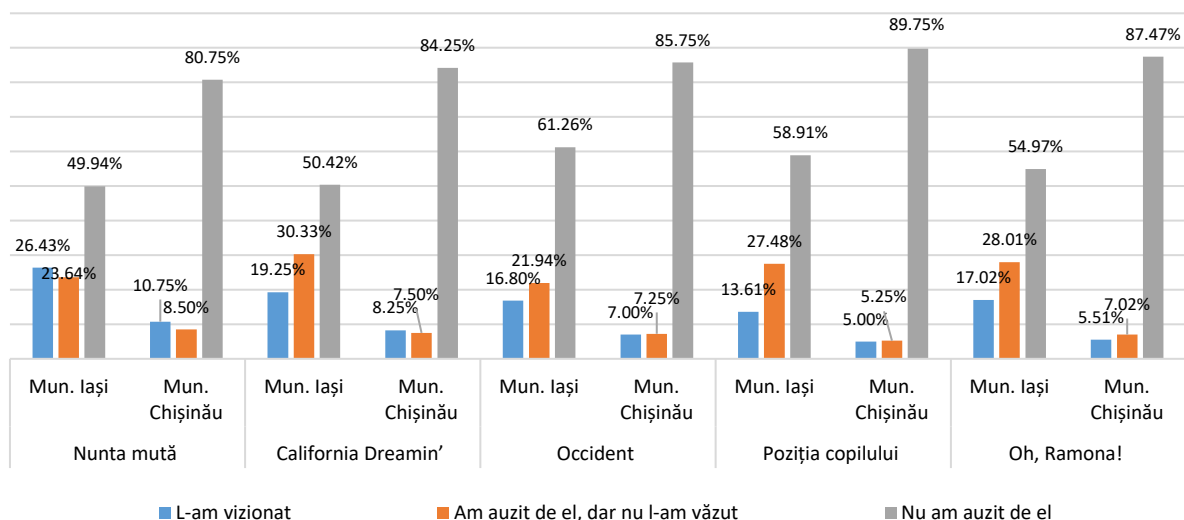
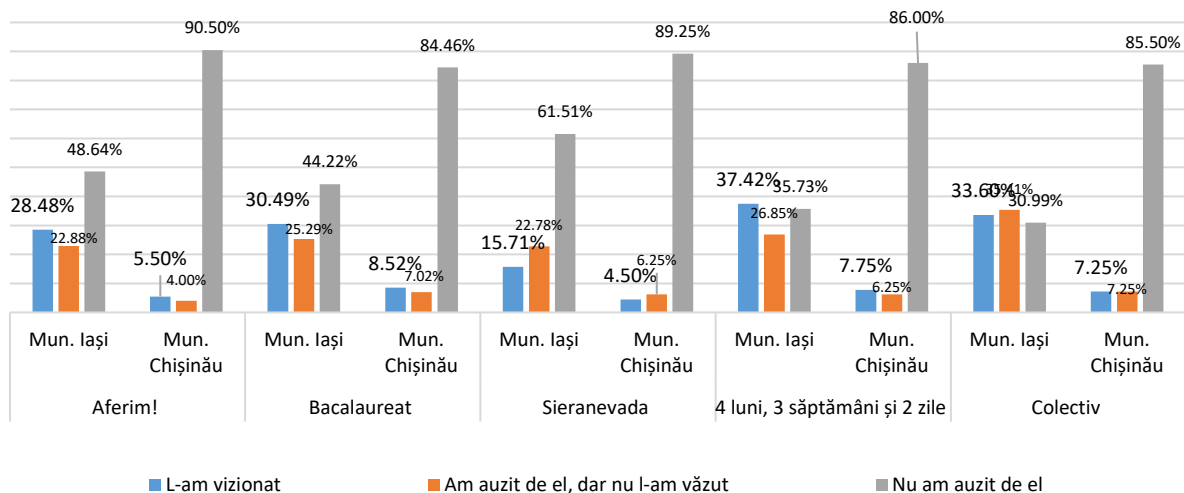
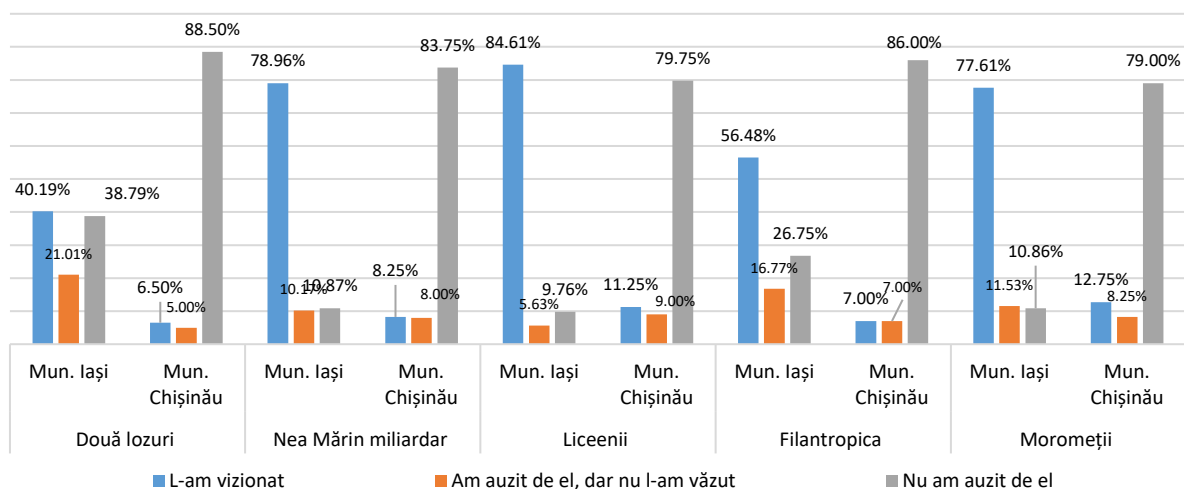
FAMILIARITATEA CU PRODUCȚIILE CINEMATROGRAFICE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Cinema

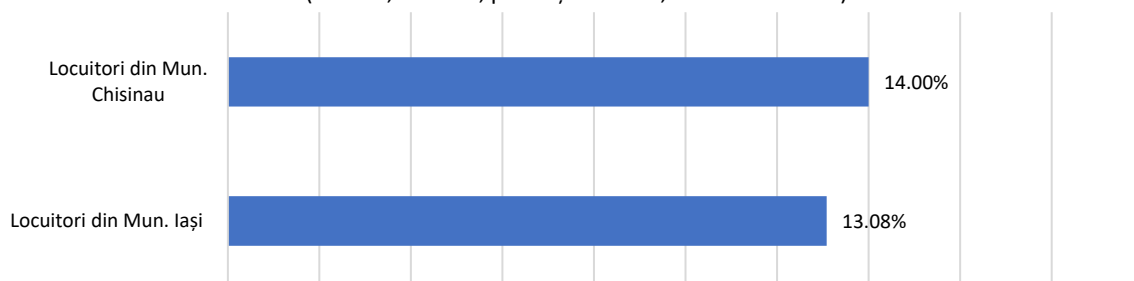
Cinema

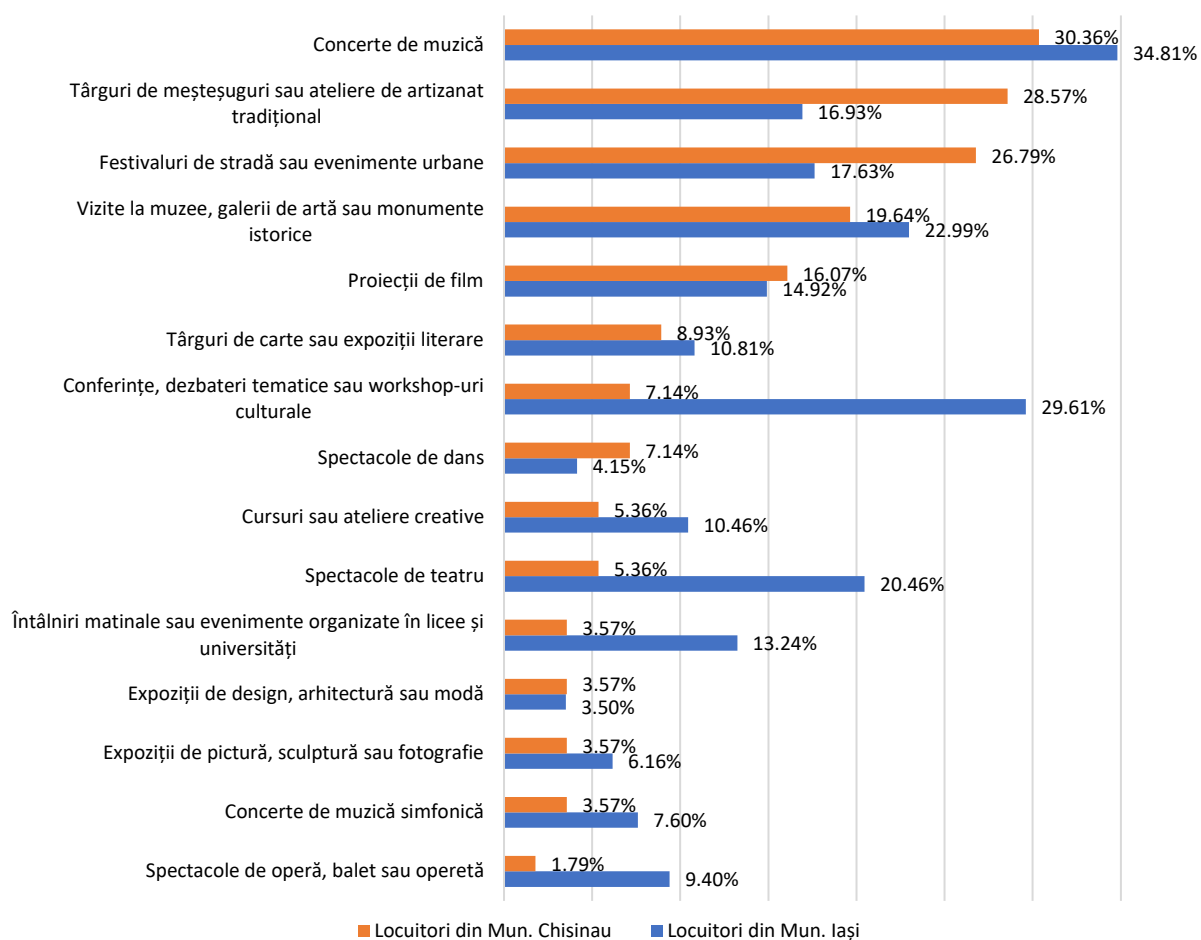
Cinema

MOBILITATEA CULTURALĂ

În ultimele 12 luni, ați vizitat orașul partener (Iași pentru locuitorii din Republica Moldova / Chișinău pentru locuitorii din România) special pentru a participa la un eveniment cultural (festival, concert, proiecție de film, lansare de carte)?

La ce tip de evenimente ați participat?

Cinema

REZULTATE -CHEIE

- Implicarea culturală este asociată pozitiv cu nivelul de educație, persoanele cu studii liceale, universitare și postuniversitare fiind mai familiarizate cu oferta culturală și participând mai frecvent la activități culturale.
- **Bunăstarea economică** percepută influențează semnificativ atât nivelul de familiaritate cu oferta culturală, cât și participarea culturală în ambele municipii, însă efectul este mai puternic în Iași. Acest rezultat este în concordanță cu percepția asupra costurilor de participare: doar 42,8% dintre ieșeni consideră prețurile билетelor satisfăcătoare, comparativ cu 60,7% dintre locuitorii Chișinăului. Datele sugerează că resursele financiare influențează într-o măsură mai mare conectarea la viața culturală și participarea la activități culturale în municipiul Iași, în timp ce în Chișinău prețul reprezintă o barieră mai redusă.
- Participarea culturală și nivelul de informare despre oferta culturală **nu sunt influențate de locul de rezidență** (municipiu versus suburbii/periferie), ceea ce indică existența unor ecosisteme culturale metropolitane relativ integrate.
- Rezultatele evidențiază existența unui **profil cultural puternic generațional** în municipiul Iași, în care tinerii cu vârste între 18–24 ani și 25–34 reprezintă segmentul cel mai activ, în timp ce interesul și implicarea în viața culturală tind să se diminueze odată cu înaintarea în vârstă. În Municipiul Chișinău, acest tipar generațional este mult mai puțin pronunțat.
- În municipiul Chișinău, **limba maternă** influențează semnificativ atât nivelul de familiaritate cu oferta culturală, cât și participarea culturală. Respondenții cu limba maternă română înregistrează niveluri mai ridicate de informare și participare culturală comparativ cu persoanele care au ca limbă maternă rusa, ucraineana sau găgăuza, ceea ce sugerează o conectare mai puternică la viața culturală locală.
- **Tinerii și adulții** activi reprezintă principalul public al cinematografelor în ambele municipii. Cele mai ridicate niveluri de frecventare a cinematografelor se înregistrează în rândul persoanelor cu vârste între 25 și 34 de ani (10,7%-12,1%) , urmate de grupele 18–24 ani (11,01%-12,00%) și 35–44 ani (5,00%-9,1%).
- Consumul de filme prezintă un profil generațional clar în ambele municipii. Tinerii și adulții activi preferă în principal platformele de streaming și dispozitivele personale pentru vizionarea filmelor, în timp ce persoanele vârstnice utilizează predominant televiziunea tradițională.
- Deși tinerii reprezintă și principalul public al cinematografelor, cinema-ul clasic ocupă al treilea loc în raport cu modalitățile digitale de consum audiovizual, ceea ce evidențiază orientarea generațiilor tinere către forme flexibile și individualizate de acces la conținut audiovizual.

Cinema

- Educația influențează pozitiv consumul cinematografic și participarea la activități culturale de tip cinema. Persoanele cu studii universitare și postuniversitare sunt mai frecvent prezente în categoriile cu o participare ridicată la activități cinematografice. Astfel, dintre respondenții care merg la cinema de 3–5 ori pe an, 39,1% au studii universitare și 46,0% studii postuniversitare, iar dintre cei care merg de peste 10 ori pe an, 31,3% au studii universitare și 43,8% studii postuniversitare. În schimb, categoria persoanelor care nu merg niciodată la cinema este reprezentată într-o măsură mai mare de respondenți cu studii liceale (42,1%) și de cei cu studii primare sau gimnaziale (19,7%).
- **Mobilitatea culturală a populației** din Iași este influențată de nivelul de educație și de situația materială. Participarea la evenimente culturale în Chișinău crește odată cu nivelul educațional, de la 3,3% în rândul persoanelor cu studii liceale la 20,5% în rândul celor cu studii postuniversitare.
- Nivelul de bunăstare materială reprezintă un factor important al mobilității culturale pentru locuitorii Iașului, participarea crescând de la 2,1% în rândul persoanelor cu posibilități financiare limitate la 33,3% în cazul celor cu o situație financiară foarte bună.
- În cazul populației din Chișinău, participarea la evenimente culturale în Iași este mai frecventă în rândul persoanelor cu un nivel mai ridicat al bunăstării materiale, crescând de la 10,2% la aproximativ 19% între categoriile cu o situație materială medie și cele cu o situație materială bună sau foarte bună.

Cinema

CAPITOLUL 8 – STRATEGIE: VIZIUNE ȘI OBIECTIVE

Viziunea strategică pentru spațiul cultural comun Iași-Chișinău își propune să consolideze relațiile transfrontaliere și să reafirme identitatea culturală comună prin revitalizarea rolului cinematografilei publice în viața urbană. Această viziune presupune transformarea sălilor de cinema din simple spații de consum pasiv în platforme comunitare active, orientate spre coeziune socială, dialog și educație. În loc de o competiție directă cu platformele de streaming sau multiplexurile comerciale, cinematografia de artă și de autor trebuie să se bazeze pe o ofertă curatoriată, exclusivități și complementaritate.

Direcțiile strategice esențiale pentru implementarea acestei viziuni includ:

1. Revitalizarea și Complementaritatea Infrastructurii Cinematografice

- **Reintegrarea cinematografelor istorice:** Reabilitarea clădirilor degradate sau abandonate (cum este Ginta Latină în Chișinău sau rețeaua de cinematografe preluate de Ateneul Național din Iași) și transformarea lor în spații culturale multifuncționale.
- **Complementaritate, nu competiție:** Urmând exemplul de bună practică „Timișoara - Obiectiv Cinema”, este esențial ca sălile reabilite să nu se canibalizeze între ele. Fiecare spațiu trebuie să își dezvolte un profil cultural distinct (de exemplu, un cinema dedicat filmelor europene și de autor, altul orientat spre comunitate și producții locale, altul spre tineret și educație de mediu).
- **Parteneriate public-private pentru management:** Explorarea unor modele alternative de gestiune, precum cel de la Cinema Victoria din Cluj, unde clădirea aparține municipalității, dar administrarea și programarea sunt asigurate de un ONG (Victoria Film), facilitând diversificarea surselor de finanțare prin sponsori și apeluri internaționale.

2. Producții Comune, Mobilitate și Conținut Transfrontalier

- **Coproducții cinematografice și teatrale:** Continuarea inițiativelor de producție comună (cum este filmul artistic de lungmetraj aflat în faza de postproducție și piesa de teatru realizată cu actori de la Ateneul din Iași și Ginta Latină) pentru a rula pe ecranele din ambele orașe.
- **Programe și evenimente tematice simultane:** Dezvoltarea unor serii de filme sau focusuri tematice (cum ar fi un festival dedicat cinematografilei basarabene) difuzate simultan în ambele municipii, utilizând campanii de promovare și elemente grafice comune pentru a crea un sentiment de eveniment unificat.

Cinema

- **Schimburi de experiență profesională:** Organizarea de mobilități și schimburi de experiență între echipe (proiecționisti, programatori culturali, manageri) pentru a asigura transferul direct de bune practici în managementul sălilor de artă.
- **Advocacy prin lideri de opinie:** Cooptarea unor personalități de talie internațională, precum regizorul Cristian Mungiu (ieșean cu legături strânse în Republica Moldova), pentru a acționa ca ambasadori ai acestei strategii în fața decidenților politici și pentru deblocarea resurselor financiare.

3. Dezvoltarea Publicului, Incluziune și Cinema-ul ca Experiență Socială

- **Poziționarea ca eveniment social:** Combaterea izolării aduse de streaming prin oferirea unei experiențe colective („acest *împreună* este esențial”), completată de dezbateri, retrospective, cinecluburi și interacțiuni directă cu regizorii și actorii.
- **Programe personalizate pentru comunitate:** Fidelizarea publicului prin evenimente nișate și accesibile: proiecții gratuite pentru seniori și studenți, filme accesibilizate pentru persoanele cu deficiențe de vedere, proiecții speciale adaptate pentru mămici cu bebeluși și ateliere creative destinate copiilor din medii vulnerabile sau rurale.
- **Corelarea cu datele demografice:** Adaptarea strategiilor de promovare în funcție de specificul local; în timp ce în Iași consumul cultural este puternic definit de vârstă (tinerii de 18-34 de ani fiind cei mai activi), în Chișinău bariera generațională este mult mai puțin pronunțată, consumul fiind definit mai degrabă de limba maternă.

4. Depășirea barierelor structurale, legislative și lingvistice

- **Finanțarea stabilă ca „plasă de siguranță”:** Acceptarea faptului că un cinematograf de artă nu poate supraviețui din start doar din vânzarea de bilete fără a-și compromite programul cultural. Este vital ca administrația locală să ofere subvenții pentru utilități și cheltuieli curente și să creeze linii de finanțare dedicate exclusiv filmului, decuplat de restul proiectelor culturale mari.
- **Tranziția lingvistică în Chișinău:** Sprijinirea procesului de românizare a publicului cinematografic din Republica Moldova. În contextul în care noua generație de chișinăueni învață tot mai puțin limba rusă și preferă filmele subtitrate sau dublate în limba română, strategia trebuie să asigure distribuirea rapidă a producțiilor românești și subtitrate în limba română pentru a atrage acest public tânăr.

Cinema

CAPITOLUL 9 – PORTOFOLIUL DE PROIECTE, PROGRAME DE FUNCȚIONARE ȘI ARHITECTURA FINANȚĂRII 2026–2034

Prezentul capitol transpune viziunea și obiectivele strategiei într-un portofoliu operațional de proiecte, programe recurente și mecanisme de finanțare. Orizontul principal al țințelor rămâne anul 2030, iar perspectiva 2028–2034 este utilizată pentru pregătirea din timp a proiectelor ce pot fi depuse în viitorul cadru financiar multianual al Uniunii Europene. Propunerile sunt orientative și trebuie actualizate anual, în funcție de maturitatea documentațiilor, eligibilitatea partenerilor și calendarele oficiale ale apelurilor.

Capitolul răspunde direct nevoilor identificate prin cercetarea primară, analiza documentelor strategice și consultările cu specialiștii: degradarea și subutilizarea infrastructurii culturale și cinematografice; concentrarea evenimentelor în zona centrală; competiția cu platformele de streaming; bariere financiare, lingvistice și de accesibilitate; mobilitate culturală transfrontalieră încă ocazională; finanțarea fragmentată între investiție și funcționare; precum și accesul limitat la fonduri al instituțiilor care administrează clădiri publice fără a fi proprietare.

9.1. Principii de intervenție

- Investiția în clădire trebuie legată obligatoriu de un program multianual de funcționare, dezvoltare a publicului și mentenanță.
- Dreptul de administrare pe termen lung trebuie recunoscut ca bază eligibilă pentru finanțare, cu acordul proprietarului și obligații clare de durabilitate.
- Reabilitarea cinematografelor și a spațiilor de patrimoniu trebuie să urmărească utilizarea multifuncțională: film, teatru, muzică, expoziții, educație, dezbateri și activități comunitare.
- Proiectele comune Iași–Chișinău trebuie să producă servicii și rezultate utilizate în ambele orașe, nu doar schimburi punctuale sau evenimente izolate.
- Accesibilitatea fizică, senzorială, digitală, financiară și lingvistică se integrează încă din proiectare și programare.
- Intervențiile asupra patrimoniului vor combina conservarea valorii culturale cu eficiența energetică, adaptarea climatică, siguranța și digitalizarea.
- Portofoliul va fi gestionat etapizat: pregătire, finanțare, execuție, activare culturală, operare și evaluare.

9.2. Corelarea cu strategiile și politicile publice relevante

Strategia comună trebuie utilizată ca document-punte între proiectele culturale locale și cadrele de dezvoltare urbană, județeană, regională, națională și europeană. Corelarea nu este doar formală: ea permite introducerea proiectelor în listele de investiții, justificarea nevoii, construirea parteneriatelor și identificarea surselor de cofinanțare.

Nivel	Documente de referință	Relevanță pentru strategia comună
Municipiul Iași	Strategia Culturală a Municipiului Iași 2015–2025; SIDU a Municipiului Iași și	Actualizarea politicii culturale post-2025; regenerarea cinematografelor și clădirilor istorice;

Cinema

Nivel	Documente de referință	Relevanță pentru strategia comună
	Zonei Metropolitane 2021–2030; Planul local pentru patrimoniu; strategiile de turism, digitalizare și climă	descentralizarea serviciilor culturale; integrarea proiectelor în portofoliul SIDU și în bugetele multianuale.
Județul Iași	Strategia de Dezvoltare a Județului Iași 2021–2027; Agenda Locală 2030; Strategia de transformare digitală a județului	Extinderea rețelei de parteneri, conectarea cu turismul și educația, digitizarea patrimoniului, cooperare cu UAT-urile și acces la infrastructură pentru publicul din județ.
Zona Metropolitană și Regiunea Nord-Est	SIDU Iași–Zona Metropolitană 2021–2030; Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2021–2027, actualizat; Programul Regional Nord-Est 2021–2027	Regenerare urbană integrată, cultură și patrimoniu, turism sustenabil, digitalizare, eficiență energetică și accesibilitate. Proiectele trebuie introduse în portofoliile teritoriale înainte de lansarea apelurilor.
Municipiul Chișinău	Strategia de Reziliență 2024–2030; viziunea de transformare digitală 2030; strategia de turism; planurile pentru oraș verde	Reabilitarea infrastructurii culturale, activarea cartierelor, servicii culturale digitale, reziliență climatică, dialog intercultural și turism cultural.
Republica Moldova	Strategia națională „Moldova Europeană 2030”; Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu 2025–2035	Acces larg și incluziv, modernizarea și digitalizarea infrastructurii, protejarea patrimoniului, finanțare sustenabilă și integrare europeană.
România	Strategia sectorială în domeniul culturii 2023–2030; Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2030; Planul Strategic Instituțional al Ministerului Culturii 2025–2028	Creșterea participării culturale, patrimoniu protejat și valorificat, transformare digitală, consolidarea capacității instituțiilor și diversificarea finanțării.
Uniunea Europeană	Agenda europeană pentru cultură; Noua Inițiativă Europeană Bauhaus; cadrul pentru patrimoniu digital și spațiul european comun de date; politica de coeziune și cooperare teritorială	Proiecte verzi, incluzive și frumoase; cooperare transnațională; regenerare bazată pe cultură; date interoperabile, 3D și reutilizare; participare civică și valori europene.

9.3. Portofoliu prioritar de proiecte

Portofoliul este construit modular. Un proiect poate fi depus integral sau pe componente, în funcție de regulile fiecărui program. Pentru investițiile mari se recomandă separarea fazei de pregătire tehnică de faza de execuție, dar păstrarea unui singur plan de operare și a acelorași indicatori de impact.

9.3.1. Rețeaua Iași–Chișinău de cinematografe publice și hub-uri culturale de proximitate

Crearea unei rețele funcționale de cinematografe și spații culturale publice, cu profiluri complementare, programare comună și standarde tehnice minime. În Iași, portofoliul poate include cinematografele Victoria, Republica, Tineretului și Dacia; în Chișinău, spațiile stabilite de partenerul local, inclusiv cele care pot fi reactivate pentru cinematografie și activități comunitare.

Componente recomandate:

- expertize, studii de fezabilitate, proiectare, avizare și lucrări de consolidare/reabilitare
- dotări de proiecție, sunet, lumini, scenă, mobilier, ticketing și transmisie digitală
- accesibilizare pentru persoane cu dizabilități și adaptări lingvistice

Cinema

- planuri de funcționare diferențiate și programare comună anuală
- integrare în rețele europene de cinematografe, atunci când sunt îndeplinite criteriile

Rezultate/ținte: Țintă orientativă 2030: minimum două spații complet modernizate și operaționale, iar celelalte obiective din portofoliu cu documentații mature și surse de finanțare identificate.

9.3.2. „Patrimoniu în administrare” – mecanism pentru clădirile publice administrate, dar neafiate în proprietatea instituției

Proiect-pilot și propunere de politică publică pentru a permite accesul direct la finanțare al instituțiilor publice care au drept legal de administrare și suportă pregătirea și executarea investițiilor. Mecanismul este relevant pentru cinematografele vechi de stat, monumentele istorice și celelalte clădiri culturale sau administrative aflate în administrarea Ateneului Național din Iași.

Componente recomandate:

- inventar juridic și tehnic al imobilelor și duratei dreptului de administrare
- model de acord tripartit finanțator–proprietar–administrator
- clauze de durabilitate, mentenanță, neînstrăinare și utilizare culturală
- ghid de eligibilitate și propuneri pentru programele regionale și naționale
- pilotarea pe un obiectiv cu documentație tehnică avansată

Rezultate/ținte: Rezultat urmărit: introducerea explicită, în viitoarele ghiduri, a administratorilor legali ca solicitanți eligibili sau lideri de proiect, nu doar ca parteneri dependenți de proprietar.

9.3.3. Coridorul patrimoniului construit Iași–Chișinău

Program integrat de conservare, reutilizare adaptivă și activare culturală a clădirilor istorice. La Iași, pot fi incluse Baia Turcescă, monumentul istoric de clasa B, imobilele din strada Cuza Vodă nr. 42, 46 și 48 și alte spații din zona istorică; la Chișinău, obiective selectate din patrimoniul municipal.

Componente recomandate:

- documentații istorice și arhitecturale, expertize și proiecte tehnice
- intervenții de punere în siguranță, restaurare, instalații și eficiență energetică compatibilă cu patrimoniul
- funcțiuni culturale, educaționale și creative după restaurare
- traseu comun, semnalistică, aplicație și produse turistice
- program anual „Porți deschise / Patrimoniu viu”

Rezultate/ținte: Indicatori: obiective documentate și introduse într-o listă comună de priorități; suprafețe restaurate; funcțiuni culturale noi; număr de vizitatori și activități recurente.

Cinema

9.3.4. Agenda culturală unică și Abonamentul Cultural Transfrontalier

Platformă digitală bilingvă/multilingvă care reunește programul cultural din cele două orașe, rezervarea și achiziția de bilete, recomandări personalizate și pachete de mobilitate. Abonamentul poate integra reduceri, acces prioritar, transport și cazare prin parteneriate cu operatori de turism.

Componente recomandate:

- calendar comun și standard de interoperabilitate pentru datele despre evenimente
- conturi pentru instituții și operatori independenți
- pachete „weekend cultural” și extensii de festivaluri
- campanii comune și identitate vizuală
- monitorizarea mobilității și a conversiei din informare în participare

Rezultate/ținte: Țintă orientativă: creșterea ponderii persoanelor care călătoresc pentru un eveniment cultural în orașul partener către 20% până în 2030, sub rezerva măsurării periodice prin sondaje comparabile.

9.3.5. Academia transfrontalieră de educație prin film și alfabetizare media

Program recurent pentru copii, tineri, adulți, profesori și lucrători culturali, care folosește filmul pentru educație artistică, gândire critică, mediu, drepturile omului, istorie și combaterea dezinformării.

Componente recomandate:

- proiecții școlare și ghiduri pedagogice
- cinecluburi, ateliere de critică de film și producție audiovizuală
- formare pentru educatori și mediatori culturali
- festival comun pentru publicul tânăr și caravane în cartiere și localități periurbane
- resurse accesibile și multilingve

Rezultate/ținte: Țintă orientativă: minimum 25% din publicul programelor de cinema să fie reprezentat de copii și tineri, cu participare repetată, nu doar ocazională.

9.3.6. Caravana mobilă de film, patrimoniu și arte performative

Unitate mobilă comună pentru proiecții, spectacole de mici dimensiuni, expoziții digitale și ateliere în cartiere, comunele metropolitane și localitățile din aria transfrontalieră.

Componente recomandate:

- echipament mobil de proiecție, sunet, ecran, generator/soluții energetice și accesibilizare
- program sezonier în spații neconvenționale și în aer liber
- conținut comun și întâlniri cu artiști/regizori
- parteneriate cu școli, biblioteci, centre comunitare și ONG-uri
- colectarea de date privind publicul din zonele slab deservite

Rezultate/ținte: Rezultat: reducerea concentrării ofertei în centru și testarea cererii înaintea unor investiții permanente.

Cinema

9.3.7. Laboratorul digital al patrimoniului Iași–Chișinău

Digitizarea 2D/3D, documentarea și valorificarea online a clădirilor, arhivelor, colecțiilor și memoriei cinematografice, cu standarde compatibile cu spațiul european comun de date pentru patrimoniu cultural.

Componente recomandate:

- scanare 3D, fotogrammetrie și modele digitale pentru documentare și intervenții
- arhivă comună cu metadate interoperabile și drepturi clarificate
- expoziții virtuale, realitate augmentată și tururi accesibile
- instrumente pentru cercetare, educație și promovare turistică
- formarea personalului în guvernanta datelor și conservarea digitală

Rezultate/ținte: Rezultat: seturi de date reutilizabile, active digitale pentru proiectare și educație, vizibilitate europeană și reducerea riscului de pierdere a informației patrimoniale.

9.3.8. „Cultură verde” – eficiență energetică și reziliență pentru clădiri culturale

Pachet de intervenții care reduce consumul și costurile de operare fără a afecta valoarea patrimonială: audit energetic, management inteligent, instalații eficiente, soluții reversibile, protecție la riscuri și planuri de continuitate.

Componente recomandate:

- audituri energetice și de vulnerabilitate climatică
- monitorizare digitală a consumurilor și condițiilor interioare
- modernizarea instalațiilor și iluminatului, unde este compatibilă cu regimul de protecție
- planuri de evacuare, securitate, incendiu și continuitate a activității
- ghid comun de intervenție responsabilă pe patrimoniu

Rezultate/ținte: Indicatori: reducerea consumului și a costurilor, condiții mai bune pentru public și colecții, creșterea rezilienței la valuri de căldură, incendii, inundații și alte riscuri.

9.3.9. „Cultură pentru toți” – accesibilitate și democrație culturală

Program comun de eliminare a barierelor financiare, fizice, senzoriale, cognitive și lingvistice, adaptat diferențelor identificate între Iași și Chișinău.

Componente recomandate:

- bilete subvenționate, zile gratuite și abonamente sociale
- subtitrare multilingvă, audiodescriere, interpretare mimico-gestuală și materiale în limbaj simplificat
- transport sau activități mobile pentru grupuri cu acces redus
- programare pentru seniori, copii din medii vulnerabile, persoane cu dizabilități și minorități lingvistice
- consultarea directă a beneficiarilor și audit anual de accesibilitate

Cinema

Rezultate/ținte: Rezultat: creșterea participării grupurilor subreprezentate și introducerea unui standard comun de accesibilitate pentru evenimente și spații.

9.3.10. Laborator de coproducții, rezidențe și mobilități profesionale

Cadru multianual pentru coproducții de film și teatru, rezidențe, schimburi între programatori, tehnicieni, actori, educatori și manageri culturali și dezvoltarea de proiecte europene comune.

Componente recomandate:

- apel anual de idei și selecție transparentă
- rezidențe și mobilități cu rezultate publice
- coproducții și circulația acestora în ambele orașe
- mentorat pentru operatorii culturali tineri și independenți
- participare comună în rețele și consorții europene

Rezultate/ținte: Indicatori: număr de coproducții, mobilități, profesioniști formați, parteneriate menținute după proiect și proiecte europene depuse.

9.3.11. Facilitatea de pregătire a proiectelor culturale

Fond și echipă tehnică comună pentru transformarea ideilor în proiecte mature. Lipsa expertizelor, cadastrului actualizat, avizelor, studiilor și proiectelor tehnice reduce capacitatea de a răspunde rapid la apelurile de finanțare.

Componente recomandate:

- asistență juridică privind proprietatea și administrarea
- expertize, audituri, studii de fezabilitate/DALI, proiecte tehnice și avize
- analize cost-beneficiu, climă, DNSH, accesibilitate și ajutor de stat
- modele de achiziții și acorduri de parteneriat
- bază de date cu maturitatea proiectelor și actualizare trimestrială

Rezultate/ținte: Țintă: fiecare obiectiv prioritar să aibă fișă de proiect, situație juridică clară, buget estimativ, etapizare și surse de finanțare alternative.

9.3.12. Fondul comun pentru programe culturale și operatori independenți

Mecanism competitiv de microgranturi și granturi multianuale pentru cinecluburi, festivaluri, educație, documentare, proiecte comunitare și industrii creative care utilizează infrastructura publică.

Componente recomandate:

- apeluri tematice comune sau coordonate în cele două orașe
- selecție independentă, criterii publice și raportarea rezultatelor
- bonus pentru parteneriate Iași-Chișinău și pentru activități recurente
- acces la spații și echipamente ca aport în natură
- finanțare multianuală pentru inițiative cu public demonstrat

Rezultate/ținte: Rezultat: instituția publică devine facilitator și partener al ecosistemului, iar clădirile modernizate sunt activate permanent.

Cinema

9.4. Programe de funcționare după finalizarea investițiilor

Pentru evitarea situației în care o clădire este reabilitată, dar rămâne subutilizată, fiecare investiție va avea un program de funcționare cu buget, personal, calendar, indicatori și surse de venit aprobate înainte de recepția lucrărilor. Se recomandă următorul pachet minim:

Program de funcționare	Conținut minim
Stagiunea comună de cinema și arte	Selecții lunare comune, premiere, dezbateri, teatru, muzică și expoziții; minimum un eveniment comun/lună.
Educație prin film	Proiecții școlare, resurse pedagogice, cluburi pentru tineri și formarea educatorilor; calendar corelat cu anul școlar.
Patrimoniu viu	Tururi, expoziții, ateliere și programe de interpretare a clădirii; minimum patru activări tematice/an pentru fiecare obiectiv.
Cultură pentru toți	Cote anuale de evenimente accesibile și bilete subvenționate; monitorizare pe categorii de public.
Open-air și cartiere	Program estival în spații neconvenționale și activități în zone slab deservite.
Rezidențe și schimb profesional	Mobilități, job-shadowing, ateliere și coproducții pentru personal și artiști.
Observatorul publicului	Date comune privind participarea, profilul publicului, mobilitatea, satisfacția, accesibilitatea și impactul economic/social.
Mentenanță și reînnoire tehnică	Fond anual distinct pentru revizii, securitate, echipamente digitale și conservare preventivă; plan pe minimum cinci ani.
Apeluri pentru operatori independenți	Granturi și acces la spații pentru proiecte recurente, evaluate competitiv și corelate cu profilul fiecărui hub.

9.5. Arhitectura finanțării: surse actuale și utilizări recomandate

Finanțarea trebuie construită în straturi, deoarece niciun program nu acoperă de regulă simultan proiectarea, lucrările, dotările, conținutul cultural și costurile de funcționare. Înainte de depunere se verifică versiunea în vigoare a ghidului, eligibilitatea solicitantului și a țării, ajutorul de stat, dreptul asupra imobilului și perioada de durabilitate.

Sursă/mecanism	Ce poate acoperi	Utilizare recomandată
Programul Regional Nord-Est 2021–2027 – Prioritatea 7 și alte priorități relevante	Regenerare urbană, turism sustenabil, cultură și patrimoniu; complementar, digitalizare și eficiență energetică, în limitele apelurilor.	Lucrări și dotări în lași; proiecte incluse în SIDU; parteneriat cu proprietarul/UAT și susținerea eligibilității administratorului.
Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova 2021–2027	Cooperare transfrontalieră, cultură și turism sustenabil, patrimoniu, accesibilitate, evenimente și instrumente digitale.	Proiecte comune, rețea de cinematografe, platformă, patrimoniu, caravane și capacitate instituțională; investițiile trebuie să demonstreze rezultate transfrontaliere reale.
Creative Europe – Cultura și MEDIA	Cooperare europeană, coproducție, circulație, inovare, rețele și dezvoltarea publicului.	Conținut, festivaluri, rezidențe, educație, cooperare și rețele; nu este sursa principală pentru lucrări grele de infrastructură.
Erasmus+	Mobilități și parteneriate în educația adulților, tineret, competențe, incluziune și transformare digitală.	Academia, formare, job-shadowing, educație prin film, metode de lucru și dezvoltarea capacității echipelor; participarea partenerilor din țări neasociate se verifică pe fiecare acțiune.

Cinema

Sursă/mecanism	Ce poate acoperi	Utilizare recomandată
CERV – cetățeni, egalitate, drepturi și valori	Înfrățire și rețele de orașe, participare civică, memorie europeană, incluziune și combaterea discriminării.	Cultură pentru toți, dialog comunitar, proiecte de memorie, participare și cooperare între administrații; eligibilitatea Chișinăului se verifică în apel.
Horizon Europe și Facilitatea New European Bauhaus 2025–2027	Cercetare, demonstrare și inovare pentru transformarea sustenabilă, incluzivă și estetică a cartierelor și mediului construit.	Pilot demonstrativ pentru hub cultural verde, soluții de reutilizare adaptivă, participare comunitară, patrimoniu și impact social.
Digital Europe / spațiul european comun de date pentru patrimoniu / Europeana	Interoperabilitate, date, AI, competențe digitale, digitizare și reutilizare.	Laboratorul digital, 3D, metadata, arhive, acces multilingv și conectare la ecosistemul european de date.
AFCN	Finanțare competitivă pentru proiecte și programe culturale, inclusiv sesiuni recurente și instrumente multianuale atunci când sunt lansate.	Programare, coproducții, educație, incluziune, dezvoltarea publicului și activarea spațiilor.
Institutul Național al Patrimoniului – Programul Național de Restaurare și Timbrul Monumentelor Istorice	Proiectare, protejare, restaurare și punere în valoare a monumentelor istorice, conform priorităților și ghidurilor anuale.	Monumente clasele A/B, documentații și lucrări; clarificarea eligibilității administratorului și acordul proprietarului sunt esențiale.
Programe naționale de investiții și consolidare / bugete locale și județene	Consolidare, intervenții de interes public, cofinanțare, utilități, reparații și funcționare.	Sursa de bază pentru cofinanțare, cheltuieli neeligibile, etapizare și sustenabilitatea post-investiție.
Facilitatea de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova 2025–2027 și instrumente de preaderare/convergență	Reforme și investiții prioritare condiționate de agenda de reformă și apropierea de UE.	Poate susține cadrul public, digitalizarea, eficiența administrației și investiții prioritare; proiectele culturale trebuie conectate la obiectivele naționale și la reformele aprobate.
Sponsorizări, parteneriate, venituri proprii și instrumente financiare	Cofinanțare, dotări, programe, mentenanță și dezvoltarea serviciilor.	Pachete de sponsorizare, naming limitat și compatibil cu statutul public, închirieri, bilete, servicii educaționale și garanții/împrumuturi doar unde cadrul legal permite.

9.6. Proiecții pentru liniile de finanțare 2028–2034

Proiecțiile de mai jos reprezintă scenarii de poziționare și nu garanții de finanțare. La data elaborării capitolului, cadrul financiar 2028–2034 se află în proces legislativ și de negociere. Proiectele trebuie pregătite astfel încât să poată fi adaptate rapid la viitoarele regulamente și programe.

- Propunerea Comisiei Europene pentru bugetul UE 2028–2034, prezentată în iulie 2025, indică un cadru de aproape 2.000 miliarde euro. Prioritatea pentru investiții în oameni, regiuni, competitivitate, cercetare, reziliență și parteneriate externe justifică pregătirea unui portofoliu integrat, nu a unor cereri izolate.
- Programul propus AgoraEU ar urma să preia și să reunească, într-o arhitectură nouă, sprijinul pentru cultură, media și societatea civilă, construind pe experiența Creative Europe și CERV. Forma finală, bugetele și eligibilitatea vor depinde de negocierea legislativă.
- Politica de coeziune post-2027 este de așteptat să păstreze investițiile teritoriale, regenerarea, tranziția verde și digitală, dar cu o arhitectură diferită. Este esențial ca nevoia administratorilor de clădiri publice să fie introdusă din faza de programare și consultare, nu după publicarea ghidurilor.

Cinema

- Cooperarea transfrontalieră România–Republica Moldova va rămâne relevantă în contextul procesului de aderare al Republicii Moldova. Proiectele mature trebuie să poată fi transferate către succesorul Interreg NEXT sau către alte instrumente de preaderare, vecinătate și convergență.
- Direcțiile cu probabilitate ridicată de continuitate sunt: renovarea verde și reziliență a clădirilor; accesibilitatea universală; digitizarea 3D și datele interoperabile; inteligența artificială responsabilă; dezvoltarea competențelor; participarea comunităților; patrimoniul ca resursă pentru dezvoltare locală; cooperarea culturală și mobilitatea.
- Finanțările viitoare vor favoriza proiectele mature, cu situație juridică clară, documentații, climă și DNSH, plan de operare, indicatori de public și parteneriate. Perioada 2026–2027 trebuie tratată ca fereastră de pregătire pentru apelurile 2028–2030.

9.7. Propunere de eligibilitate pentru administratorii legali ai infrastructurii culturale publice

Pentru viitoarele programe regionale, naționale și transfrontaliere se recomandă promovarea următorului principiu de eligibilitate, adaptat juridic de autoritatea de management:

„Sunt eligibile unitățile administrativ-teritoriale proprietare, precum și instituțiile publice de cultură care dețin un drept legal de administrare, concesiune sau folosință gratuită asupra imobilului pe o perioadă care acoperă implementarea și durabilitatea proiectului, cu acordul expres al proprietarului, dreptul de a executa investiția și obligația de a menține destinația publică și culturală.”

Condiții minime recomandate:

- drept de administrare valabil cel puțin pe durata implementării și a perioadei de durabilitate prevăzute de program;
- hotărâre și acord al proprietarului pentru realizarea investiției, cofinanțare și menținerea destinației;
- înscriere cadastrală și situație juridică fără litigii incompatibile cu proiectul;
- atribuții instituționale care justifică exploatarea obiectivului și capacitate de operare;
- mecanism de recuperare/protecție a finanțării dacă dreptul de administrare încetează anticipat;
- posibilitatea depunerii individuale de către administrator sau în parteneriat cu proprietarul, fără dublarea nejustificată a responsabilităților.

9.8. Guvernanța portofoliului și calendar orientativ

Perioadă	Acțiuni
2026	Inventar comun; selectarea obiectivelor; clarificare juridică; fișe de proiect; prioritizare; introducere în SIDU/strategii și bugete; depunerea proiectelor de conținut și pregătire eligibile.
2027	Finalizarea expertizelor și documentațiilor; acorduri proprietar–administrator; proiecte-pilot digitale și educaționale; consorții pentru programele 2028–2034; consultări privind eligibilitatea administratorilor.

Cinema

Perioadă	Acțiuni
2028–2030	Depunerea proiectelor mature în noul cadru financiar; execuția primelor investiții; lansarea Fondului comun și a programelor recurente; integrarea platformei și abonamentului cultural.
2031–2034	Extinderea rețelei, modernizarea obiectivelor rămase, consolidarea operării și replicarea modelului în alte localități ale regiunii transfrontaliere.

Se recomandă constituirea unei Unități comune de coordonare Iași–Chișinău, cu reprezentanți ai autorităților proprietare, instituțiilor administratoare, operatorilor culturali și echipelor tehnice. Unitatea va actualiza trimestrial pipeline-ul, va urmări apelurile, va evita suprapunerile și va pregăti deciziile de cofinanțare.

9.9. Indicatori orientativi de monitorizare

Domeniu	Indicatori
Infrastructură	Număr de spații cu documentație matură; spații reabilite/dotate; suprafață activată; reducerea consumului energetic; grad de accesibilitate.
Programare	Evenimente/an; pondere activități alternative față de proiecțiile clasice; zile de utilizare; coproducții și extensii de festivaluri.
Public	Spectatori și participanți; rată de revenire; pondere copii și tineri; grupuri vulnerabile; satisfacție; distribuție pe cartiere și localități.
Mobilitate	Ponderea publicului care călătorește pentru evenimente în orașul partener; bilete/abonamente transfrontaliere; nopți de cazare și pachete culturale.
Incluziune	Evenimente accesibilizate și multilingve; bilete subvenționate; persoane cu dizabilități și minorități lingvistice participante.
Ecosistem	Operatori independenți finanțați; parteneriate active; sponsorizări; voluntari; profesioniști formați; proiecte europene depuse și aprobate.
Digital	Obiective digitizate 2D/3D; seturi de date interoperabile; utilizatori ai platformei; reutilizări educaționale, turistice și creative.
Sustenabilitate	Ponderea costurilor de funcționare acoperită prin surse stabile; buget de mentenanță; incidente și perioade de închidere; respectarea planului de conservare.

9.10. Repere documentare și observații privind actualizarea

- Documente locale și teritoriale: Strategia Culturală a Municipiului Iași 2015–2025; SIDU Municipiul Iași și Zona Metropolitană 2021–2030; Strategia de Dezvoltare a Județului Iași 2021–2027; Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2021–2027; strategiile municipiului Chișinău privind reziliența, turismul, digitalizarea și orașul verde.
- Documente naționale: Strategia sectorială în domeniul culturii 2023–2030 și Planul Strategic Instituțional al Ministerului Culturii din România; Strategia „Moldova Europeană 2030” și Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu 2025–2035 a Republicii Moldova.
- Programe și politici europene: Programul Regional Nord-Est 2021–2027; Interreg NEXT România–Republica Moldova; Creative Europe; Erasmus+; CERV; Horizon Europe și Facilitatea New European Bauhaus; Digital Europe și Strategia 2025–2030 pentru spațiul

Cinema

european comun de date pentru patrimoniu cultural; Facilitatea de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova.

- Perspectivă post-2027: propunerea Comisiei Europene pentru Cadrul Financiar Multianual 2028–2034 și programul propus AgoraEU. Aceste elemente se află în negociere și se vor actualiza după adoptarea regulamentelor finale.
- Data de referință pentru informațiile privind programele și proiecțiile: 16 iulie 2026.

Concluzie operațională: succesul strategiei depinde de trecerea de la lista de idei la un pipeline de proiecte mature, cu drepturi asupra imobilelor clarificate, documentații pregătite, programe de funcționare finanțate și rezultate comune măsurabile. Prioritatea imediată este pregătirea juridică și tehnică a infrastructurii, în paralel cu lansarea proiectelor „soft” care pot crea public, parteneriate și vizibilitate înainte de finalizarea lucrărilor.

Cinema

CAPITOLUL 10 - ANEXE

Cinema

ANEXA 1

Tabel Nr.1. Muzeele din municipiul Chișinău, pe indicatori, în perioada 2011–2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Muzee - total, unitati	11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	13	13	13
Numarul pieselor de muzeu din fondurile de baza, unitati	544.881	556.582	561.228	565.590	568.414	574.037	762.285	771.034	818.198	845.487	838.772	937.494	946.350	951.503
Numarul de vizite, persoane	559.066	417.094	424.952	474.889	469.718	380.846	335.399	315.435	325.553	118.917	202.529	308.408	301.955	292.389
Numarul lucratorilor, persoane	413	391	405	400	403	422	423	418	395	392	406	407	435	424

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.2. Vizite, imprumuturi si utilizatori activi ai bibliotecilor, din municipiul Chișinău, în perioada 2008-2024

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numarul de vizite, mii	2511,00	2229,70	2220,50	1943,70	1972,30	2117,60	2202,10	2097,70	2016,24	1585,40	1524,90	1459,39	682,28	877,70	1167,70	1326,30	1341,70
Numarul de carti si reviste eliberate, mii	7554,70	8141,30	7871,80	8146,90	7917,60	8202,10	8109,30	6039,17	4905,45	2739,00	2457,70	2312,39	1070,30	1438,40	1627,30	1760,70	1798,40
Numarul de utilizatori activi la 10000 locuitori	1806,00	2081,00	2076,00	2011,00	3221,00	2156,62	2426,12	2500,65	2448,82	2235,10	..	..	1912,37	2162,94	2352,42	2482,58	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Cinema

Tabel Nr.3. Instituțiile culturale din municipiul Chișinău, pe indicatori, în perioada 2003–2024

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numarul de institutii culturale	37	29	26	27	27	27	26	26	27	27	26	25	25	25	25	25	25	23	23	24	20	20
Numarul de locuri in salile de spectacole total, mii	12,1	8,5	7,1	6,8	7,1	6,8	6,4	6,7	7,1	6,7	5,8	5,8	7,2	7,2	5,3	5,3	5,3	5,7	5,7	6,4	5,8	5,8
Numarul de locuri in salile de spectacole in medie la 1000 locuitori	16	11	9	9	9	9	8	8	9	8	9	9	11	11	8	8	8	9	8	10	9	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.4. Instalațiile cinematografice din Republica Moldova, pe indicatori, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Instalatii cinematografice (la sfirsitul anului)	14	14	12	11	11	10	10	10	10	10	10
Numarul de spectatori ai reprezentatiilor cinematografice, mii	553	429	425	610	485	687	119	262	529	719	585
Numarul de spectatori ai reprezentatiilor cinematografice, in medie la 1000 locuitori	194	152	153	223	181	260	46	101	210	297	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Cinema

Tabel Nr.5. Instituții si companii de spectacole, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spectatori si auditori la reprezentații artistice	79826	114371	113588	125788	146564	166090	171596	259481	290939	67693	136531	228804	311767	327673
Locuri în sălile de spectacole si concerte	1304	2043	1582	1562	1562	1582	1682	1923	2684	2778	2584	2675	2655	2634
Instituții si companii de spectacole sau concerte	4	4	4	4	4	4	4	...	...	...	...	...	...	...
Personalul angajat din instituțiile si companiile de spectacole	596	628	592	645	646	644	652	689	701	649	693	676	683	707

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>**Tabel Nr.6. Cinematografe si instalatii cinematografice, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cinematografe si instalatii cinematografice	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3	2	2	2	2
Locuri în salile de cinematograf	2613	2621	2621	2621	2621	2621	2862	1106	1106	1917	1106	1094	1086	1086
Spectatori la cinematografe (Mii)	340	348	358	397	429	481	491	500	499	118	170	435	468	415

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Cinema

Tabel Nr.7. Muzee si colectii publice, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vizitatori în muzee si colectii publice	296251	270386	297157	265077	318278	521249	646701	731691	761251	337560	526220	930863	1245542	1304137
Muzee si colectii publice	...	...	...	...	...	...	...	18	19	19	18	19	19	20
Personalul angajat din muzee	222	175	163	185	190	198	201	198	169	198	205	235	250	257

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Tabel Nr.8. Biblioteci, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Biblioteci	105	106	103	106	103	101	100	99	94	89	87	89	92	94
Cititori activi la biblioteci	88486	88552	84942	82372	83820	81860	83010	82213	80584	65604	59719	70544	75420	76676
Volume existente în biblioteci	6024808	6045897	6042911	6073867	6150237	6197863	6189503	6198050	5939374	5910124	5904463	5964433	6031165	6074232
Volume eliberate	2657898	1847474	1884227	1865429	1777547	1661931	1720351	1579745	1436753	954060	1006549	1114106	1183782	1201855
Personalul angajat din biblioteci	371	352	348	360	358	431	435	414	404	396	381	391	390	385

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Cinema

DESFĂȘURĂTORUL MESEI ROTUNDE 1 – Anexa 2

Rezumat Analiza datelor primare (Analiza de percepții),

realizată pe un eșantion de 804 de respondenți (401 în Chișinău, 403 în Iași și zona metropolitană limitrofă)

Idei principale ale Analizei de Percepții

- **Decalaje generaționale și lingvistice:**
 - În Iași, consumul cultural este puternic definit de vârstă, tinerii și tinerii adulți (18–34 ani) fiind segmentul cel mai activ, în timp ce interesul scade odată cu înaintarea în vârstă.
 - În Chișinău, bariera este mai degrabă lingvistică: vorbitorii de limba română sunt mult mai conectați la viața culturală locală comparativ cu cei care au ca limbă maternă rusa, ucraineana sau găgăuza.
- **Condiționarea socio-economică a participării:** Nivelul de educație și bunăstarea materială dictează frecvența participării la evenimente. Pentru locuitorii din Iași, resursele financiare reprezintă o barieră mult mai mare în accesarea culturii decât pentru locuitorii din Chișinău.
- **Schimbarea paradigmei de consum cinematografic:** Tinerii și adulții activi sunt principalul public pentru cinematografe. Cu toate acestea, cinematograful clasic a coborât pe locul al treilea în preferințe, publicul migrând masiv spre forme flexibile de consum: platforme de streaming și dispozitive personale.

Idei secundare susținute de date statistice

- **Percepția generală și limitările infrastructurii:**
 - Cultura este văzută ca un motor de imagine urbană: **72,16%** dintre ieșeni și **41,37%** dintre chișinăuieni sunt total de acord că evenimentele culturale îmbunătățesc imaginea orașului.
 - Totuși, infrastructura (săli, clădiri) este considerată **inadecvată**, doar **34,30%** (în Iași) și **49,18%** (în Chișinău) fiind de acord că spațiile culturale corespund nevoilor.
 - **Centralizarea excesivă:** Există o nemulțumire comună legată de accesibilitate. **31,84%** (Iași) și **39,37%** (Chișinău) consideră că evenimentele sunt concentrate exclusiv în zona centrală, ignorând cartierele.
- **Evaluarea ofertei și infrastructurii cinematografice:**

Cinema

- **Competiția cu streamingul:** În Chișinău, platformele de streaming sunt opțiunea principală pentru vizionarea filmelor (**49,96%**), depășind masiv cinematografele din mall-uri (**12,08%**). În Iași, cinematografele comerciale se mențin (47,83%), dar sunt urmate îndeaproape de streaming (44,89%).
- **Prețul ca barieră:** Doar **42,79%** dintre ieșeni (11,09% total de acord + 31,70% acord) percep prețul билетelor la cinema ca fiind rezonabil, în contrast cu **60,71%** dintre respondenții din Chișinău.
- **Promovarea deficitară a filmului local:** Doar **~34%** în Iași și **~56%** în Chișinău consideră că cinematografele locale sprijină activ promovarea filmului autohton.
- **Mobilitatea culturală transfrontalieră (Oportunitate majoră):**
 - Există deja un ecosistem natural de schimb cultural: **13,08%** dintre locuitorii din Iași au călătorit la Chișinău, iar **14,00%** dintre locuitorii din Chișinău au mers la Iași în ultimele 12 luni **strict pentru un eveniment cultural**.
 - Acest turism cultural de weekend/eveniment crește direct proporțional cu nivelul de educație (atingând **20,5%** la nivelul persoanelor cu studii postuniversitare) și cu posibilitățile financiare.

Direcții de acțiune derivate din date (pentru facilitarea discuției de la masa rotunda 2):

- **Descentralizarea ofertei:** Deoarece ambele orașe resimt acut o aglomerare a centrului și o lipsă a activităților în cartiere, reabilitarea cinematografelor publice din zone necentrale poate transforma aceste clădiri în hub-uri comunitare (răspunzând direct nevoii identificate de public).
- **Integrarea noilor tehnologii și a spațiilor neconvenționale:** Având în vedere consumul digital major, noile cinematografe trebuie să ofere experiențe care nu pot fi replicate acasă (evenimente tip *open air*, dezbateri cu regizori, festivaluri de film nișat). **17,86%** (Iași) și **24,09%** (Chișinău) dintre participanți cer oportunități de a vedea filme în spații culturale neconvenționale.
- **Campanii de comunicare țintite:** Promovarea culturii în Chișinău necesită o atenție specială pe incluziunea vorbitorilor de alte limbi, prin platforme de comunicare bilingve sau multilingve. În Iași, accentul ar putea fi pus pe oferirea unor pachete de bilete subvenționate sau abonamente, pentru a depăși bariera financiară resimțită puternic.

Rezumatul Analizei datelor secundare:

Cinema

Idei principale:

- **Decalaj strategic:**
 - Municipiul Iași beneficiază de strategii culturale dedicate și integrează patrimoniul în direcțiile de dezvoltare metropolitană,
 - Municipiul Chișinău suferă din cauza absenței unei strategii culturale locale distincte, bazându-se pe direcții fragmentate din strategiile naționale sau de turism.
- **Probleme structurale și de finanțare:** Ambele orașe se confruntă cu degradarea patrimoniului construit. În Chișinău, sistemul de finanțare învechit (orientat spre întreținerea instituțiilor, nu pe performanța activităților) și managementul insuficient profesionalizat au dus la o scădere a Indicelui Vieții Culturale.
- **Schimbări în consumul cultural:** Se remarcă o tendință de scădere a consumului cultural tradițional (precum mersul la bibliotecă) din cauza digitalizării, însă infrastructura culturală adaptată – precum festivalurile sau spațiile neconvenționale – capătă teren.
- **Rolul cinematografilei:** Reintegrarea cinematografelor publice în circuitul cultural (obiectivul central al proiectului) este vitală. În ambele orașe cinematografele tradiționale s-au redus la număr, oferta migrând predominant către zone comerciale (mall-uri) sau rămânând sub-valorificată în spații neadecvate.

Idei secundare susținute de date statistice (Dinamica ofertei și a consumului)

- **Evoluții divergente în consumul muzeal:**
 - În **Chișinău**, deși fondul muzeal a crescut substanțial cu aproximativ **75%** (de la 544.881 piese în 2011 la 951.503 în 2024), interesul publicului s-a diminuat considerabil. Numărul vizitelor a scăzut de la **559.066 (în 2011)** la **292.389 (în 2024)**.
 - În **Iași**, s-a înregistrat o explozie a consumului cultural muzeal post-pandemie. Numărul vizitatorilor a atins un nivel record de **1.304.137 de persoane în 2024**, deși numărul muzeelor s-a menținut relativ constant (18-20 unități).
- **Declinul bibliotecilor fizice:**
 - În **Chișinău**, numărul de vizite anuale s-a înjumătățit, coborând de la peste **2,5 milioane (în 2008)** la aproximativ **1,46 milioane pre-pandemie (în 2019)**, stagnând ulterior.

Cinema

- În **Iași**, volumul de cărți eliberate s-a redus drastic, de la **2,6 milioane (în 2011)** la **1,2 milioane (în 2024)**.
- **Infrastructura și participarea la spectacole și film:**
 - Rețeaua instituțiilor culturale din **Chișinău** a suferit o reducere treptată de la **37 (în 2003)** la **20 (în 2024)**.
 - La nivelul Republicii Moldova s-a restrâns numărul instalațiilor cinematografice de la **14 la 10** (perioada 2014-2024).
 - În **Iași**, participarea la spectacole și concerte și-a revenit puternic, înregistrând **327.673 de spectatori în 2024** (în creștere constantă față de anii anteriori), iar la cinematografe a atins un vârf recent de **468 mii de spectatori în anul 2023**.

Exemple de bune practici:

Modelul Timișoara

Cel mai relevant exemplu de revitalizare a infrastructurii cinematografice este reprezentat de programul „**Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii**” și inițiativa subsecventă „**Timișoara – Obiectiv Cinema**”. Acest model poate fi direct adaptat pentru strategia Iași-Chișinău:

- **Regenerarea urbană prin cinema:** Cinematografe istorice aflate în degradare (Victoria, Timiș, Studio, Johnny/Freidorf) au fost reabilitate din fonduri publice și transformate în **hub-uri comunitare multifuncționale** (nu doar proiecții, ci și debateri, concerte, festivaluri și teatru).
- **Rezultate spectaculoase de participare:**
 - **Cinema Timiș** a atras **64.047 de spectatori (2025)** și o medie impresionantă de aproximativ **170 spectatori/proiecție**.
 - **Cinema Victoria** s-a clasat pe **locul 3 la nivel național** pentru sălile cu un singur ecran, cu o frecvență de 60 spectatori/proiecție (comparativ cu media națională de 19). **26% din publicul său este sub 12 ani**, validând succesul atragerii tinerilor.
 - În ansamblu, în 2025, infrastructura cinematografică redată orașului a atras peste **116.000 de spectatori la peste 1.400 de evenimente**.
- **Mecanism de finanțare eficient:** Prin Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara s-au creat apeluri de finanțare dedicate operatorilor independenți. În 2025, s-au finanțat 12 proiecte mari (inclusiv extensii ale TIFF și KINOdiseea),

Cinema

creând un **ecosistem cinematografic participativ**, în care sala de cinema susține o comunitate activă, educație și incluziune socială.

*Cum putem integra modelul Timișoara în **Strategia Culturală Comună Iași-Chișinău Orizont 2030** ?*

- **Transformarea cinematografelor în hub-uri culturale multifuncționale**
 - *Modelul:* În Timișoara, cinematografele revitalizate (Victoria, Timiș, Studio) nu oferă doar proiecții de filme comerciale, ci funcționează ca spații pentru dezbateri, festivaluri, teatru, concerte și programe educaționale.
 - *Aplicabilitate:* În contextul în care oferta cinematografică din Chișinău a migrat spre mall-uri, iar în Iași se caută diversificarea activităților pentru a prelungi șederea turiștilor, cinematografele vizate de proiect trebuie gândite ca **platforme comunitare interdisciplinare**, capabile să genereze participare culturală activă, nu doar consum pasiv.
- **Reformarea mecanismelor de finanțare prin apeluri competitive**
 - *Modelul:* Timișoara a dezvoltat un ecosistem cultural vibrant prin „Centrul de Proiecte”, o instituție care finanțează transparent și competitiv proiectele operatorilor culturali independenți (peste 12 proiecte mari finanțate în 2025, generând peste 150 de evenimente).
 - *Aplicabilitate:* Această direcție este vitală mai ales pentru Chișinău, unde s-a identificat un **sistem de finanțare învechit**, care alocă fonduri pentru întreținerea instituțiilor, neglijând performanța activităților și sectorul independent. Strategia comună ar trebui să propună crearea unor linii de finanțare nerambursabilă destinate organizațiilor neguvernamentale și industriilor creative din ambele orașe, pentru a stimula organizarea de cinecluburi, festivaluri de documentare și extensii ale evenimentelor majore.
- **Focalizarea ofertei pe tineret și pe educația cinematografică**
 - *Modelul:* Cinema Victoria din Timișoara a înregistrat 26% din public format din copii sub 12 ani, integrând filmul în educația școlară prin proiecții speciale și festivaluri dedicate (precum KINOdiseea sau Minimest).
 - *Aplicabilitate:* Ambele orașe se confruntă cu un consum cultural limitat al tinerilor. Strategia trebuie să propună proiecte punctuale care să apropie publicul tânăr (14-18 ani) de cultură, creând programe de educație prin

Cinema

film documentar, mediu sau drepturile omului, formând astfel un public stabil pe termen lung.

- **Regenerare urbană și descentralizare către cartiere**

- *Modelul:* Pe lângă marile cinematografe centrale, Timișoara a reabilitat și spații de proximitate (ex. Cinema Johnny din cartierul Freidorf), implicând comunitățile locale și categoriile vulnerabile direct în cartierele lor. De asemenea, s-au folosit spații neconvenționale (hale, curți, parcuri) pentru activarea urbană.
- *Aplicabilitate:* Strategia comună poate prelua această viziune pentru a scoate cultura din centrele istorice (care deja suferă de degradarea patrimoniului construit și aglomerare) și a o duce către zonele marginale, transformând clădirile sub-valorificate în centre comunitare.

- **Integrarea în rețele internaționale de excelență**

- *Modelul:* Cinematografele din Timișoara au devenit membre ale rețelei europene **Europa Cinemas**, ceea ce le garantează un standard de calitate și acces la cinematografia europeană.
- *Aplicabilitate:* Cinematografele publice din Iași și Chișinău trebuie să aibă ca obiectiv integrarea în rețele similare, pentru a consolida direcția de cooperare europeană a proiectului transfrontalier și a se poziționa drept repere pe harta culturală a Europei de Est.

Cinema

DESFĂȘURĂTORUL MESEI ROTUNDE 2 – ANEXA 3

Grila de interviu/teme de discuție:

1. Teme de discuție/ întrebări de ghidaj pentru conturarea VIZUNII :

Viziunea trebuie să reprezinte starea ideală la care Iașul și Chișinăul doresc să ajungă în anul 2030.

Puncte de discuție strategice (întrebări de ghidaj), argumentate cu date din rapoartele de analiză:

1. Conturarea unui pol cultural transfrontalier unitar

- *Context din date:* Există deja un ecosistem natural de schimb cultural: 13,08% dintre ieșeni și 14,00% dintre locuitorii Chișinăului călătoresc în orașul partener strict pentru evenimente culturale. Totuși, Iașul are strategii culturale dedicate, în timp ce Chișinăul suferă de o fragmentare a politicilor.
- *Întrebări pentru panel:* **Cum ar trebui să sune viziunea noastră pentru a transforma granița într-un „coridor cultural”?** Ar trebui să ne propunem ca până în 2030 Iași și Chișinău să funcționeze ca o piață culturală unică, cu agende și abonamente comune?

2. Redefinirea rolului infrastructurii (De la „sală de cinema” la „Hub comunitar”)

- *Context din date:* Consumul de cinema clasic a scăzut, fiind surclasat de platformele de streaming (ex. 49,96% în Chișinău). Modelul de succes de la Timișoara a demonstrat că salvarea constă în transformarea clădirilor în hub-uri multifuncționale (film, teatru, concerte, dezbateri). De asemenea, publicul se plânge de concentrarea evenimentelor doar în centrul orașelor.
- *Întrebări pentru panel:* **Care este noua paradigmă a spațiului cultural public în 2030?** Cum integrăm în viziunea noastră conceptul de descentralizare, ducând cultura în cartiere prin revitalizarea acestor cinematografe uitate? Ce fel de experiențe trebuie să ofere aceste spații pentru a nu putea fi replicate acasă, în fața ecranelor?

3. Accesibilitate, incluziune și reducerea barierelor

- *Context din date:* Participarea este puternic condiționată de factori diferiți în cele două orașe: în Iași, bariera este financiară (doar 42,79% cred că prețul e rezonabil), iar consumul scade odată cu vârsta. În Chișinău, bariera este lingvistică pentru minorități, iar tinerii sunt principalii consumatori.

Cinema

- *Întrebări pentru panel:* **Cum definim o cultură „pentru toți” în Orizont 2030?** Cum putem integra în viziune ideea de „democrație culturală”, astfel încât să reducem decalajele generaționale, lingvistice și de venituri?

4. Reformarea ecosistemului și a modului de finanțare

- *Context din date:* La nivelul Chișinăului (și parțial al Iașului) s-a constatat un model de finanțare învechit, bazat pe întreținerea instituției și nu pe performanța actului cultural. În contrast, Timișoara a reușit revitalizarea prin apeluri de proiecte competitive dedicate sectorului independent, creând un ecosistem participativ.
- *Întrebări pentru panel:* **Cum arată un ecosistem de management cultural performant în 2030?** Ar trebui ca viziunea noastră să pună în centru trecerea de la „instituția publică prestatoare de cultură” la „instituția publică ca facilitator și finanțator al operatorilor culturali independenți”?

5. Integrarea inovației și a spațiilor neconvenționale

- *Context din date:* Aproape un sfert dintre respondenți cer mai multe oportunități de a vedea filme în aer liber sau spații neconvenționale (17,86% în Iași, 24,09% în Chișinău).
- *Întrebări pentru panel:* **Cum va arăta consumul cultural modern peste 4 ani?** Care ar trebui să fie rolul noilor tehnologii și al spațiilor alternative (parcuri, clădiri industriale reabilitate) în viziunea pe care o construim astăzi?

*"Dacă ar fi să scriem o singură frază care să descrie starea vieții culturale comune Iași-Chișinău în 2030, care ar fi **cuvintele cheie** pe care nu avem voie să le ratăm?" (ex: colaborativ, digitalizat, descentralizat, incluziv, multifuncțional).*

Propuneri de VIZIUNE: sesiune de discuții

2. Teme de discuție pentru conturarea OBIECTIVELOR strategiei

Tema 1: Descentralizarea și modernizarea infrastructurii (De la săli degradate la hub-uri comunitare)

- **Argument din date:** Există o nemulțumire majoră privind concentrarea evenimentelor doar în zona centrală (31,84% în Iași și 39,37% în Chișinău). De asemenea, infrastructura existentă este adesea percepută ca inadaptată nevoilor actuale.
- **Întrebări de ghidaj pentru Obiective:**
 - *Ce obiective concrete de infrastructură ne setăm până în 2030? (ex: reabilitarea a X cinematografe de cartier).*

Cinema

- *Cum măsurăm succesul transformării unui cinematograf într-un hub comunitar? Care ar trebui să fie proporția de activități alternative (teatru, ateliere, dezbateri) față de proiecțiile clasice de film, urmând exemplul Timișoarei?*

Propuneri de obiective legate de descentralizare și modernizare: sesiune de discuții

Tema 2: Atragerea publicului tânăr și adaptarea la consumul digital

- **Argument din date:** Cinematografele concurează direct cu mediul digital: platformele de streaming reprezintă principala opțiune de vizionare a filmelor în Chișinău (49,96%) și a doua opțiune în Iași (44,89%).
- **Întrebări de ghidaj pentru Obiective:**
 - *Ce obiectiv măsurabil ne putem asuma pentru atragerea tinerilor? (ex: atingerea unui procent de 25-30% din public format din tineri și copii, cum a reușit Cinema Victoria din Timișoara).*
 - *Cum formulăm un obiectiv strategic privind digitalizarea și utilizarea noilor tehnologii în aceste spații pentru a oferi experiențe care nu pot fi reproduse acasă?*

Propuneri de obiective legate de atragerea segmentului tânăr/ adaptare la consum digital: sesiune de discuții

Tema 3: Creșterea mobilității culturale transfrontaliere

- **Argument din date:** Există deja un public predispus la turism cultural: 13,08% dintre ieșeni și 14,00% dintre chișinăuieni au călătorit în ultimul an în orașul partener strict pentru un eveniment cultural. Acest procent crește la persoanele cu studii și venituri superioare.
- **Întrebări de ghidaj pentru Obiective:**
 - *Cum transformăm acest trafic organic într-un obiectiv clar asumat? Ne propunem o creștere a acestui procent la 20% sau 25% până în 2030?*
 - *Ce proiecte punctuale pot susține acest obiectiv? (ex: crearea unei platforme/agende digitale unice Iași-Chișinău, pachete de turism cultural de weekend).*

Propuneri de obiective legate de mobilitatea culturală transfrontalieră: sesiune de discuții

Tema 4: Accesibilitate, prețuri și democrație culturală

Cinema

- **Argument din date:** Participarea culturală este frânată de resursele economice în Iași (doar 42,79% găsesc rezonabil prețul билетelor) și de bariere lingvistice în Chișinău, unde vorbitorii nativi de alte limbi participă mai rar.
- **Întrebări de ghidaj pentru Obiective:**
 - *Ce obiective de incluziune socială putem integra în strategie? Ne propunem cote obligatorii de evenimente cu acces gratuit sau bilete subvenționate pentru categoriile defavorizate?*
 - *Cum formulăm un obiectiv care să garanteze accesul minorităților lingvistice la consumul de film și activități culturale în Chișinău?*

Propuneri de obiective legate de politica de preț/ incluziune socială și democrație culturală: sesiune de discuții

Tema 5: Reformarea mecanismelor de finanțare și sprijinirea operatorilor independenți

- **Argument din date:** Unul dintre principalele motive ale declinului vieții culturale (în special în Chișinău) este sistemul de finanțare învechit, care plătește întreținerea instituțiilor publice și nu performanța actului cultural. Prin contrast, ecosistemul din Timișoara a înflorit datorită liniilor de finanțare pentru proiecte independente (peste 12 mari proiecte finanțate în 2025).
- **Întrebări de ghidaj pentru Obiective:**
 - *Ce obiectiv de management ne setăm pentru noile cinematografe publice? Ar trebui să propunem înființarea unui „Centru de Proiecte” comun sau lansarea unor apeluri de finanțare competitivă?*
 - *Cum măsurăm tranziția de la simpla administrare a clădirilor la finanțarea efectivă a programelor (festivaluri, cinecluburi) generate de mediul privat/independent?*

Propuneri de obiective legate de management și mecanisme de finanțare: sesiune de discuții

3. Teme de discuție pentru conturarea PROIECTELOR punctuale

De integrat suplimentar eventuale direcții/ obiective clar reieșite din discuția de la punctul anterior pentru a fi completate cu proiecte specifice.

Pentru a păstra discuția ancorată în realitate, cereți membrilor panelului ca pentru fiecare proiect propus să menționeze **grupul țintă** (cui se adresează) și o estimare a **resurselor de care ar avea nevoie** (finanțare publică, parteneriate private, voluntari).

1. Proiecte pentru atragerea tinerilor și educație cinematografică

Cinema

- **Context:** Tinerii și adulții activi sunt publicul principal, dar consumul lor a migrat spre platformele de streaming. În schimb, Cinema Victoria din Timișoara a reușit să aibă 26% din public format din copii sub 12 ani.
- **Modelul Timișoara:** Acolo s-au finanțat festivaluri specifice pentru tineri (ex. *KINOdiseea*, *Minimest*), dar și programe de educație de mediu prin film (*CULMEA*) și educație pentru drepturile omului (*One World Romania*).
- **Întrebări pentru conturarea proiectelor:**
 - *Ce festivaluri sau programe recurente de educație prin film am putea lansa în Iași și Chișinău pentru a atrage școlile și liceele în noile săli de cinema?*
 - *Ar fi oportun un proiect comun de tip „Caravana de film documentar pentru tineri” care să abordeze teme de actualitate (mediu, societate, inovație)?*

Propuneri de proiecte: sesiune de discuții

2. Proiecte pentru stimularea mobilității culturale transfrontaliere

- **Context:** Ecosistemul de schimb cultural există deja natural: 13,08% dintre ieșeni și 14,00% dintre chișinăuieni călătoresc în orașul partener strict pentru un eveniment cultural, acest procent crescând o dată cu nivelul de educație (până la 20,5% pentru cei cu studii postuniversitare) și cu posibilitățile financiare.
- **Întrebări pentru conturarea proiectelor:**
 - *Ce proiect sau platformă ar putea transforma acest public ocazional într-unul constant?*
 - *Cum vi se pare ideea unui „Abonament Cultural Transfrontalier” sau a unor pachete turistice de weekend (City-Break Cultural) susținute de agențiile locale de turism și instituțiile de cultură?*
 - *Am putea dezvolta extensii ale festivalurilor mari dintr-un oraș în celălalt (așa cum Timișoara a făcut extensii pentru TIFF sau Les Films de Cannes)?*

Propuneri de proiecte: sesiune de discuții

3. Proiecte pentru activarea spațiilor neconvenționale și regenerare urbană

- **Context:** Un procent semnificativ de public (17,86% în Iași și 24,09% în Chișinău) solicită activități și vizionări de filme în aer liber sau în spații neconvenționale.
- **Modelul Timișoara:** În lipsa infrastructurii mari, organizatorii au folosit hale industriale, parcuri, curți interioare și piețe publice pentru a scoate cultura în stradă. Totodată, au activat cinematografe de proximitate în cartiere (ex. Cinema Johnny în Freidorf), transformându-le în centre comunitare.

Cinema

- **Întrebări pentru conturarea proiectelor:**

- *Ce spații urbane sub-valorificate (ex. hale industriale din Iași, Teatrul Verde din Chișinău, parcuri) s-ar preta pentru un proiect de „Cinema Open-Air estival”?*
- *Ce activități adiacente (târguri, concerte, dezbateri) putem adăuga pe lângă o proiecție de film într-un cartier periferic pentru a crea un eveniment de regenerare comunitară?*

Propuneri de proiecte: sesiune de discuții

4. Proiecte pentru incluziune, diversitate și depășirea barierelor (financiare și lingvistice)

- **Context:** În Iași, doar 42,79% din public consideră rezonabil prețul biletelor, iar în Chișinău consumul cultural este mai scăzut în rândul minorităților lingvistice (vorbitori de rusă, ucraineană, găgăuză).
- **Modelul Timișoara:** A inclus activități destinate persoanelor vulnerabile, oferind acces gratuit la experiențe cinematografice pentru seniori, persoane cu dizabilități, persoane fără adăpost și copii din medii defavorizate.
- **Întrebări pentru conturarea proiectelor:**
 - *Cum ar arăta un proiect de „Democrație Culturală”? Ne putem gândi la subvenționarea unor bilete pentru categorii vulnerabile din Iași sau zile cu intrare liberă?*
 - *Ce inițiative punctuale ar crește participarea minorităților din Chișinău (ex. proiecții multilingve, subtitrări adaptate, festivaluri dedicate diversității culturale)?*

Propuneri de proiecte: sesiune de discuții

5. Proiecte de finanțare și sprijinire a ecosistemului independent

- **Context:** Modelul de finanțare actual (în special în Chișinău) se bazează pe întreținerea instituțiilor, nu pe stimularea performanței activităților.
- **Modelul Timișoara:** „Centrul de Proiecte” a creat apeluri de finanțare nerambursabilă strict pentru operatorii culturali (finanțând 12 proiecte mari cinematografice în 2025, care au generat 150 de evenimente). A susținut astfel cinecluburi, festivaluri și asociații independente.
- **Întrebări pentru conturarea proiectelor:**

Cinema

- *Dacă am înființa un mecanism similar de „Apeluri de Proiecte” pe axa Iași-Chișinău, care ar trebui să fie primele teme finanțate?*
- *Cum putem atrage organizațiile neguvernamentale și operatorii privați să organizeze evenimente regulate (ex. cinecluburi de weekend) în cinematografele noastre publice?*

Propuneri de proiecte: sesiune de discuții

Cinema

CHESTIONAR cercetarea primară – ANEXA 4

CONSIMȚĂMÂNT

cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către

E.M.I. ANALITYCS S.R.L.

E.M.I. ANALYTICS S.R.L. este o companie specializată în realizarea de studii socio-economice, cu sediul social în comuna Valea Lupului, județul Iași, având C.U.I. 52410437.

Datele utilizate de E.M.I. ANALYTICS S.R.L. fac obiectul unei cercetări de specialitate, realizată în parteneriat cu Date Inteligente S.R.L., cu sediul social str. Sfatul Țării, 27, Chișinău, IDNO 1016600020756, <https://idata.md/>, care urmărește analizarea tendințelor actuale ale publicului privind participarea la evenimente culturale în municipiile Iași și Chișinău, în contextul implementării proiectului „THE REINTEGRATION OF PUBLIC CINEMAS INTO THE CULTURAL LIFE OF IASI AND CHISINAU” (cod ROMD00550).

Activitatea este desfășurată pentru Ateneul Național din Iași, în calitate de partener în cadrul Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova, proiect cofinanțat de Uniunea Europeană.

E.M.I. ANALYTICS S.R.L. administrează informațiile colectate în cadrul cercetării în condiții de siguranță, exclusiv pentru scopurile declarate, răspunsurile oferite fiind anonime și analizate în mod agregat, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor și libera circulație a acestora (Regulamentul general privind protecția datelor – GDPR), cu modificările și completările ulterioare, precum și cu prevederile Legii Republicii Moldova nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Mai multe detalii se regăsesc în Nota de informare privind prelucrarea informațiilor în cadrul studiilor de piață și sociologice, disponibilă pe site-ul companiei, secțiunea GDPR.

Vă rugăm să răspundeți cât mai sincer la întrebările următoare.

Scopul cercetării este identificarea celor mai potrivite soluții pentru dezvoltarea activităților culturale și a participării publicului.

Nu există răspunsuri corecte sau greșite.

Cinema

Întrebări de filtru:

Domiciliul dumneavoastră actual se află în una dintre următoarele zone vizate de proiect?

Da, în Municipiul Chișinău:

- Orășel Codru
- Orășel Cricova
- Orășel Durlești
- Orășel Sîngera
- Orășel Vadul Lui Vodă
- Orășel Vatra
- Com. Bubuieci
- Com. Băcioi
- Com. Ciorescu
- S. Ciorescu
- Com. Cruzești
- Com. Grătiești
- Com. Stăuceni
- Com. Tohatin
- Com. Trușeni
- S. Brăila
- S. Budești
- S. Bîc
- S. Cheltuitori
- S. Colonița
- S. Condrița
- S. Dobrogea
- S. Dumbrava
- S. Făurești
- S. Frumușica
- S. Ghidighici
- S. Goian
- S. Goianul Nou
- S. Hulboaca
- S. Humulești
- S. Revaca
- S. Străisteni

Nu (– STOP CHESTIONAR)

Aveți vârsta de 18 ani împliniți la momentul completării acestui chestionar?

Da

Nu (- STOP CHESTIONAR)

Cinema

SECȚIUNEA 1 – NOTORIETATEA ȘI PARTICIPAREA LA EVENIMENTE CULTURALE

1. În ce măsură cunoașteți sau ați participat la următoarele evenimente culturale?

Eveniment cultural	Nu am auzit de acest eveniment	Am auzit, dar nu am participat niciodată	Am participat la cel puțin o ediție
FILIT Chișinău (Festivalul Internațional de Literatură și Traducere)			
Festivalul Internațional „Mărțișor”			
Noaptea Europeană a Muzeelor			
Vernisajul Vinului			
Wine Picnic			
DescOperă			
JAZZ’n Chișinău International Festival			
Chișinău Youth Fest			
Festivalul Teatrului Românesc de la Chișinău			
Festivalul Internațional de Film Queer Voices			
Cronograf - Festival Internațional de Film Documentar			
Festivalul de Film TIFF Chișinău			
Mai Dulce (festival de gastronomie și cultură urbană)			
YardSale Market			
Street Food & Wine Festival			
Festivalul Familiei			
VeloHora			
Chișinău Marathon			
Moldox Festival			
Festivalul Etniilor			

Cinema

Bookfest Chișinău			
-------------------	--	--	--

2. În ce măsură folosiți următoarele surse pentru a afla despre evenimentele culturale din municipiul Chișinău?

Sursă de informare	În foarte mare / mare măsură	Într-o măsură nici mare, nici mică	În foarte mică / mică măsură
Facebook			
Instagram			
TikTok			
Site-uri culturale / platforme de evenimente			
Presă online			
TV			
Radio			
Prieteni / cunoscuți			
Afișe stradale			
Newslettere / e-mailuri			
Influenceri / creatori de conținut			

SECȚIUNEA 2 – PERCEPȚIE ASUPRA EVENIMENTELOR CULTURALE

4. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații referitoare la viața culturală din orașul dumneavoastră?

Afirmație	Acord total	Acord	Nici acord-nici dezacord	Dezacord	Dezacord total
Evenimentele culturale îmbunătățesc imaginea orașului.					
Oferta culturală actuală este diversificată.					
Evenimentele sunt accesibile din punct de vedere financiar.					
Promovarea evenimentelor					

Cinema

este eficientă și vizibilă.					
Infrastructura culturală (săli, clădiri) este adecvată.					
Evenimentele atrag în mod real publicul tânăr (14-18 ani).					
Calitatea experienței culturale este una ridicată.					
Orașul are o identitate culturală puternică.					
Evenimentele sunt concentrate doar în centru, fiind greu de accesat din cartiere.					
Lipsa locurilor de parcare în preajma locațiilor descurajează participarea.					
Aglomerarea excesivă de la evenimente face experiența culturală neplăcută.					

SECȚIUNEA 3 – PARTICIPARE CULTURALĂ (ultimele 12 luni)

5. În ultimele 12 luni, cât de des ați participat la următoarele tipuri de activități culturale? (Vă rugăm să bifați o singură variantă pentru fiecare rând)

Activitate Culturală	Săptămânal	Lunar	O dată la 3 luni	De 1-2 ori pe an	Niciodată
Spectacole de teatru					

Cinema

Operă, balet sau filarmonică					
Festivaluri culturale (tematice)					
Muzee sau expoziții de artă					
Lansări de carte sau evenimente literare					
Proiecții de film sau cinema					
Evenimente urbane (târguri, festivaluri stradale)					
Activități tradiționale (meșteșuguri, ritualuri)					
Concerte de muzică live (rock, jazz, folk, clasică)					
Spectacole de stand-up comedy					
Spectacole de dans contemporan sau coregrafie					
Spectacole de circ sau artă stradală					
Expoziții de fotografie					
Expoziții de artă digitală sau instalații interactive					
Conferințe sau dezbateri publice pe teme culturale					
Ateliere creative și workshop-uri artistice					

SECȚIUNEA 4 — CONSUM CINEMATOGRAFIC

6. Cât de des mergeți la cinema?

Cinema

- Niciodată
- 1–2 ori pe an
- 3–5 ori pe an
- 6–10 ori pe an
- Peste 10 ori pe an

7. Pe parcursul ultimului an, ați vizionat filme la:

(Vă rugăm să selectați toate variantele aplicabile)

- Cinema, în cadrul mall-urilor
- Cinema public
- Platforme de streaming (Netflix, HBO, SkyShowTime, etc..)
- TV
- Dispozitive personale (Laptop, tableta, telefon)
- Festivaluri de film

8. Din lista de mai sus, care este opțiunea utilizată cel mai des pentru vizionarea filmelor?

SECȚIUNEA 5 – FAMILIARITATE CU FILME

9. Vă rugăm să indicați nivelul dumneavoastră de cunoaștere sau vizionare pentru următoarele producții cinematografice:

(Vă rugăm să bifați o singură variantă pentru fiecare film)

Titlu Film	Nu am auzit de el	Am auzit de el, dar nu l-am văzut	L-am vizionat
Carbon			
Varvara			
Tunete			
Plaha			
Timp suspendat			
Chișinău, orașul meu			
Cei de după noi			
La limita de jos a cerului			
Afacerea Est			
Culorile			
Ce lume minunată			
Beautiful Corruption			
Alexandra			
Ce zici?			
Eu sunt Dorin			
Republica libertății. Eseu			
Oameni gospodari			
Nunta în Basarabia			
Teambuilding			

Cinema

Miami Bici			
Romina, VTM			
Haita de acțiune			
Taximetriști			
Love Building			
Selfie			
Două lozuri			
Nea Mărin miliardar			
Liceenii			
Filantropica			
Moromeții			
Aferim!			
Bacalaureat			
Sieranevada			
4 luni, 3 săptămâni și 2 zile			
Colectiv			
Nunta mută			
California Dreamin'			
Occident			
Poziția copilului			
Oh, Ramona!			

SECȚIUNEA 6 – EVALUAREA INFRASTRUCTURII CINEMA

10. Cum apreciați infrastructura cinematografică din municipiul Chișinău?

(Vă rugăm să indicați gradul de acord cu fiecare dintre afirmațiile de mai jos, unde 1 = Acord total, 2 = Acord, 3 = Neutru, 4 = Dezacord, 5 = Dezacord total, 99=Nu știu)

Afirmație	Acord total	Acord	Nici acord/nici dezacord	Dezacord	Dezacord total	Nu știu
Numărul sălilor de cinema din municipiu este suficient pentru nevoile locuitorilor.						
Cinematografele din municipiu sunt amplasate în zone ușor accesibile.						

Cinema

Sălile de cinema din municipiu sunt modernizate și dotate tehnic corespunzător.						
Prețul biletelor de cinema este rezonabil și accesibil.						
În municipiu există oportunități de a viziona film în aer liber sau în spații culturale neconvenționale.						
Oferta de filme din cinematografe este diversificată.						
Cinematografele locale sprijină activ promovarea filmului autohton.						
Festivalurile și evenimentele de film organizate în municipiu sunt atractive și bine promovate.						
Sistemul de rezervare și cumpărare online a biletelor funcționează simplu și eficient.						
Informațiile despre program, prețuri și evenimente cinematografice sunt ușor de găsit pe internet.						

Cinema

SECȚIUNEA 7 – MOBILITATE CULTURALĂ

12. În ultimele 12 luni, ați vizitat orașul partener (Iași pentru locuitorii din Republica Moldova / Chișinău pentru locuitorii din România) special pentru a participa la un eveniment cultural (festival, concert, proiecție de film, lansare de carte)?

- Da
- Nu

13. La ce tip de evenimente ați participat? (dacă da)

- Proiecții de film
- Spectacole de teatru
- Spectacole de operă, balet sau operetă
- Concerte de muzică simfonică
- Concerte de muzică
- Spectacole de dans
- Lansări de carte, lecturi publice sau întâlniri cu scriitori
- Târguri de carte sau expoziții literare
- Vizite la muzee, galerii de artă sau monumente istorice
- Conferințe, dezbateri tematice sau workshop-uri culturale
- Expoziții de pictură, sculptură sau fotografie
- Expoziții de design, arhitectură sau modă
- Festivaluri de stradă sau evenimente urbane
- Târguri de meșteșuguri sau ateliere de artizanat tradițional
- Cursuri sau ateliere creative
- Întâlniri matinale sau evenimente organizate în licee și universități

SECȚIUNEA 7 – DATE SOCIO-DEMOGRAFICE

17. Genul d-voastră:

- Feminin
- Masculin

18. Vârsta d-voastră:

- 18-24 ani
- 25-34 ani
- 35- 44 ani
- 45-54 ani
- 55- 64 ani
- 65 ani și peste

19. Precizați ultimul nivel de studii al d-voastră:

- Învățământ primar (clasele I-IV)
- Învățământ gimnazial (clasele V-VIII / IX în MD)

Cinema

- Liceu / Școală profesională / Medii de specialitate
- Studii universitare (Licență)
- Studii post-universitare (Masterat, Doctorat)

20. Ocupația actuală:

- Elev / Student
- Salariat (Sector public/stat)
- Salariat (Sector privat)
- Liber profesionist (Freelancer) / PFA
- Antreprenor / Manager
- Pensionar
- Șomer / Fără ocupație în prezent
- Casnic(ă)

21. Etnia dumneavoastră:

- Moldovean
- Român
- Ucrainean
- Rus
- Găgăuz
- Bulgar
- Alta: _____

22. Limba vorbită cel mai des în familie (Limba maternă):

- Română
- Rusă
- Ucraineană
- Găgăuză
- Alta: _____

23. Dumneavoastră personal, familia dumneavoastră, ați zice că o duceți:

- Foarte bine – reușim să ne cumpărăm practic tot ce ne dorim;
- Bine – ne permitem să cumpărăm uneori și unele lucruri mai scumpe;
- Nici bine, nici rău – ne permitem să ducem un trai decent;
- Mai degrabă greu – banii ne ajung doar pentru strictul necesar;
- Cu siguranță greu, uneori nu ne permitem nici strictul necesar.